

İNDEMN

de Mihai Novicov

După cum scrie „Scintila”, aniversarea a 40 de ani de la înființarea partidului este sărbătoarea nu numai a membrilor de partid dar și a maselor largi de muncitori, țărani, intelectuali, a tuturor oamenilor muncii, care văd în partidul comunist propriul lor partid, apropiat și scump ca lumina ochilor”. Pe drept cuvânt se spune că Partidul este „conștiința poporului”. În istoria ultimelor patru decenii nu există un eveniment mai important pentru progresul țării care să nu fie legat de activitatea partidului revoluționar, marxist-leninist al clasei muncitoare. În anii grei ai asuprii și exploatarii burghezo-moșierești, aruncat în adâncă ilegalitate, Partidul Comunist din România mobiliza masele în lupta pentru pînă, pămînt, libertate, pace. Nici teroarea, nici represaliile, oricît de sălbătice, n-au putut trînge avîntul de luptă al comunistilor. Lozincile partidului, ca niște taze ascuțite de lumină, sfîșia bezna apăsătoare. Acțiunile organizate și conduse de partid dădeau încredere masei, le oleau în luptă. Iar atunci cînd asupra țării s-au abătut norii războiului antonescian, tot partidul comunistilor a fost acela care a mobilizat forțele patriotice, a pregătît și a organizat în secretia armată de la 23 August 1944, deschînd astfel o epocă nouă în istoria poporului. Progresele uriașe pe care le-am obținut atunci pe drumul revoluției și al construcției socialiste sînt rod al politicii înțelepte a partidului, al capacității sale uimitoare de a mobiliza masele, al clarviziunii și fermității sale. Partidul Muncitoresc Român se bucură astăzi de încredere nelimitată și dragoste fierbinte a maselor pentru că niciodată nu s-a abătut de la linia leninistă, de la linia slujirii neapuzate a intereselor vitale ale poporului muncitor.

Iată de ce masele populare împlinesc a 40-a aniversare a Partidului printr-un mare elan creator, angajîndu-se în cinstea aniversării într-o avîntată întrecere socială.

Realizările grandioase obținute sub conducerea Partidului și-au găsit expresia cea mai pregnantă în lucrările Congresului al III-lea al P.M.R., iar hotărîrile Congresului au trasat o nouă

perspectivă mobilizatoare, de o măreție fără seamăn. Întrecerea socialistă în cinstea celei a 40-a aniversări are ca obiectiv îndeplinirea în condițiuni optime a sarcinilor trasate de Congres. „Directivele C.C. al P.M.R. către toate organele și organizațiile de partid, sindicate, ale U.T.M. cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste în cinstea aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului Comunist din România” reprezintă un document amănunțit, elaborat la obiect, cu îndrumări precise pe ramuri de producție, un splendid instrument de lucru. Totodată acest document și mai ales felul cum a fost el primit de oamenii muncii dă măsura lămurii legăturii partidului cu masele. În „Directive” se spune că obiectivele întrecerii prevăzute în ele nu sînt limitative, ci dîmptrivă se presupune posibilitatea afirmării de noi inițiative. Multitudinea lor și un semn al vremii. Pe un scriitor nu poate să nu-l impresioneze cu deosebire faptul că liere care om al muncii din patria noastră, la locul său de muncă, își încordează eforturile, pricepera, energia creatoare pentru a participa cit mai intens la acțiunea generală, pentru a se depăși, pentru a realiza măcar ceva nou și substanțial în cinstea Partidului. A 40-a aniversare a înființării P.C.R. se înscrie astfel în istoria țării ca un imbold puternic al activității creatoare în toate domeniile. În această imensă mișcare scriitorii sînt datori să ocupe un loc de cinste.

Hotărîrea C.C. al P.M.R. cu privire la sărbătorirea glorioasei aniversări a Partidului prevede numeroase acțiuni care-și privesc direct pe scriitori. Dacă aniversarea partidului va constitui în general „un stimul pentru îmbunătățirea muncii de propagandă a ideilor marxism-leninismului”, în special se simte nevoia acestei îmbunătățiri în legătură cu dezbaterile problemelor creației literare.

Critica noastră literară n-a extras nici pe departe toate învățămintele posibile, nici din materialele Congresului al III-lea al P.M.R., nici din istoria „Declarației a conștiinței reprezentanților partidului comunist și muncitorești” (noiembrie 1960, Moscova). Ne lipsesc încă studiile de sinteză elaborate

în lumina acestor documente, incursiuni retrospective în istoria mai recentă a literaturii, studii analitice privind influența luptei de clasă a proletariatului asupra literaturii, îndrumarea literaturii de către partid. A 40-a aniversare a înființării P.C.R. este un imbold puternic pentru ridicarea nivelului ideologic al criticii și al activității literare în general.

Destul de însemnat poate fi aportul creației literare și la acțiunea care are drept obiectiv să lăcă larg cunoașterea „glorioasele tradiții ale luptei eroice duse de clasa muncitoare și de alți oameni ai muncii sub conducerea partidului”. Oglindirea literară este un mijloc minunat de popularizare a acestor tradiții, de valorificare a lor în munca de educație socialistă a tineretului. Nu ne îndoiim că pînă la 8 mai 1961, în periodicile literare și în presa zilnică vor apare noi lucrări de toate genurile în care vor fi evocate în tablouri puternice, realizate la un nivel înalt ideologic și artistic, acțiunile de luptă, eroii lor, minunatele școli de călîre a caracterelor care a fost și este partidul revoluționar, de tip nou, al clasei muncitoare.

Hotărîrea C.C. al P.M.R. mai prevede că în cinstea aniversării Partidului va fi organizată „decada dramatică originală” și alte aniversări artistice, vor apare „noi opere de literatură și artă inspirate de lupta revoluționară a partidului, de munca însușită a poporului muncitor pentru construirea socialismului”. Unele din aceste opere sînt deja realizate, altele trebuie să dea virșite, altele probabil că vor fi inițiate în cinstea aniversării. Noi, scriitorii, dorim ca aceste lucrări să fie cit mai multe și cit mai bune, dar cu această dorință începe de abia datoria cea mare care ne incumbă.

Esențialul este ca scriitorii să se încadreze organic în întrecerea însușită a oamenilor muncii, în avîntul creator al întregului popor. Întrecerea socialistă în cinstea aniversării partidului a s-a angajat pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor trasate de Congresul al III-lea al P.M.R. Este firesc ca și scriitorii să-și încordeze eforturile pentru a răspunde și ei îndemnelor cuprinse

în lucrările Congresului. Partidul a cerut cu acest prilej scriitorilor să se apropie cit mai mult de viața poporului, ca s-o cunoască cit mai bine, cit mai aprofundat, pentru a da opere în care să pulseze „din plin viața noastră atît de bogată, cu faptele ei mărețe, cu ideile ei nobile, cu luptele ei victorioase”. Dar oare poate exista un prilej mai minunat de asemenea cunoaștere decît întrecerea socialistă care a început? Să ne gîndim la inițiativele ce se vor afirma în toate colțurile țării, la eforturile încordate, la spiritul creator ce se va statornici și mai puternic pretutindeni, la eroii care-și vor dezvălui cu dăruire trăsăturile noi, înaintate, socialiste, în deslășurarea întrecerilor! Hotărîrea C.C. al P.M.R. îi cheamă pe scriitori nu doar să urmărească, dar și să trăiască cu oamenii muncii etapele întrecerii, extrăgînd din această splendidă experiență material inedit de viață nouă pentru viitoarele lor opere literare.

Lucafaurul e o revistă care adună și fructifică în special creația tinerilor scriitori. Îndemnul de care am vorbit se adresează tuturor scriitorilor, dar el răsună parcă și mai stăruitor atunci cînd e vorba de tineret: nu pierdeți nici o clipă, legați-vă imediat de cite un colectiv de muncă, învățați de la viața însăși ce este întrecerea socialistă, uriașă ei torță mobilizatoare, faceți în așa fel încît avîntul întrecerii să devină parte integrantă a experienței voastre de creație! Masele de cititori așteaptă de la scriitorii, de la scriitorii tineri mai ales, ca ei să devină și „croniciarii” întrecerii socialiste, ogîndind în ziare și reviste — cu maximum de operativitate, scriind schițe, reportaje, poezii, piese de teatru despre evenimentele principale ale întrecerii, etapele ei, rezultatele cele mai însemnate, greutățile pe care le biruie oamenii muncii, victoriile lor însușitoare.

Și mai e ceva: obiectivul

principal al întrecerii e pentru calitate. Într-un leu specific obiectivul acesta este pe deplin aplicabil și vieții literare. Este firesc ca în cinstea celei de a 40-a aniversări a Partidului, scriitorii să se angajeze într-o puternică emulație creatoare pentru îmbunătățirea continuă a calității producției literare. De fapt îndemnul acesta este conținut și în marșalele Congresului al III-lea al P.M.R. fiind formulat cu maximum de claritate. Despre „lupta revoluționară a partidului”, despre „munca însușită de azi a poporului muncitor”, nu se poate scrie decît la un nivel înalt de măiestrie. Măreția temelor obligă.

De bună seamă în viața literară este greu de folosit criteriile precise pentru aprecierea rezultatelor emulației creatoare. Un criteriu există totuși. Întrecerea oamenilor muncii pentru îmbunătățirea calității produselor este în același timp, implicit, și o mișcare pentru întărirea ritmului de răspundere. Toți muncitorii, tehnicienii și inginerii unei fabrici răspund pentru calitatea produselor pe care e împregnată marca acestei fabrici. Toți scriitorii răspund pentru calitatea romanelor, navelor, poezilor, pieselor de teatru, reportajelor. Să fim la îndîlmea acestei răspunderi — iată modul esențial în uriașă acțiune de sărbătorire a jubileului nostru Partid. Să ridicăm la un nivel ideologic și artistic superior munca în redacții, în secțiile de creație, în cercurile literare și la masa de lucru! Să întărim zi de zi spiritul partinic în toate secțiile muncii noastre! Numai așa vom putea da poporului opere demne de uriașul său avînt creator!

Acesta e principalul îndemnul pe care-l simțim în înfrîmarea glorioasei aniversări!

LELIA ZUAF

„PRIMĂVARA VIETII”

TRIBUNA SCRITORULUI TINĂR

Istoricul literar de mine, cercetînd fenomenul artistic actual, va constata și va fi obligat să consemneze în marea carte a culturii noastre un fenomen nou, nemălîntînit în istoria literelor românești: apariția unui front atît de numeros de tineri scriitori ineztrați. Fenomenul se explică prin cea descăsurare de energii pe care a adus-o revoluția culturală.

Este de observat, vorbind

O ARIE TEMATICĂ MAI CUPRINZĂTOARE!

despre prozatorii tineri că mulți dintre ei, dată nu cei mai mulți, își aleg temele din viața satului. S-au obținut, fără îndoială, succese reale pe această linie, s-au scris cărți de o incontestabilă valoare. S-a conturat încă de pe acum profilul interesant, de o evidentă originalitate. Nu neagă nimeni influențele, firești în creația de început a oricărui artist. Scriitorul, tînar sau bătrîn, nu poate neglija tradiția. Dar nici pasiunea înversunată de a clasa cu orice preț creația culivă, de a-l încadra într-o școală sau alta, fără drept de apel, mai ales în ceea ce-i privește pe tineri, nu mi se pare recomandabilă. Este știut că sorisul tinerilor, datorită condițiilor create de partid, climatului spiritual în care trăiesc, se dezvoltă foarte repede. S-au purtat în presa noastră literară discuții despre proza așa zis lirică și cea — tot așa zis — obiectivă. Mi se pare însă că uneori creația tinerilor a fost văzută într-un mod static, ca un dat, fără să se țină seama întotdeauna de dinamica schimbărilor survenite. De aici s-au tras unele concluzii pripite, cum că unii prozatori tineri ar fi lirici iremediabili, ceea ce, cîndă în creș, se pare a fi un păcat, apoi că a fi liric înseamnă neapărat a „sadoveniza”, sau a te integra spiritului literaturii așa zis moldovenești. Alți prozatori tineri au fost calificați obiectivi, de unde părerea că infiltrațiile de lirism nu le sînt permise. O proză în afara formulei „tip Sadoveanu” și „tip Liviu Rebreanu” nu este oare de conceput? Lucru de mirare pentru acești tovarăși, dar o asemenea proză există. Pentru a constata existența ei trebuie însă ceva mai multă receptivitate. Este deosebit de imbușcător faptul că tinerii nu sînt numai niște elevi cuminți și sirguincioși ci au adus și aduc, prin lucrările lor, un aer nou, tineresc și original, — firește, într-o măsură mai mică sau mai mare. Faptul se explică și prin tematica nouă, prin conținutul lucrărilor respective. Iar dacă se observă cea undă lirică în unele lucrări de proză ea se datorește, cred, patosului romantic al epocii noastre de a-dînei prefațeri revoluționare. Marea epopee a Cazacilor de pe Don a lui Șolohov nu o concep fără cea undă de li-

rism tragic, ce o străbate de la un capăt la altul.

Fără îndoială, nu pledează nimeni pentru o proză cu floricele, lipsită de observația realistă, pătrunzătoare. Dar vreau să arăt doar că una din trăsăturile prozei multor tineri este tocmai această impletire între două modalități diferite și că ele nu se exclud, că aceasta se explică prin condițiile social-concrete, prin patosul romantic al timpului pe care îl străbateam.

Revenind la proza despre sat a tinerilor, trebuie să spunem că s-au scris multe lucrări interesante, profund realiste, care zugrăvesc cu măiestrie realitatea satelor noastre. Acei soi indioșii care scot pipa de la obiala opincii și o bat virtos de masă și spun povești de pe vremea lui „Frații Iosub” pe cînd „căsencile” toacă din calere ca pe vremea dacilor, iar „căsencii”

ascultă cu gurile căscate — lucrări de soiul acesta sînt astăzi aproape de domeniul amintirii. Dacă cineva mai scrie așa, asta se explică nu atât prin motive de ordin filozofic, cit prin aceea că scriitorul nu cunoaște sau adevărat viața. A pune pe niște țărani colecți-viști, din orice parte a țării, să vorbească așa ca în cronici, este un lucru cel puțin bizar.

Și nu este vorba numai de limbaj, ci mai cu seamă de aceste trăsături, cu totul noi, survenite în psihologia și mentalitatea țărănilor. Se poate spune, cu îndreptățită mindrie, că o bună parte a lucrărilor scriitorilor tineri au surprins cu finețe aceste transformări, cu măiestrie chiar. Din păcate, însă, tematica acestor cărți a rămas deocamdată în urma realității. Cred că a sosit timpul pentru următorul pas. Se așteaptă marea carte despre viața satului actual, de astăzi și de

mine, civilizat și modern. Și această carte, în mod sigur, nu va întârzia.

Este o realitate știută de toți că peisajul material și moral al satului de astăzi este total schimbat. Vechile păreri ale unor teoreticieni reacționari burghezi, după care satul era o permanență statică și imuabilă, în vădită opoziție față de viața marilor aglomerații citadine, depozitar de valori unice de neînlocuit, autonome, refractar la civilizație — au fost infirmate de mult. Iată de ce socotesc că este deosebit de interesant și necesar de urmărit fenomenul literar actual, — pe care în discuția de față l-am limitat, cum spuneam, la proza țărănească — în perspectiva stergerii treptate a diferenței între oraș și sat.

Altele sînt relațiile dintre oameni, moduli lor de viață, psihologia lor. Altele sînt figurile care constituie peisajul uman al satului actual. Și cea mai importantă, figura centrală a satului, este a celui Pro-meteu cu șapcă și cizme, care doarme uneori pe masa unui sfat popular, după zile de umblat, multiplicat în sute și mii de exemplare, în tot cuprinsul patriei, figură de o nespusă frumusețe morală, care este în termeni simpli denumit: activistul de partid. Se cere carica pe măsura frumuseții și măreției lui. Și ea va veni. Am ferma credință că atenția noastră spre el trebuie să se îndrepte. Acest lucru poate duce și trebuie să ducă la o extindere a investigației scriitorilor de inspirație rurală. Contactul și cunoașterea pe care le face în creația sa cu acest prim muncitor-intelectual îl înlesnesc apropierea de marea familie a muncitorilor, îi deschide drumul spre temele mediei muncitorești. Personal mi se pare un drum firesc și este posibil ca mulți scriitori tineri să urmeze acest drum. Nu socotesc fecundă intenția de a te limita („specializa”) la un singur mediu și sînt sigur că mulți dintre cei care s-au inspirat mai insistent din lumea satului vor da o carte, în care va clocești incandescența ofeniului, freamății marilor sațuțere, vămății spirituale a eroilor mudești și anonimi, de o sublimă frumusețe morală: muncitorii patriei noastre socialiste.

Vasile Rebreanu

Țara a votat!

Țara a votat!

Ziua de 5 martie s-a înscris în calendarul marilor noastre sărbători, ca o zi a victoriei, o zi a încrederii în viitor, o zi a începutului de primăvară. Poposind pe pămînt, venind pe drumul lor de totdeauna, razele soarelui — care au întîlnit în cale racheta sovietică zburînd spre Lucafaurul — au bătut în ferestrele casei. Cînd, în urmă cu patru ani, la trecutele alegeri, alegătorii veneau la vot, aceste ferestre nu existau... Nu existau nici blocurile. Nu existau străzile cu nume știute de muzicieni, și nu exista cartierul, așa cum îl știm astăzi. Toți oamenii cu care m-am întîlnit în dimineața zilei de 5 martie la secția de votare de la școala „Emilia Irza” din cartierul Floreasca votau, ca și mine, pentru înția oară. Pentru înția oară într-un cartier cu totul nou, în care sînt vechi numai bătrîni arbori plantați cu rădăcini, în parcuri. Pentru înția oară, împreună, într-un colț de oraș care prefigurează orașele viitorului, marile orașe ale socialismului.

Iată-i: muncitori, militari, intelectuali, se apropie de secția de votare. Merg în liniște, ca în așteptarea unei clipe pline de măreție. I-am urmărit din momentul în care, înainte de a urca treptele școlii, cumpărau numărul proaspăt al „Scintei” și pînă în clipa în care, cu buletinele în mînă se îndreptau spre cabine... Această atmosferă. O bucurie matură, o bucurie solemnă. I-am văzut apoi, în introducînd buletinele împăturite în urnă...

Am încercat o descriție a acestui gest.

Așa, cu degetele strînse, țin zidarii cărămizile.

„Să-ți apropii ușor, mina de deschizătura urnei...”

Ți se pare că mingii creștetul de marmură și beton al blocurilor-turn din noile, marile orașe.

Parcă atîngi oglinda iradiînd argint și răcoare a unei mări. Să spunem, a Mării Bizazului...

Parcă stringi în mînă spice coapte, din lanurile colectivelor.

E un gest simplu, cum simple par cuvintele poemelor, ori traectoriile cosmice.

El semnifică liniștea creatoare în care construiește poporul nostru muncitor. Știm că în momentul în care milioanele de alegători de pe cuprinsul patriei au votat pentru candidații Frontului Democrației Populare, ei au hotărît de fapt să ridice nivelul de trai, să construiască orașe, să făurească mașini. Multe, multe secții de vot ale viitoarelor alegeri vor funcționa în case, în cartiere, în orașe care azi nu există, dar pe care aceste brațe ale oamenilor muncii condusi de Partid le vor înălța.

În același cartier Floreasca, despre care vorbeam la început, s-a întîlnit cu alegătorii din circumscripția „Grivita Roșie” întîiul ales al țării, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim secretar al C.C. al P.M.R. Conștințind victoriile poporului nostru, tovarășul Gheorghiu-Dej a spus: „Cea mai măreață cucerire a poporului o constituie victoria socialismului în țara noastră, crearea bazei economice a noii orînduirii sociale, astfel înfăptuindu-se marea ideal al clasei muncitoare: lichidarea exploatarii omului de către om. Poporul muncitor este stăpîn al tuturor bunurilor materiale și spirituale pe care le produce.”

Pentru a desăvîrși aceste cuceriri, aceste înaripate vise, pentru socialism și pentru pace, la 5 martie, țara a votat.

A votat pentru fericire, A votat pentru candidații F.D.P.

Gh. Tomozei

Gala Galaction

La 8 martie 1961 s-a stins din viață, după o îndelungată suferință, scriitorul Gala Galaction, membru titular al Academiei R.P. Române și membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română.

S-a născut la Didești-Teleorman, la 16 aprilie 1879. Începe să scrie încă din 1896 când editează o revistă și colaborează la „Adevărul ilustrat”. Începând din 1910, devine un colaborator activ la ziarul progresiviste ale vremii: „Socialismul”, „Luptătorul”, „Cuvântul Liber” și altele. În ce privește activitatea literară, Gala Galaction s-a situat de la început pe poziții democratice. În „Viața socială” și apoi în „Viața Românească”, publică nuvele de un realism viguros, atacând în unele dintre ele o serie de probleme sociale.

Gala Galaction, în articolele adunate în volumul „O lume nouă”, apărut în 1919, scrie cu simpatie despre victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Nuvele și romanele publicate în perioada dintre cele două războaie conțin idei înaintate ca aceea a înfrângerii între popoare indiferent de rasă sau de credință religioasă.

După 23 August 1944, Gala Galaction prin activitatea sa publicistică și obștească își dă contribuția la dezvoltarea culturii în țara noastră.

Pentru meritele sale, el este ales membru al Academiei și, în 1948, deputat în Marea Adunare Națională. În anul 1954 a fost decorat cu Ordinul Muncii cl. I.

Cele mai reprezentative dintre operele scriitorului, printr-un deosebit realism și realism, având o mare valoare artistică, aparțin tezaurului literaturii noastre.

Moartea lui Gala Galaction înseamnă o grea pierdere pentru cultura românească.

PREZIDIUL ACADEMIEI R.P. ROMÂNE
UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.P. ROMÂNIA

Cezar Petrescu

În dimineața zilei de 9 martie 1961 a încetat din viață scriitorul Cezar Petrescu, membru titular al Academiei R.P. Române și membru al Uniunii Scriitorilor din R.P. Română.

S-a născut la Cotnari, regiunea Iași, la 1 decembrie 1872. Începe să scrie încă din facultate, debutând în 1912 la „Facla”, condusă de N. D. Cocea.

Prin activitatea sa literară desfășurată între cele două războaie mondiale, Cezar Petrescu s-a situat printre scriitorii reprezentativi ai realismului nostru critic. Începând cu volumul de nuvele „Scrisorile unui război”, apărut în 1922, și continuând cu romanele sale ca „Intunecare”, „Aurul negru”, „Apostol”, „Calea Victoriei” opera sa întinsă a urmărit să realizeze o „cronică românească a secolului XX” în care sint zugrăvite în mod critic și demascator diverse aspecte sociale ale epocii.

După 23 August 1944, Cezar Petrescu a dus o viață activă literară întruchipată într-un număr de volume de proză în care și-au aflat ecou înfăptuirile poporului nostru pe drumul socialismului. De asemenea, a scris lucrări dramatice, scenarii, însemnări de călătorie, un mare număr de articole în presă și a realizat traduceri valoroase din literatura universală, îndeosebi din literatura rusă și sovietică.

În acești ani, scriitorul s-a manifestat cu aceeași însuflețire și pe tărâm obștesc, în primul rând în cadrul Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.P. Română, din al cărui birou făcea parte.

Pentru meritele sale în domeniul literaturii a fost distins cu Premiul de Stat și, în 1954, i s-a decernat Ordinul Muncii clasa I-a.

Prin moartea lui Cezar Petrescu literatura românească pierde pe unul dintre reprezentanții ei de seamă.

PREZIDIUL ACADEMIEI R.P. ROMÂNE
UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.P. ROMÂNIA
COMITETUL NAȚIONAL
PENTRU APĂRAREA PĂCII DIN R.P. ROMÂNIA

Cristian Sîrbu

La 9 martie a încetat din viață, după o lungă și grea suferință, poetul Cristian Sîrbu, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română.

S-a născut în anul 1897, în Buești-Slobozia. Activitatea literară și-a început-o în anul 1925. Cu prețul unor severe privațiuni, legate de condiția sa de muncitor, sub regimul de exploatare burghez-moșteresc, Cristian Sîrbu a păstrat până în mână și, colaborând la diferite publicații progresiste ale epocii, și-a închinat versurile zugrăvirii vieții de trudă și lipsuri a celor asupriți.

După 23 August 1944, Cristian Sîrbu își continuă merituosă sa activitate literară, ca poet și în cadrul redacției revistei „Viața Românească”.

Versurile și articolele publicate în acești ani reflectă bucuria vieții noi, avântul poporului nostru în lupta de construire a socialismului. „Poeme de ieri și de azi”, „Dragoste de viață” — ultimele sale volume — slăvesc cuceririle revoluționare ale oamenilor muncii și mărturisesc încrederea în viitorul fericit al țării.

Pentru meritele sale literare și obștești, Cristian Sîrbu a fost decorat, în anul 1957, cu Ordinul Muncii clasa a II-a.

Prin moartea lui Cristian Sîrbu, literatura noastră suferă o grea pierdere.

UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.P.R., BIRoul
ORGANIZAȚIEI DE BAZA P.M.R. A SCRITORILOR

Luceafărul

Revista a Uniunii Scriitorilor din R.P.R.
Director: acad. Mihai BANIUC
COLEGIUL DE REDACȚIE:

Dumitru CORBEA (redactor șef adjuncți); Dan DEȘLIU (redactor șef); Mihai DRAGOMIR; V. Em. GALAN; Silviu IOSIFESCU; Aurel MIHLEZ; Mihai NOVICOV; acad. Panăilescu-PĂNESCU-CIUS; Titus POPOVICI; AL. I. ȘTEFĂNESCU (redactor șef adjuncți); Tiberiu UȚAN; Hara-Iamb ZINCA (redactor șef adjuncți).

Numele lui Ilie Constantin a circulat printre oamenii de literatură, chiar înainte de publicarea primelor versuri. Ulterior el s-a făcut cunoscut diverselor cenacurii din Capitală pentru ca, în scurtă vreme, zărele și re-vizitele literare să-l pună în contact cu masele largi de cititori, poezii deosebite, prin publicarea plachetei de versuri „Vântul cutreeră apele, unul din tinerii cei mai discutați de critica literară. Din păcate, unele cronici, pierzând simțul măsurii critice, s-au transformat în adevărați ditirambi privind, astfel, pe tânărul poet de posibilitatea unei cunoașteri și orientări mai juste a creației sale. Ilie Constantin se abluă la volumul de debut și, ca orice debutant, are nevoie de încurajările criticii dar și de observațiile ei judicioase, sincere, științifice. Cum era firesc și de așteptat, pentru un tânăr scriitor, volumul aduce cititorilor experiența directă de viață și de cultură a unui om care n-a depășit cu mult vârsta de douăzeci de ani, trăiește în majoritatea lor, în timpul regimului de democrație populară. Mai mult, poate, decât alți colegi de generație și de debut, tânărul poet — deși nici el pe deplin — face să vibreze în versurile lui sensibilitatea generației sale, participând entuziast la clădirea noii lumi socialiste.

Mi-e generația etaj
În schela roșie-a Comuni,
Pe ea, cu pași de uriaș,
Se urcă ziduri-n calea Lumii.

(Schela roșie)

Șlefuit și elaborând cu migală imaginile, poetul pare unora — poate și din lipsa unei experiențe artistice mai bogate — să nu aibă încă forța de a prinde și a reda poezia vieții de ficcare zi, a muncii în procesul ei tumultuos de desfășurare. Poezia dinamică a unui început de șantier îi apare potolită ca un basm idilic spus la gura so-

trivită mai de grabă unei fecioare care coase cu mătase într-o pinză de boranjic.

Ca viermele mătăsii, însoțit,
Încerci mereu să te-nvelești în zid.

(Zidar)

Mult mai împlinită nu ni se pare nici oda închinată minerului, tocmai din pricina aceeași excesive simplificări a lucrurilor:

Cărbunii nu pot să-ți cuprindă
Trupul în neagra lor oglindă.

tor prin ani / primește-acum întâia oară / asaltul tragic al Bistriței”, versurile lui Ilie Constantin țigănesc apoi spre poezia autentică, exprimând sentimentul marelui și înaltului, al științei care realizează minuni necuprins în memoria multilaterală a naturii:

„Memoria apelor e răcolită adineci / niciodată încă / undele năvalnice nu s-au oprit!

Riul a căzut, de la înălțimea zborului de vultur, pe lepezi de

granit,
S-a strecurat printre gleznele munților,

ate, de asemenea, cu vigoare și reală măiestrie în poezia Tunelului, căruia, ca unei ființe vii, educabile:

Brigadierii tineri li arată
Cu braț stăruitor de tirnăcoape
Sensul visat prin munte, drept, aproape,
Tunelul ars în piatra detonată.

De o viziune largă, spectaculoasă este strofa ce înfățișează străpungerea tunelului ca un triumf al luminii și al muncii:

„Din două părți lumina dă năvală
Peste obraji și umeri, vuitoare,
Cînd ultimul perete de aineală
Li se prăvale-n pulberii la picioare.

mente care au însoțit din adîncurile furtorii ființa umană ca: dragostea, despartirea, așteptarea, nuanțându-le necurc în lumina sensibilității omului contemporan:

„Dar într-o seară, nu peste multă vreme

Știu că vei veni!
Și de departe luminile corăbiiilor vor străluci ca o constelație răsfrîntă-n mare.

O! Luminile corăbiiilor tale vor lumina oare să strălătească prin toate nopțile noastre pierdute, prin toate nopțile dintre noi?

(Glasul Penelopei)

Dacă frecventarea marilor izvoare de poezie ale umanității îi prilejuiește izbînzii, ca n exemplul citat mai sus, surprinde lipsa de frăgezime pe care o au versurile inspirate din experiența imediată a vârstei lui, precum este compoziția lirică intitulată Versuri de dragoste:

Ca printr-un văl te văd, printr-o perdea
Cînd crești deodată-n fața mea.

Pierdute, ca după-un sălbatic zid,
Pleocepele și genele te-nchid.

Și simt arietele cum bat, mai pline,
Cum inimă se-ntorcea după tine.

Astfel de notații dau o impresie de încredință și „de făcut” fiind incapabile să comunice doborîrea unei simțiri autentice.

Se impune pentru dezvoltarea viitoare a tânărului poet, o orientare fermă către problemele acute ale actualității, pe drumul poeziei angajate, politice, printr-o simțire de partid. Căci un poet care a făcut dovada unui talent real, chiar cu volumul de debut, e dator să-și îmbogățească necontenit universul artistic printr-o participare mai activă la viața, printr-o cunoaștere nemulțumită a oamenilor, a lumii lor sufletești și a variațiilor relațiilor dintre ei. În felul acesta, în versurile sale ar prinde mai viguros poezia epocii noastre, s-ar contura mai bine fiziognomia morală a constructorilor socialismului. Anunțate note literare imprimante poeziiilor lui Eminescu, Argheș, Bănuț, Benic, sau poeziei italiene, pe care tânărul poet pare a o frecventa asiduă, s-ar alina mai organic în tulpa talentului său și ar rodi mai fructuos. Dată fiind încrederea și experiența sa încă redusă, Ilie Constantin va ști, fără îndoială, să muncească, pentru a se depăși necontenit, pentru ca versurile sale să servească tot mai mult masele de cititori, singurele în stare să dea un certificat de talent ce nu-și pierde niciodată valabilitatea.

AL. SÂNDULESCU

Ilie Constantin: VÎNTUL CUTREERĂ APELE

CRONICA LITERARĂ de I. D. Bălan

hei prin ale cărei flăcări întrezărește construcțiile desăvîșite:

„Privim la focul tîrîr, nesupus,
Cum stăruie cutremurat în sus.

Orașul alb care va fi se-arată
În flacăra prin vreascuri spintecată,
Uzine sună-n ramura ce arde
Și poduri se-arcușe și bulevare...
(Început de șantier)

Talentul lui Ilie Constantin înclină

Tu ieși prin ziduri minerale
Și-n codrul mort deschizi portale.

Cînd spargi aceste ramuri reci,
Prin vîrșle și prin ere treci.

Tu faci să-nvie-n mari cuptoare
Străvechi amiezii mustind de soare
Și-aprînzi din nou la noi pe vatră
Sîngele vremii scurs în piatră!
(Miner)

E mai mult aici o poezie a straturii

însă niciodată, niciodată, niciodată
apele nu s-au oprit!

Barajul este astfel o negație
omenească, fermă
a legilor naturii scrise în văzduh.

Și-n paginile uriașe ale acestor legi
el pare-o tăietură violentă, cu
cerneală...

Freacănt constructiv și dinamic
mucii oamenilor de astăzi sint înfă-

Autenticitate și naturalism

Pentru filologi, cartea lui Ion Ruse, în portul de pescari, este o adevărată comoară. Ea conține o sumedenie de termeni pescărești, unii probabil chiar necunoscuți, precum și un bogat surtiment de mostre ale graiului regional din partea de jos a Dunării.

Proaspătul prozator, despre ale cărui neîndoielnice însușiri artistice se va scrie desigur și în „Luceafărul”, s-a folosit din plin de elementul pitoresc al limbajului dundrean pe care se vede că-l cunoaște bine, poate chiar din proprie experiență și cititorul este, la început, plăcut impresionat de forța și autenticitatea stilistică a cărții. Plăcerea aceasta estetică nu durează însă din păcate, la același nivel pînă la sfîrșitul cărții. Ceea ce la început era atractiv, limbajul nou și colorat al personajelor, riscă să devină, prin acumularea și repetarea, obosit, întinucind chiar pe alocuri mesajul general al cărții.

De unde provine acest neajuns? Din faptul că lipsa de experiență a scriitorului îl face să confunde la un moment dat autenticitatea necesară a limbajului pe care-l întrebunțează personajele cu îngrijăstare la „fonografică” sau spune. Aceasta, mai ales în ultima parte a cărții. De unde la început procedea are o funcție artistică de individualizare și chiar de tipizare a personajelor, pe parcurs el își pierde această funcție (tocmai pentru că și-a îndeplinit-o cu succes), și operează cu un simplu ornament formal, ajungînd să se transforme în contrariul său, într-un element care trînează procesul de creștere artistică a caracterelor și conflictului.

Cît timp autorul ne introduce în lumea pitorească a pescarilor din satul Getuza, exploatați, reduși la o existență mizeră fizică și morală, împotriva căreia au luptat spontan și neorganizat, redarea pe larg a limbajului lor îndeplinește tocmai funcția artistică de a ne înălța în întregul lor univers moral și material. Din clipa în

care acest obiectiv a fost atins, scriitorul avea datoria să reducă pitorescul de limbaj la strictul necesar, pentru a asigura în continuare autenticitatea personajelor și chiar să

Limbă și stil

sugereze, prin mijloace stilistice și de limbă noi, profunda schimbare care se înlăpătește în mentalitatea acestor pescari care trec sub influența comunistilor ilegaliști la forme de luptă din ce în ce mai conștiente împotriva coterpiților nazisti și chiar împotriva exploatarelor băștinași. În a doua parte a cărții, lungile tirade cu caracter „mahalașco-regional” ale unor personaje nu servesc decît la lungirea lucrării, la încetinirea ritmului ei. (În special discursurile lui Moș Tună Caraghiosu, acest emul al lui moș Sciukar).

AL. I. ȘTEFĂNESCU

Descătușarea copilăriei

Despre autorul volumului Poarta, s-au exprimat opinii unanim favorabile și pe bună dreptate. Critica s-a găsit de data aceasta nu în fața unei „trumoase promisiuni”, ci a unui scriitor care a dovedit chiar de la început calități incontestabile. Într-adevăr, N. Velea dispune, de pe acum, de o capacitate analitică, de sobrietate și de un ascuțit simț al realității și al fi-rescului.

Cum s-a arătat, tânărul prozator debutează prin sondarea psihologică a copilului care a mai simțit aprime și răceala societății burgheze. Schițe ca Răgaz întins, Ochelari cu imprumut, aduc imaginea unei copilării ofilite, a unor umane relații sociale, în cadrul cărora pînă și jocul nevinovat se

plătea cu bani sau cu lacrimi. E o copilărie ultragrădă care n-a avut cînd să-și desfășoare farmecele unice și reversibile, o copilărie crispată sub loviturile de bici și arsă de secetă.

Chinuții deopotrivă cu atîția alții, eroii lui Velea n-au fost hărăziți să piară în vechea societate. La diferite vîrste, ei ajung să trăiască momentul revoluției, al reformei agrare și al înfrîngerii primelor gospodării colective.

Scriitorul are prilejul să asiste însemnat la descătușarea copilăriei, la repunerea ei în drepturile ce i se cuvin, să participe, cu alte cuvinte, la înlocuirea mirajului de realitate. Ca într-o imagine cinematografică, minuoasă și dinamică, Velea înregistrează însăși schimbarea, tre-

cerea de la o stare psihologică la alta, ca expresie a procesului social. Ilustrativ ni se pare finalul schiței Ochelari cu imprumut, în care copiii se zmulg iocului minciolos, comercializat de afaceristul Goșu al lui Fabrică și aleargă spre casă, unde-l atrage mirosul de mult uitat al mămăligilor aburire. Seceta cu nolanul ei de tristețe e înfrîntă prin ajutorul obținut din partea Uniunii Sovietice. Copiii se gîsc acum psihologic vorbind într-un moment de victorie împotriva mizeriei și înșelăciunii.

Velea merge mai departe în surprinderea schimbării, a distanței dintre demagogia și conștiința. El măsoară, de pildă, în Răgaz întins (observînd de data aceasta un adult) trecerea de la furia nestăpînită la blîndețea îngrijorată și dușoșia paternă, iar în Poarta consemnează chiar saltul calitativ de la vîrsta copilăriei naive, descoperită dintr-odată fără sens, la prima treaptă a unei gândiri mai realiste. Analiza dobindetate aici precizie și nuanțare, definind etape abia diferențiate ale noului, cînd aproape toate elementele se află într-o stare incipientă, embrionică. Scriitorul are meritul de a le fi detectat și a le fi urmărit în această fază incertă, nebuloasă, de întreprindere a două zone distanțe.

Dar nu întodeauna schimbarea se petrece așa de acut ca în exemplele citate. În alte cazuri, scriitorul nu se mai oprește la momentul final al procesului, ci observă întreaga lui desfășurare complicată, care antrenează o adevărată luptă de forțe psihologice contrarii, ca ecou al forțelor sociale. Vîrșul din Înfrîngerea țirzie, fost vizitativ la moșierul Bărcănescu, a ajuns la conștiința demnității sale umane în anii construcției socialismului. Principial, nimic nu-l împiedică să se identifice cu lupta comunistilor pentru crearea gospodăriei colective. Și cu toate acestea, rămășițele vechii mentalități îl influențează pînă la distrugerea, cel puțin temporară, a fericiții. Are loc o dramă provocată de vechile prejudecăți cu privire la proprietatea privată, drama slăbiciunii unui caracter pozitiv, dar ușor influențabil din lipsă de combativitate morală și politică. Zbuciumul psihologic din sufletul lui Vîrș, ca și al soției sale Fica, e stîrnit și alimentat de

prezența Panatei care „le aduce în casă pămîntul”. Această reprezentare a lumii vechi (esea plasa bănuielor reciproce, pe care tinerii o vor destrăma cu prețul propriei fericiți. Schimbarea se produce, în cazul de față, violent, avînd consecințe durabile. Vîrș ajunge la un impas moral, tocmii datorită obișnuinței de „a fi supus”, de a nu supăra pe nimeni adică datorită lipsei de curaj și de fermitate în viață. Caracterul său deficitar pe o anumită latură și de aceea suspicios, ne apare și mai pregnant în comparație cu al instructorului de partid Tudor Luca, în care descoperim un om plin de tact, prietenos la nuntă lui Vîrș, dar atent și sever față de comportările destul de ciudate ale acestuia.

Sînt concentrate în schița (sau mai degrabă nulevele) înfrîngerea țirzie, principalele calități de prozator ale lui N. Velea: a-bordarea unei problematice actuale, crearea de personaje vii, cu psihologii bine diferențiate, și a unor momente de tensiune dramatică bine conduse. Ar trebui să mai adăugăm tablourile realiste specifice (ex. nuntă lui Vîrș, despărțirea de Fica) și — ca foarte caracteristic pentru Nicolae Velea — cultivarea stilului oral, în care expresia populară („draci chiori”, „zi zău” etc.) se împletește cu limbajul țărănesc modernizat („sînt precis că...”, „nu ești mai în fizic ca mine”, „ai să-mi pui vreo tematică?”). Toate aceste elemente recomandă un scriitor de autentic talent, ale cărui scări artistice, unele rare prolixități de stil, sînt de mică însemnătate în raport cu valoarea primului său volum.

Însuși, s-a observat cu justețe că Nicolae Velea descinde, într-o măsură, din proza lui Marin Preda. Într-adevăr, eroii din volumul Poarta amintesc uneori ironia disimulată a lui Moromete (ex. Nea Dănilă din schița Odihna), gesturile și chiar vorbirea acestora.

Ar fi de făcut însă o precizare. Tema comună (săci viața satului) poate determina, în ultimă instanță, trăsături caracterologice comune. Dar din punct de vedere literar, personajele sînt individualități specifice, nerepetabile, ceea ce face ca de exemplu eroii lui Rebrenau să nu se confunde cu ai lui Slavici, deși intruderi lor, privind seiza de înăvîrire, ne apare evi-

dență, respectiv în Mara și Ion. Filiația tipologică reprezintă (sau trebuie să reprezinte) pînă la urmă pentru scriitorul tânăr, doar un punct de pornire și nimic altceva. Simțindu-și anumite afinități cu proza lui Marin Preda, Velea are datoria să-l asimileze arta (asa cum a dovedit-o în cea mai mare

prezență Panatei care „le aduce în casă pămîntul”. Această reprezentare a lumii vechi (esea plasa bănuielor reciproce, pe care tinerii o vor destrăma cu prețul propriei fericiți. Schimbarea se produce, în cazul de față, violent, avînd consecințe durabile. Vîrș ajunge la un impas moral, tocmii datorită obișnuinței de „a fi supus”, de a nu supăra pe nimeni adică datorită lipsei de curaj și de fermitate în viață. Caracterul său deficitar pe o anumită latură și de aceea suspicios, ne apare și mai pregnant în comparație cu al instructorului de partid Tudor Luca, în care descoperim un om plin de tact, prietenos la nuntă lui Vîrș, dar atent și sever față de comportările destul de ciudate ale acestuia.

Sînt concentrate în schița (sau mai degrabă nulevele) înfrîngerea țirzie, principalele calități de prozator ale lui N. Velea: a-bordarea unei problematice actuale, crearea de personaje vii, cu psihologii bine diferențiate, și a unor momente de tensiune dramatică bine conduse. Ar trebui să mai adăugăm tablourile realiste specifice (ex. nuntă lui Vîrș, despărțirea de Fica) și — ca foarte caracteristic pentru Nicolae Velea — cultivarea stilului oral, în care expresia populară („draci chiori”, „zi zău” etc.) se împletește cu limbajul țărănesc modernizat („sînt precis că...”, „nu ești mai în fizic ca mine”, „ai să-mi pui vreo tematică?”). Toate aceste elemente recomandă un scriitor de autentic talent, ale cărui scări artistice, unele rare prolixități de stil, sînt de mică însemnătate în raport cu valoarea primului său volum.

Însuși, s-a observat cu justețe că Nicolae Velea descinde, într-o măsură, din proza lui Marin Preda. Într-adevăr, eroii din volumul Poarta amintesc uneori ironia disimulată a lui Moromete (ex. Nea Dănilă din schița Odihna), gesturile și chiar vorbirea acestora.

Ar fi de făcut însă o precizare. Tema comună (săci viața satului) poate determina, în ultimă instanță, trăsături caracterologice comune. Dar din punct de vedere literar, personajele sînt individualități specifice, nerepetabile, ceea ce face ca de exemplu eroii lui Rebrenau să nu se confunde cu ai lui Slavici, deși intruderi lor, privind seiza de înăvîrire, ne apare evi-

Drumul spre ziua

În prima sa carte tânărul prozator Irimie Străuț dă cititorului amintiri și chipuri de oameni din locurile pe unde a copilărit. Aceste schițe și povestiri aduc un material de fapt interesant, prindînd luptele duse de minerii de la Petru, Lunca, Vulcan, Lupeni, împotriva cruntii exploatare burgheze moșterice. Cartea lui Străuț e o mică frescă în negru și alb a Vieții de altădată: greve, accidente de muncă în mină, un peisaj întunecat, portrete schițate în carbune doaport.

Cartea lui Străuț e o mică frescă în negru și alb a Vieții de altădată: greve, accidente de muncă în mină, un peisaj întunecat, portrete schițate în carbune doaport. Lupta comunistilor și scriitorul noi conștiințe, manifestate în steagul grevistilor înalțat peste Valea Jiului în anii crunți ai ilegalității.

Povestirile lui Irimie Străuț se impun prin simplitate și sobrietate. Ele pot fi narate în câteva cuvinte: un miner tîrîr sălăceat „fluturășii”, manifestele pe care un ornic le lasă în colțica puțului înainte de a fi înghîtat de oamenii Siguranței; Riscușii, un utecit din la Lupeni, își scoate răzuna roșie și-o arde pe covor uscat electric în chip de steag, în semn de solidaritate cu greviștii; Achim, grădinarul umil, care n-a știut decît de căi mineri și de viața lui, ajunge să aibă conștiința demnității; Anghel, angurului de funicular, pe care sefiu lui îl socot un tînar sărac cu duhul, își duce la îndeplinire cu mult calm sarcina pe care o are de a-i scutura pe nemii, tînd firele funicularului.

Cu toată simplitatea lor, multe din conflictele povestirilor și schițelor sale ar putea forma mai firea subiectul unei nuleve sau unui episod de roman.

Irimie Străuț e mai stingac atunci cînd încearcă să ducă acțiunea pe mai multe planuri. Caracterul eroilor săi se reliefează în povestire prin acțiune, prin dialog, prin gest, nu prin reflecții și introspecții psihologice. Tocmai de aceea mi s-au părut mai puțin reușite unele povestiri ca Fluturășii, Fugamii sau Steagul, în care cuvintele, gesturile, portretele, nu sînt suficient motivate interior. În aceste schițe sărăcite de emoție, mesajul apare mai mult enunțat. Altfel, din întregul grup de personaje pe care-l aduce Străuț se conturează un portret interesant, se dezvăluie un om adevărat, puternic. Aceasta țără a mai fi necole ca autorul să sublinieze că e comunist sau utecist. Eroul ne convinge din felul cum acționează, cum susținea să organizeze lupta în

mină, din înăvîrire așezată în umor. Astăzi, în timp ce Viteș din Drumul spre ziua, cînd poezia firească despre Achim, despre angurului de funicular, despre femeie din Măguri pălți.

Amplu acestei din urmă povestiri și crea și intruzii mai mult pe care să ni se pare mai izbită, mai adîncă, mai matur scrisă. Străuț susținea să stăpînească aci nu numai materialul de viață, dar și mijloacele scriiturii sale. Drama femeii care și-a pierdut doi băieți în accidente din mină, spaima că are să-l piardă și pe-al treilea în greutăți, zbuciumul așteptării și acele amănunte pe care autorul le aduce creind atmosfera specifică așezărilor din Valea Jiului de altă dată reușesc pînă la urmă să se creioneze. Trebuie apreciată economia acestor povestiri, sobrietatea stilului, dialogul firesc și acele episoade care anunță de pe acum maturizarea tânărului prozator — episoade dramatice, zgîrcite în comentarii, dar cu atât mai adevărate. Eroi lui Irimie Străuț, mai toți tineri, se dăruie luptei pentru comunism, cu pasiune, cu devotament, și o pură morală de adevărați utecști. Dar, cum arătam mai sus, în unele cazuri autorul este pînă de o ușoară superficialitate. Este expediat, se limită-tează la gestul retorice, la o simplitate care se învecinează uneori cu simplismul. Într-un moment de tensiune ca acela în care utecistul din povestirea Fluturășii — episoadele dramatice, zgîrcite în comentarii, dar cu atât mai adevărate. Eroi lui Irimie Străuț, mai toți tineri, se dăruie luptei pentru comunism, cu pasiune, cu devotament, și o pură morală de adevărați utecști. Dar, cum arătam mai sus, în unele cazuri autorul este pînă de o ușoară superficialitate. Este expediat, se limită-tează la gestul retorice, la o simplitate care se învecinează uneori cu simplismul. Într-un moment de tensiune ca acela în care utecistul din povestirea Fluturășii — episoadele dramatice, zgîrcite în comentarii, dar cu atât mai adevărate. Eroi lui Irimie Străuț, mai toți tineri, se dăruie luptei pentru comunism, cu pasiune, cu devotament, și o pură morală de adevărați utecști. Dar, cum arătam mai sus, în unele cazuri autorul este pînă de o ușoară superficialitate. Este expediat, se limită-tează la gestul retorice, la o simplitate care se învecinează uneori cu simplismul. Într-un moment de tensiune ca acela în care utecistul din povestirea Fluturășii — episoadele dramatice, zgîrcite în comentarii, dar cu atât mai adevărate. Eroi lui Irimie Străuț, mai toți tineri, se dăruie luptei pentru comunism, cu pasiune, cu devotament, și o pură morală de adevărați utecști. Dar, cum arătam mai sus, în unele cazuri autorul este pînă de o ușoară superficialitate. Este expediat, se limită-tează la gestul retorice, la o simplitate care se învecinează uneori cu simplismul. Într-un moment de tensiune ca acela în care utecistul din povestirea Fluturășii — episoadele dramatice, zgîrcite în comentarii, dar cu atât mai adevărate. Eroi lui Irimie Străuț, mai toți tineri, se dăruie luptei pentru comunism, cu pasiune, cu devotament, și o pură morală de adevărați utecști. Dar, cum arătam mai sus, în unele cazuri autorul este pînă de o ușoară superficialitate. Este expediat, se limită-tează la gestul retorice, la o simplitate care

Moment la Băicoi

I. AM VRUT...

Înainte de-a mplini douăzeci de ani,
Înainte de-a mă-nvăgâști de ochii tăi
Înainte ca vîntul, bătînd lung
Să te-nfășoare-n pletele mele,
Am vrut să văd sondele —
Aceste ace subțiri, kilomtrice
Care cos liniștea caldă-a adîncului
De poșigăta rece-a zăpezii-mbibată de aer
Am vrut să văd sondele,
Și iată le țin dinainte ca pe-o tablă întinsă de șah
Și nu pot face nici o mișcare.
Dar știu că acești pionii uriași, negri și argintii
Sînt mutați din loc în loc de oameni ca mine.

O echipă de noapte —
Cinci comuniști, cureaua de siguranță,
Tractorul și cablul negru ca o diră de țitei
Prelins în zăpadă,
Și ochii lor
Intuind zbaterea violentă-a singelui negru
Din inima pămîntului.

...A plesnit o sudalmă-n văzduh
Cablul s-a deșirat inutil o clipă,
Apoi s-a-ntins la loc,
Și omul acela,
Petrecut ca un fir gros
Prin acul curelei de siguranță
Șuiera vesel în virtul ascuțit al încordării noastre

II. DE VORBĂ CU POETII...

Trebuie să vorbim despre prietenia acestor oameni
Cum vorbim despre ființă,
Pentru că prietenia se leagă ușor
Și se adîncește încet, muncind,
Ca puterile tăiate în piatră
Oamenii aceștia au închinat cu mine un pahar
Așa cum pămîntul
Porcă cu îndîrjire de miinile lor
Închină, înălțînd de la mari adîncimi
Cupe cu aur negru

Am privit acest aur de-aproape
Aur care-nfășoară răpîile fiecărui petrolist
Miinile, drumurile, lui,
Aur care-ngrasă pămîntul —
Pămînt de aur afinat, înzăpezit de lună

Nu-i deajuns să-nțelegem visurile acestor oameni
O singură seară
Scurtă ca naufragiul lunii în cer
Unde nu se mai poate dubla
Închipuind perechea tristă a omului de zăpadă
Părăsit de copil...

Noi poezii nu sîntem decît drumurile
Pe care fuge copiii cu sîmii
Drumuri ce duc sigur înainte,
Drumuri ce fac legătura-ntr-oameni care trăind,
caută.

Drumuri ce le ascuțită înțîmpîrile de peste zi,
Drumuri ce țin mîntre și adînc amînte;
Noi nu sîntem decît drumuri
Ne cuprîndem între noi și ne desfacem
Bucurînd depărtările
Unde trebuie să găsim nespărat oameni,
Și dacă nu, să-i aducem cu noi.

Dragostea

Trebuie să te văd într-o zi, să te chem,
Trebuie să se sfîrșească o vîrstă și să încep
Trebuie să amestec mierea și roua
Cu grîile dintodeauna
Și să fiu un...

Trebuie să încep cîntecul și l-am început
Uneori am cîntat frumos, uneori am tăcut.
Trebuie să ascult apele, codrii adînci,
Trebuie să mă catăr pe stîrci,
Să mă prind de rădăcini și de fire,
Trebuie să cer și să dau nemurire
Cuvîntului meu și pasului greutate,
Agerime privirii să le vadă pe toate,
Trebuie să lărgesc și să ridic
Universul meu mic,
Trebuie să deprînd de la fiecare
Cum se cîștigă puterea cea mare..

Mi-am găsit în tine liniștea și frămîntarea,
Și întinericul și lumina, și floarea,
Lumea o țin într-o mină și visul în alta;
Diamante pe frunte mi sînt stelele mari de pe cer,
Și nu mă cîltin sub atîtea poveri.

Primăvara

— Ce să mă fac? — întrebam —
Stoluri deslușind prin dezghețul din geam;
Încă mi-e trig de somnul iernii, cumplit,
Oare am pierit? N-am pierit!

Voi avea în curînd frunzele, florile —
Cuvintele mele de toate culorile
Și dorul de ducă, spre oameni, dulce-amar.

Nu mi se pot lua cîte din fire le am,
Cîte vara din mine le-nșpică,
Să mă pot bucura
Cînd fiecare om spre inima lui mă ridică.

Desene de D. GREBU

Patru poete tinerere

Ana Blandiana

CÎNTEC DE ZIDARI, ÎN IANUARIE

Tovarășului Ștefan Kunkov, maistrului Ștefan Kua și tovarășilor lor de muncă de pe șantierul nr. 7 din Cluj.

AUTOBUZ.

ORA 6 DIMINEAȚA

Urma unui vis interopt la ora 6.05,
Trupul nopții-njunghiate se încălzește,
Somnului ca o arpa melă
Fîlînd peste luciditatea zăpezii
Autobuzul care oprește peșteră în călătorie
Săliștii care așteaptă să înceapă
Sufletul arborilor rădăcinii
Alergîndu-si umbrele pe cer
Stereile care-n căușă nu începe să cînte
Turnul de bob și șuruburile profilului-se-nvîrte
Presimțirea unor vise care poartă
Ce-mi rămează în sânge mai tare, mai tare,
Trecerea cliștelor ca niște-acceptări de cră,
Indușterea peșterii copu care încă mai dorm
Și multă vreme așteaptă severă
Plutind peste noi ca un nimb colectiv și enorm

MULTIPLICARE

Zidesc mereu pînă la elezre, pînă la mijloc,
Și tragul meu se întindează și zid
Și șurubul se trece în cărbunul prin miini
Și iar se-ntreace în șurubele mele, torid

Florența Albu

Omeneste

Tu,
Eu,
Zăpezile albe
Vîntul care ține stîncă
și omul
în mîncă,
jur-imprejur,
munții și vîntul — jur-imprejur.

— Mă bate,
mă cîltină,
mă doare vîntul.
— Vino mai sus,
înfîge-ți pașii-n zăpezi.
— Nu mă-ncovoi,
nu mă întorc!

Pădurile cresc spre vî:
serpuiesc.
Vînt,
Vînt
și vînt.
Pădurile nu ne primesc
Munții nu ne primesc.

— Așa. Tăie trepte mai sus.
Sînt cu tine.

Piscul se-ascute
în lună, în vînt;
Ne ține lumina,
vîntul de cremene

Tu,
Eu,
Aproape. Puternic!
Așa.

Omule, să mergem aproape.
Prea multă cremene,
prea mult văzduh
jur-imprejur,
jur-imprejur,

Doar inima ta,
omeneste bătînd, o aud
cu a mea, în urcuș,
o aud...

Mîna

Noaptea visez mîna ta, Han,
mîna ta, cu patru degete frînte,
cu floarea unui singur deget
întregă.
Cînd ninge
ninsocrea închipuie
în palma bolnavă
încă patru degete prelungi
puternice, albe,
cum au fost degetele
secerate de glonțe.

Cînd dansezi
un singur deget
se arcuiește înapoi,
pe umărul femeii,
pentru întreaga mină
(o, singurătatea aceluși deget
care trebuie să vorbească
pentru o mină întregă!)
Cînd am urcat în munți

ne-am dat miinile,
ne-am sprijinit unul de altul

Mă-ai dat mîna
și mîna ta
avea patru degete secerate de
glonțe

Mîna ta,
pune pecetea războiului
peste zăpezi,
peste umărul femeii,
peste miinile noastre.

În Făgăraș

La ceasul acesta de seară
doar luna și stîncii
înscriu prelungă urmă în zăpezi,
doar chiotul skilorilor
și tototul țipăt al vulturilor
recură peste culmi, peste zăpezi,
cînd soarele își înlăurește
ultimii transpirații
în grădinile suspendate ale
Negoiului.

Poate a scăpărat pe oareunde
stelara urmă-a căprioarei negre,
poate a sunat un nor
cînd a trecut,
cu umbra lui, suind peste pădure?

E-atîta alb,
atîta pace albă,
că-mi scriu stîncile
pașii-ntr-o zăpezi!

O, ce de cîntec curge peste lume,
din piscul cu grădini și mari zăpezi

Dragoste, dragoste

Era un mare cules roșu
în zare
și omul din fața mea
îmi povestea de o pădure,
o pădure de stejari,
pe care-a văzută-o arzînd,
toamna, arzînd,
pornită cu focul în zare, arzînd;

Vorbea de-o pădure aprinsă,
și-n lumina amurgului
aueam cum vine pădurea arzînd.
Spunea — sint puternici
Și era frumos ca o spaimă,
ori ca pădurea aceea, arzînd!

Vino — spunea.
Și era tot — un hohot
și lumea se deschidea spre noi
cu aurul și vîile toamnei.

Era totul un hohot
și departe, în zările lumii
se culegeau strugurii
și-și ridică țîrnia nebună
vîntul cel nou.
Huu, dragoste, dragoste,
ori vin încoace pădurile tale
arzînd?

Eu cresc mereu, zidu-mi ținește mereu paralel.
Ca într-un vas comunicat: lichidul geamăn.
O mie de ziduri vibră în mine la fel —
O mie de trupuri toate-sîc mele fără de seamă.

Păru-mi miroase amestor a mortar.
Cărmăzile mi-s apropiate ca firul de iarbă.
Aștept suprema intimitate — buzăr
Zidul să-aceapă, asemenea mie, să fierbă.

CÎNTEC DE IARNĂ

Noaptea doarme și presinate alb —
Dăscări înghețate de sciute.
Stele — ochii gerii; demașii —
Mîncăie sarcastic schimbul trei.

Mîncăie pe zăd ca peste glonțe.
Somnul se rotește să se-atingă.
Totu zidul țecoa zidim, tăcăm.
Miine diminează o să nîngă.

Infanția albă mare bucurie —
Miine diminează cade prima nea.
Înghețatul soare destrămă: prin aer
Freamătă treacă peste fruntea mea.

Gerul a scris un scriu de flăcăi,
Vînt pe zăd metalul ochilor și-i stîngă;

Zidul mi-e sub palme o zăpadă roșie;
Miine diminează o să freacă: Ninge!

Va isca văzduhul o imensă floare
Ca un ris cu hohot alb, nestăvilit,
Anii mei zănatici s-or roti prin spații
Beți de bucurie și de infinit...

Mășterul încearcă încrunțat mortarul:
— Dacă miine ninge nu putem zidi.
Nefiresc de simplu, nu mai vreau să nîngă:
Dacă miine ninge nu putem zidi!

EXALTARE

O, pasăre amețită de infinit a privirilor mele,
Cum se rotește, cum se rotește peste creștetul schelei!
Pieptul ei se lărgeste așa de avid să legene soare,
Încît mi-e frică să nu se sfărme în cioburi de lacrimi.

Aș săruta miinile care au înălțat blocul acesta
Dar mi-e rușine de palmele mele grave și sobre;
Aș vrea să strig din acest pisc al fericirii:
Oameni, miinile noastre, miinile noastre, miinile noastre
v-au zidit casa!

Niciunde soarele nu-i mai uman ca pe fruntea
blocului nou,
Acolo sus se contopește cu mine și eu sint soare —
Părul mi-e fuitor de lumină, fața mi-e o explozie
de flăcări,
Și ca răsplătă impart fericirea cu soarele.

A PATRA DIMENSIUNE

Noaptea îmi băteau citeodată în geam,
Noaptea mi-erău todeauna deghețate în ursitoare.
Magnetul stelar mă suspenda ca-ntr-un fotoliu în spațiu
Șiîndu-mă să privesc ecranul fatidic al cerului.

Stelele se învîlmăseau narcotizate în jurul zenitului
Și pe ecran rula o nouă variantă oferită la alegere:
Ca o reptilă uscată pictisul mi se incolăcea peste piept,
Simțeam că mă sufoc și mă scufundam neoprit
în mlaștina nimicniciei.

Muncesc! Cit de simplu cuvîntul acesta destrămă
stihile!
Duc palma bătătorită la ochi și razele stelarilor verzi
ricosează-n neant,
Noaptea mele dorm fericite, de oboseală,
Cerul se leagănă deasupra-mi ca un hamac.

Partid, fiecare cărămidă pe care-o pun e mai mult
decît un poem,
Toate blocurile mele ți le dedic în semn de recunștință:
Munca devenită idee filozofică ai dăruit-o
Vieții mele ca pe-o a patra dimensiune.

Victoria Ana Tăușan

În casă nouă

Îmbirea-a tras cu car peste ce-a fost.
Mă simt în casă nouă, cu ușa dată-n lături,
și-atept să-mi crie odată și-odată adăpost,
să-și scutur, la intrare, deșmintal, de omături.

Artașul înțereții o clipă-l vom opri
și-l vom ruga să-ngine, cu glasul jumătate,
un imn ce-l ține numai în ceas de bucurii,
cu dansuri de poeme în purpură muiate.

Chiar de-ji grăbesc țenirea, poate c-un ceas,
ori două,
îmbesc această vreme și cursu-i înșelept —
ea, cheile-ncredîndu-și, mi-a dat o casă nouă
de dragoste și cîntec, în care te aștept.

Către „Marea Ploilor“

Țărîmul tău n-a știut niciodată
printr-o ierbură sălbatecă șerpi de vînt,
nici aripile de pescăruși săgetînd
nu le-a stropit cu apă sărată.

Poate nici n-a știut să fie-nșetat,
apoi a uitat ce-l mai doare,
cînd cu mîini de ger și dogoare,
milenii de tăcere l-au surpat.

Mare a Lunii, fără de unde,
nume și-am dat cu țîria cuvîntului meu
și-am visat, de atunci, pentru tine mereu,
să-ți pot aduce ploile fecunde...

Ploile încă n-au căzut și totuși,
împing cu-o zăre visul mai departe
în largul tău văd apa ce-o să poarte,
de mina mea zvrîlji, înțîii lotuși.

Vor înflori în preajma ta grădini,
iar în grădini, simbol spre viitor
și semn că n-am trecut înțîmpîtor,
va dăinui mireasmă de măsline...

Întîlnire cu Iozsef Attila

În gara asta — cum s-o fi chemînd? —
vom sta mai mult ca-n altele, se pare..
Un fluierat se-aude, cînd și cînd,
și noaptea poartă, straniu, felinare.

E-o trecere de amintiri și vis
oprină în anii înșirați pe-o parte,
atîc cit poate, totuși, e permis,
nestîngherindu-ți mersul mai departe...

Geamul visării încă aburit,
îl șterg cu latul palmei și afară
o umbră văd... Și tot mai deslușit,
pe lîngă rampă, tat-o, se strecoară.

Îl înțîlnesc pe cînd, cu ne-ndurare,
fîra mizerii mersu-i tîneresc,
și, nu știu cum, că n-us la geam îmi pare,
ci lîngă el, alături, și-i vorbesc:

— „Eu te cunosc, dar tu nu ai de unde
Nu te-am oprit anume să mă știți,
ci despre tot ce vezi să-ți pot răspunde
aici, în gara orelor tirzii.

Știu versul tău care a ridicat
paharul dulce de atât amar,
și l-a băut întreg, neînșfîcat,
alături de maghiarul proletar.

Îți știu și strigătul de-nîmpinare
spre vremurile noastre de acum,
și, către pietre, ruga de iertare,
cînd le călcai, înfometat, pe drum.

M-au îndemnat să te opresc din cale
aici, pe mal de gînduri, înnopțat,
și împîntirea visurilor tale
și Mureșul pe care l-ai cîntat...

...Cu șuier lung, pe șapte zări stăpîn,
porneste trenu-ncetul cu încetul,
doar eu acolo, jos, parcă rămin,
vorbind o noapte-ntrăgă cu poetul.

Romeo și Julieta și întunericul, remarcabilă lucrare a scriitorului cehoslovac Ian Otcenasek, laureat al Premiului de Stat, este o poveste de dragoste tragică. Ocupația nazistă îi împiedică pe cei doi eroi principali ai cărții, Paul și Ester, să se bucure de fericirea dragostei spontane ce se înfiripă între ei. Paul este arian, Ester evreică. Se cunosc întâmplător într-un parc din Praga, în momentul în care Ester, neprezentându-se autorităților naziste pe care le deportă într-un lagăr de concentrare, este scoasă în afara legii. Animat de cele mai nobile sentimente umane, Paul, — în ciuda primejdiei care-l pîndește, îi oferă Esterei adăpost în micuța odăiță pe care tatăl lui i-o amenajase în spatele atelierului său de croitorie...

Paul și Ester ar vrea ca cei patru pereți ai camerei să-i izoleze de întunericul înfricoșător: ocupația nazistă, Sentimentele puternice, dublate de o mare doză de naivitate, caracteristice vârstei de 18 ani, izbutesc vremelnice să le dea iluzia unui spațiu departe de orice frământare umană. Dar realitatea îi contrazice dureros. Atmosfera apăsătoare a „orașului de aur”, călcat de aizele naziste, pătrunde treptat, treptat, în încăperea Esterei. Iubirea ei pentru Paul capătă alt înțeles, după cum și dragostea acestuia îmbracă o nouă și profundă semnificație. Inimile lor palpă. În fiecare din ei se naște puternic, irezistibil, gândul ocrotirii celui alt.

Bucuriile și necazurile, izbînzile și insuccesele, alternează. Așa cum apar, circumscrie viața celor doi eroi, au o mare forță simbolică, intruchiplind o rază de lumină, de speranță, în mijlocul unor imense tenebre.

Publicăm un fragment din această dramă zguduitoare, care, fără îndoială, ocupă un loc binemeritat printre cele mai de seamă lucrări antifasciste adinc legate de actualitate, prin mesajul ei uman, prin chemarea la vigilență și la luptă împotriva întunericului.

JEAN GROSU

S e trezi din nou lipit de cabina telefonică din colțul străzii, soarele îl bătuse nemilos, strădelindu-l cu săgețile lui fierbinți pielea în sensibilă, bătaia o abraților, broboanele de sudoare i se prelingeau pe gât, sub cămașă. „Trebuie să mă trezesc, își repeta în sinea lui cu încăpăținare, trebuie să mă trezesc, da, da, mă trezesc și iar va fi bine și toate la locul lor: odăița, canorul, cărțile, atlasul astronomic. Totul nu-i decît un vis! Poate chiar și ea! Nu — asta nu vreau!” Urmărea prin geourile cabinei automobilului negru, bătea pasul pe loc pe un picior pe celălalt.

Oare cit de lungă o fi de fapt vesnicia? De ce nu ieșeau odată și în Ca așa mare ispravă pentru niște vlagioni, pentru niște asasinii bine plătiți și ghizii lui? Oricum, ea va muri de frică în labele lor monstruoase.

Lotă-i, au apărut în poarta imobilului. Erau cinci, cinci gălăgani. Unul mai voinic decît ceilalți; nu-i vedea la față și era fericit, în încercuirea trupurilor ghiftuite apăruse și un om între două virse, în capul gog. Mergea doar așa, în haină, cu gulerul de la cămașă deschisat. Vlagionii îl conduceau spre portiera mașinii, fără cătușă la mînă, siguri de ei, de pumnii și revolverele lor, stăpîni pe meseria lor de toate zilele; de departe puteai crede că era vorba de o invitație în excursie. În sfîrșit, au ajuns lângă mașină, șoferul se repede la volan, portiera se deschide și motorul pornește docil.

Omul în capul gog se oprește o clipă în loc și soarele îi izbăte trupul, stergîndu-i cu lumina lui ascuțită, trăsăturile feței, care acum arăta ca o pletă, cînd albă, cînd gălbui. Își mai ridică o dată capul, își răstăie privirea în stradă, pe la ferestrele casei, și ghivece cu oazele și fuscii, din spatele cărora îl însoțesc zeci de perechi de ochi; respiră adînc, trage aerul pînă în străfundul plămînilor și își îndreaptă trupul.

Da, era el: pictorul de la mansardă! Unul din cei cinci îi dă un ghiont în coaste și-l împinge în întunericul mașinii; portiera tronește și automobilul negru pornește cu un zgomot infernal, în sus, pe strada înspăimîntată și înmormurată.

„...și toate lucrurile, și casele, și ferestrele, și chipurile trecătorilor, firmele magazinelor și zidurile cu tencuiala năruită de pe la colțurile imobilelor — totul își ține deodată ca din apă, se scutură de haina groazei; încetul cu încetul, în silă, strada revine la aspectul ei obișnuit; și de undeva se aude un lătrat caraghios de potaie, iar câli distribuitorului de bere tragăe sonor cu capitele lor, făcînd să răsună pietrele pavajului.

Paul se urni din loc. Mergea înainte, fără țintă; simțea în inimă o fîrîmă de ușurare care nu-i făcea cinste; se rusina, dar totuși, o simțea în el: o ușurare eozistă, nedemă, rușinoasă. „Ei, și acum, gîndește-te băiete, pune-ți mînta la bătaie!” Incepuse să-i fie limpede că acolo ea nu mai putea să rămîni. Era posibil ca ei să cerceteze întregul imobil ca pe un cub de elemente subversive, să percheziționeze locuința cu lasuiniță, pod cu pod, pivniță cu pivniță; poate azi, poate mâine, de îndată ce-și vor țter-

Romeo, Julieta și întunericul

Ian Otcenasek

bomboana îi împiedica vorbirea; ceva însă nu-i plăcu în această apreciere admirativă: Ce va închipuiți? O am acasă, de multă vreme... V-aș ruga numai să-mi dați hainele gata cit mai repede. Am motivele mele... Șii... știți... eu plătesc cu bani peșni!

— Numai să nu vă fie prea cald în ele — ținu să sublinieze, grîbiuț, Cepek și împinse cu mîna stofa într-o parte.

— Credeți? întrebă Rejsek cu o privire indiferentă de om somnoros.

În același timp pe meșter îl îneca o tuse sutoacă și Cepek înțelea nudaidecît țitelui acestei crize subite. Bătrînul încerca să ocopere cu horcăitul bronhiilor sale hodorigite penibila și primejdieoasă convorbire.

— Se zice că o să avem o vară fierbinte, și se pare că așa va fi, după calendarul secular — explică lucrătorul bog, împungînd cu degetele balotul de stofă. Hm... fir pieptănat!

— Aha!

— Ați spus ceva, vă rog?

— Nimic. Am zis numai „aha!”

— Aha! Nu de mult am cunoscut unul care, tot așa, n-a zis decît „aha!”, și pînă la urmă o sîrșit-o rău. Șii, credeți-mă, nu era chiar trîsnit cu leuca. Da, da, azi e mai bine să...

— Dumneață, vorbești ca un Sveik!

— Da? Șii, mă rog dumneață, ce părere aveți despre Sveik?

— Un timpit — răspunse prompt Rejsek. Un timpit primejdieos. Astăzi mulți dintre ai noștri fac pe Sveicii. Joacă teatrul. E o boală nașoană. La toți dracii, n-au decît să gîndească ce vor, nădăririi, numai să se lase de prostii. Incep ca Sveik și termină pe șafod ca sabotori, sau ca elemente subversive, nu-i așa?

— Se înțelege — aprobă Cepek. Păcat de ele... — Stimutul domn dorește costumul la un nasture sau la doi? se amestecă în vorbă meșterul, stergîndu-i broboanele de sudoare de pe frunte.

Paul se simți copleșit de o sîrșeață care-i înnegura simțurile.

— Unul, unul singur! răspunse plictisit clientul și nudaidecît își continuă expunerea întrepruptă: Da, războiul asta! E un lucru îngrozitor! Numai dumnezeu știe cum se va termina... — Ce anume, războiul? se minună Cepek. E cit se poate de limpede! Nu? Scrie doar și la gazetă...

— Desigur! Dar e nevoie de rațiune, da, de inteltecune cu carul — se încălzi clientul cu propriile lui cuvinte. Ai noștri încă nu știu să pretuiască șansa de a nu fi nevoiți să se vălească prin toate noroaietele frontului. N-au ostimpăr. Ii mîncă spinarea; habar n-au ce înseamnă să poji trîtă acasă, în liniște...

— Pînă se apuce cei de față să se desmeticească, clientul puse se mîna pe clanță și apăsase. Nimeni nu se clinti din loc. În afară de Paul. Se ridică de pe scaun, livid la față; nimeni nu-l băgă în seamă. Bijbii cu mîna pe masă, în spatele lui, căuind foarte de croit; o găsi, o strîns în pumn, atit de tare încît i se albiră incheieturile. Acum! Urmărea cu ochii întredeschii mîna sprijinită de clanță. Ah, bestia!

Clanța se mișcă din nou. Acum! Împunge! Năpustește, te asupra lui și înfige-i cu toată puterea virful foarceei între ceasta blestemată! Trupul se încordă, într-o supremă sforțare, gata pentru un atac disperat.

Nimic.

Clanța nu cedă. Clientul se întoarse spre atelier schițînd un zîmbet de vinovăție; cercetă încă o dată din ochii țetele celor prezenti și ridică din umeri cu aerul omului încurcat.

— Înainte cînta și alfel de cîntece. Se spune că l-ar fi părăsît soția. Nu știu. În fond, eu nu știu nimic. Oamenii spun atîtea că nu mai știu ce s-o mai crez!

— De ce l-au ridicat?

— Știu doar atît ce se vorbește prin imobil... Cîcă ar fi comunist...

— Și de ce îi urmăresc pe...?

— Probabil pentru că și în Rusia sînt comunisti care luptă împotriva lor. Dar eu nu prea știu multe despre toate astea. Pînă acum nu-m-au preocupat.

— Pînă la urmă tu îi bot rușii. Tu ce crezi?

— Sînt convins. Au să-i botă cu siguranță. Dar cînd sa fi asta?

— Și pe noi de ce ne persecută?

— Pentru că sînt niște fiare. Au născocit o teorie infamă despre rase și acum își fac de cap. Ca în evul mediu. Pe vremea...

— Ba eu aș zice că nu știu să fie destul de recunosători pentru protecția de care se bucură din partea Reichului...

Rejsek amuți pentru o clipă, urmîndu-l cu a privire fixă, meditativă, pe lucrător, apoi ridică din umeri și spuse:

— Fiește, eu înțeleg, sentimente naționale... Păstrează-ți-le sănătoși, dar privește situația cu ochii deschiși! În mod realist! Ei n-au timp de pierdut; și așa nu mai prididese de atîta zor! Și oricum: Cu capul zidul tot nu-l spargi!

— Înțelepte cuvinte — încuviință cu insulfete lucrătorul Cepek.

— La urma urmei, nici un stat nu poate accepta anarhia... Auzi dumneață: s-o găsiți unul să ascundă o pușcă sub saltea... Închipuiți-vă: a pușcă veche. Poate chiar din timpul războiului de treizeci de ani! Un ciuruc! Nici nu se putea trage cu ea. Da! Și cu asta atî de frut dumnealui s-o iașă, pe semne, împotriva tancurilor și a avioaneilor. Niște descereierăți! Dar se mai găsec și din acia — adăugă el după o scurtă clipă de tăcere — care ascund persoane nedecarlate. Și chiar jidani! Vă dați seama ce înseamnă asta?... se înțelege că pe urmă ei n-au încotro și procedează... fără... milă... și previi... Nici nu mai știu cum să-i previi pe acești noivi, vișători și fanteziști, ca să priceapă o dată!

Vorbă cu zel, plîmbindu-și privirile prin atelier; ajunse cu ele pînă la ușa ce dădea spre odăița vecină, apoi ochii lui o bosoiș alunecară, pe rînd, pe chinurile celor de față. — Ei, da!

— Ca ăla de sus — reînnoă discuta neobosit Cepek.

— Ca cine? I făcu mirat clientul.

— Aia de la mansardă. Chiar azi l-au ridicat.

— Un bolșevic!

— Serios? Șii, mă rog, de unde știți dumneață?

— Da? Cine nu-l ține în casa asta... În casa asta veche...

Meșterul se grăbi să intervină, ajuns la capătul puterilor:

— ...Șii... mă rog frumos, pe cînd ar dori stimutul domn să aibă gata costumulul...?

— Cit mai repede, patroane! Într-o săptămîni; e bine? S-a făcut; peste trei zile vin la probă. Ne-am înțeles?

Pregătindu-se de plecare, clientul se legăna în loc ca un urș bătrîn; își șterse ceafa cu bistata lui țărcoată și zîmbi, schimonosindu-se la față. Spuse:

— Ei, plăcut n-o mai trecut timpul, nu-i așa? Mda, și acum, la revedere!

Cu o iuteală neașteptată se răsuci din călcăie și apoi... se produse un lucru nemeapomenit: se încurcă și în loc să pornească spre ieșire se îndreptă către ușa ce dădea în odăiță. Pînă se apuce cei de față să

ceară să se poată încinge, foarte de croit curmă avalanșa de injurii a lucrătorului. Căzu zgomotos pe placa de lemn a mesei.

N-a fost decît un vis. Își spuse ușurat Paul, seara, pe întuneric, în timp ce stătea întins alături de ea. Realitatea cea vie și caldă era lângă el. Palpabilă. N-avea decît să întindă mîna, să intre cu degetele în părul ei parfumat; putea să-și petreacă degetele pe arcurile sprincenelor, să-i atingă buzele întredeschite, să-și lipească gura de alea.

Scăpase de vis, își revenea în fire. Dar rămase în el ceva ce-l apăsa. Toate evenimentele zilei se transformau acum în simboluri absurde. În avertismente nadelusite, venite de undeva, din necunoscut. Ceva porcă îi împresura.

Imaginea unei cuști l'invizibilă, dar el o simtea.

— Dormi?

— Nu.

Își lăsa capul pe spate și privi cerul. Era mut acum cerul și nu-l mai ispăsea să zboare... Stelele se așterneau pe el, rînduite după legile universului, în constelații; ar fi putut să le numere; clipeau glacial, indiferente și mute în drumul lor neabătut. Îl dezgustau acum pînă și ele, stelele!

— Ce au să facă cu el? auzi deodată din întuneric.

Se ridică sprijinindu-se în coate:

— Cum, tu ai văzut?

— Da. Îl îmbrinceau pe sub fereastra mea. Unul din ei s-a oprit și și-a aprins a țigară. Era palid și slăbănog, o fi fost bolnav; mîna dreaptă o avea înnămusată, poate că-și ascundea vreo rană.

— Te-a văzut?

— N-a avut cum. Am stat ascuns sub pătura.

— Bine — încuviință el și ținu să mai adăoge: Bine ai făcut.

— Cine era?

— De unde vrei să știu?

— Mă gîndeam la acela pe care l-au ridicat.

— A, da! Era pictorul. Pictorul de la mansardă. Îl știu doar. Aia care cînta la chitară.

— Cîntă niște cîntece atit de triste...

— Înainte cînta și alfel de cîntece. Se spune că l-ar fi părăsît soția. Nu știu. În fond, eu nu știu nimic. Oamenii spun atîtea că nu mai știu ce s-o mai crez!

— De ce l-au ridicat?

— Știu doar atît ce se vorbește prin imobil... Cîcă ar fi comunist...

— Și de ce îi urmăresc pe...?

— Probabil pentru că și în Rusia sînt comunisti care luptă împotriva lor. Dar eu nu prea știu multe despre toate astea. Pînă acum nu-m-au preocupat.

— Pînă la urmă tu îi bot rușii. Tu ce crezi?

— Sînt convins. Au să-i botă cu siguranță. Dar cînd sa fi asta?

— Și pe noi de ce ne persecută?

— Pentru că sînt niște fiare. Au născocit o teorie infamă despre rase și acum își fac de cap. Ca în evul mediu. Pe vremea...

— Bine, dar acum nu-l evul mediu. Sîntem în secolul douăzeci.

Paul zîmbi cu amărăciune.

— Ai dreptate. Așa e. Dar trăim niște vremuri ciudate. Înainte de a te întîlni, nici nu mi-a trecut prin mînta una ca asta. Ca și cînd deodată mi s-ar fi deschis ochii, Protectoratul ăsta al lor e ca o cușcă, mă înțelegei? Oricît țîai da cu capul de gratii, tot nu te spargi. Înainte de a te cunoaște n-am simțit așa...

Amuți; se întinse din nou pe spate. Îl căută prin întuneric trupul și-l lipi de al lui. O mîngăie pe păr, îi frîmțîia între degetele suvitele rebelle, suflă în ele, străduindu-se să-și concentreze gîndurile numai asupra ei. Nu izbutea.

— Paul — se auzi din nou glasul ei melancolic.

— Ce e?

— De fapt ce se întîmplă afară?

Simți în această întrebare o înșelătoare amestecată cu durere, care îl neliniști. Se ridică în capul oaselor, întinse mîna în întuneric și apăsă pe butonul lămpii. Se făcu lumină. Se întoarse spre ea cu o mîna aodărent nepăsătoare și se posomorî pușin la față:

— Nimic... În fond nu știu ce vrei să ații; vorba anapoda, îndrugînd vrute și nevrute, își ferea privirea și cînd, întîmplător, i-o întîlni, își dădu seama că ea știa ceva.

— În definitiv, tu ce știi? o întrebă cu neliniște.

— Prea multe nu știu. Știu doar atit, că tu mă mînti. De ce?

O apucă de umeri și o zălțîi ușor. Arăta cu degetul către cutia mută și hodorigată a aparatului de radio și izbucni într-o adevărată explozie de reproșuri:

— Ai ascultat, mărturiseste! Cutia blestemată, trebuie s-o arunce pe fereastră! Te-am rugat doar să nu faci asta! De ce sîntei cu toții așa de curioși? Ti-am spus: în casa asta sînt oameni de tot felul. Poate că nu sînt răi, cu siguranță că nu toți sînt răi, dar se tem... Deasupra noastră locuiește unul care s-o dat cu ei... Voi fi sînit să duc de aici lada asta afurisită. N-ai minte! Aici ești în siguranță. Lîngă mine! Ce se întîmplă afară nu te privește pe tine, înțeleșe odată...

— Ba mă privește! Și pe mine, și pe tine. Și tu o știi foarte bine!

— Și... mă rog, ce știi? Ce știi, spune, pentru numele lui Dumnezeu!

Izbucni în plîns și-l strînse la pieptul ei.

Îi cuprînse capul între degete și în clipa aceea ea își vîră tot amorul care îi stătea pe inimă de cîteva zile. El se desprîns din îmbrăsișarea ei și se așeză pe marginea divanului. Asculta cu falcile îndeletate, motolînd în buzunar o colecție de hîrtie. Se scotoie prin lucrare, sperînd să găsească măcar un ștamp de țigară. Nu găsi. Îi tremurau degetele.

— Nu mai pot să tac, mă înțelegeți, Paul... ar fi rău dacă... Știu tot, m-auzi? tot... știu ce te vor împușca dacă dau de mine aici; și nu numai pe tine...

— Angela Chiuaru

Mărtisor tirziu

O ciută hăituită de război Soltă prin poienile anilor, arse, Îngunchează și cade și iar se Ridică, zvicnind, prin scrum și noroi, Cu apele privirii spre piscuri marî întoarse... Așa-neceam adolescența amîndoi.

Și toluși ne-a purtat spre culmi semețe Năluca mlădioasă cu gleznele subțiri, Rînită-n călduță de cremeni Șar-gîmphi de tranșafiori... Iar azi, din creasta anilor, asemeni Unui cleștar zîmbind în mii de fețe, Despovărați de rîni și amintiri, Întrăm, abia cîrunți, în tinerete.

— Așadar, i le coși?

— Înțelege, omule, pentru numele lui Dumnezeu! Ce vrei să faci?

— Să faci în pantaloni! Ce să faci? I Asta trebuie tu s-o știi! Tu ești patronul aici. N-au decît să se ingrase pe spinarea noastră, că sîntem deștepti! Ah, negustorășule!

Dar înainte ca obișnuita

ci și pe tatăl tău, și pe mama ta, pe toți... Imi vine să urlu de frică... de frică pentru mine... Dar una ca asta nu trebuie... Nu trebuie să se întimplă...

— Taci...! Liniștește-te... — Azi i-am văzut, Paul... i-am văzut și nu mai pot să continui așa... nu mai pot! Te iubesc mult, mai mult decît propriu-mi ființă, așa înnebuni de frică... Te iubesc nespus de mult... dar eu, eu nu mai am ce căuta aici... locul meu nu mai este între oameni, iar tu... tu trebuie să trăiești... Mă înțelegeți? Paul!

Îi înăbuși strigătul cu palma. Se zbătea în brațele lui într-o explozie de disperare, dar el nu cedă pînă cînd ea nu se liniști. Scăpăta de strînsor, își culundă fața în pernă și hohotele unui plîns nervos îi sculurau umerii. El se așeză pe scaun în fața ei, cu capul lăsat în palme, privind absent valtoarea neagră din fața lui.

— Și ce ai de gînd să faci?

— Să plec! Imediat... chiar azi...

— Nu — izbucni el, aspru. Nu-ți dau voie!

— Trebuie, Paul! Ce, tu nu înțelegeți?

— Nu. Nu înțeleg. Și nici nu vreau să înțeleg. Ar pune mîna pe tine cit ai clipi...

— Dacă mă găsec aici, te ucid și pe tine.

— Ce să-ți spun...! Mult îmi pasă... Fară tine mi-ar fi tot una!

— Paul! strigă ea înspăimîntată.

— Acesta-i adevărul. Așa simt eu. Simplu, nu vreau și tu te las! Pentru mine asta ar fi egal cu moartea. Chiar mai rău. Dacă n-ai fi tu aici, n-aș mai dori nimic. Nici să știu, nici să aud, nici să simt. Ce vrei? Lumea de care trăim acum nici nu merită de ce nu ne-am născut mai bine în altă parte? Printre sălbăticii. Sau într-o țară? Cel puțin am fi avut deasupra capului cerul. Un cer cit se grăde de obișnuit. Nu de mult am respirat împreună, îți amintești? Împreună! Ce bine m-am simțit atunci... Să respiri numai pentru tine e un nonsens. Să inspiiri pentru nimeni, să expiri pentru nimeni, un-doi; un efort stupid, fără rost. Demn de un om imbecil. Brî! Multumesc frumos... nu vreau!

— Vorbești cu păcat, Paul. Eu... eu vreau să trăiesc...

— Și eu. De o mie de ori! Dar nu fără tine!

Cuvintele țîsniră din el cu o încăldătoare frenetică, cu o lueie sumbră, pe care ea n-o mai cunoștea. Nu știa de ce el. În timo ce voroia, își lovea genunchii cu pumnii încleștați.

— Și ce-mai prost în toată povestea asta e că n-aș mai avea nimic de așteptat de la viață. Ce să mă aștept? Fina cînd oamenii au să-și spînzure burțile unul altuia? Pînă o să-și arunce cu foc în cap? Nu vreau! Nu mai cred în nimic. În nimic, decît numai în ceea ce se află acum în mînte. În ceea ce simt eu la acest moment. Nu știu de ce e așa. Bătrîn și cîntăz în lumina toată secol douăzeci. Gheto! Progresul, tehnica și evul mediu! Cum se împacă toate astea? Curată menajerie! Chiar dacă dispune de încălzire centrală! Să-și verși mașele, nu ulceau... Așa îmi imaginam eu ultimele ceasuri ale omenirii. Pretutendii întuneric...

— Trebuie să fie pe undeva și lumină...

— Poate — acceptă el, și dădu din mîna plictisit. Dar unde?

— Trebuie s-o găsim!

— De ce s-o căutăm? E aici. Lîngă tine. Alta nu există!

— Bine, dar... nu trăim singuri pe lume...

— Mă rog — o întrepruse el, neavînd chef să continue această discuție sterilă. Dar acum avem alte griji. La urma urmei, poate că-ți mai bine să știu tot. Dar atunci ascultă-mă: Imi dau foarte bine seama că aici nu poți să rămii o veșnicie. Imi inchipui ce-i în sufletul tău. Vei întreprinde ceva, nudaidecît, și știu și ce. Dar tu făgăduiești-mi că pînă atunc ai să fii cumintă! Ai să rezisti! Trebuie să rezisti! Dacă mă iubesci cu adevărat și îți sîi firmă împreună. Imi făgăduiești?

— Da — spuse ea, suspînd. Se întinse pe spate lîngă ea, îi apucă mîna și i-o puse pe pieptul lui. Era rădă și apăsă, lipsită parcă de greutate materială; închise ochii istovit de ziua aceea îngrozitoare și se strădui să nu gîndească. Cu neputință. Se cubărise adînc în el, această zi, îi infactase creierul. Și ar fi dorit să doarmă, să se culunde în lumea iluzorie a visurilor. Să se refugieze în ele.

Ah, să doarmă!

— Paul — auzi el, de data aceasta ca de departe.

— Hm...?

— Ce crezi, îl vor ucide? Paul?

— Nu știu. Nu te mai gîndi la asta. Eu... eu... nu știu.

Adomi în brațele ei într-un somn agitat. Respira în pîrul ei ca un copil, și din cînd în cînd se cutremura de neliniște. Ea îl veghea somnul, privindu-l țîntă în față. Se pierdea toată în el. Își dădea seama că trebuia să-l trezească, pentru ca pîrîniții lui — bătrîni, cum le spunea el — să nu se alarmeze; se tocmi în sinea ei pentru fiecare minut, pentru fiecare secundă, îi asculta răsuflarea. Se topea toată în el, cu duioșie. Era al ei și era pentru ea totul — tot ce-i mai rămăsese pe lume.

Răspunsul la întrebarea ei îl aduseră zărele. Pe lista proaspătă a celor executați, locatarii imobilului citiră pe penultimul loc, jos de tot, la sfîrșitul coloanei, numele și adresa pictorului de la mansardă.

Desen de TIA PELTZ

Fugea pe o cîmpie de
îlides strălucitor, pe
un ocean de stelu
cîmpie din iarna lumii.
O cîmpie cu zări rotunde
de gheață, vine. Printre
copaci trecea un cîntec
sălbatic, înghetat — și
copacii erau plini de tilinci și
zurzălii. Cerul era albastru
și înalt, ca o parasută bol-
tită peste cîmpia albă. Sub
parasuta aceasta ațirna un
punct negru: el. Fu-
gea înainte, stringînd
cu brațele niște stori
nevăzute, ferindu-se
parcă să nu-l supere
mătasa ei albastră, ca-
re-i cădea pe creștel.
Soseaua rămăsese de-
parte, confundată cu
imensitatea, viața se
retrăsese în forlurile
ei pașnice cu acoperișuri ro-
șii ațirnite de lumii de ium.
N-avea nevoie de șosea.
Drumul lui îl însemnau pa-
șii ei pe zăpadă, mici ca un
șir de potirici albastre. Pe
urmele pașilor ei zăpada se
topise, apoi înghetase din
nou. Gara nu se vedea, în-
ghițită încă de zăce, și pașii
ei duceau într-acolo, într-o
linie dreaptă, înghețată, rece,
de neînduplecat. El trecea
pe urmele ei și sub pașii lui
gheața aceea subțire a pașilor
ei se topea iar pentru o
clipă.

Si în fuga aceasta spre
gară el vorbea cu ochiurile
mici de zăpadă tonită, fier-
binți ca sufletul ei.
— De ce-ai plecat? De
ce-ai fost slab?
Urmele îi răspundeau.
— Nu am fost slab! U-
ită-te la linia dreaptă peste
care calcă! Așa ai călcat și
peste sufletul meu! Amin-
tește-ți!..
— Nu pleca! N-am iugul
niciodată după nimeni.
Vîntul cînta mai departe
peste cîmpia de îlides și ur-
mele ei răspundeau pătrun-
se de irig.

— Ti-ai amintit? Alunci
știi de ce plec. Am venit în
sat acum doi ani. Eram o
iață firavă și slăbuță. Dar
aveam în mine suflet mult
și pasiune pentru cel mai
mic lucru. Cu tine m-am în-
tîlnit în aceeași zi, doar e-
rai învățătorul satului, și
eu fiind activistă U.T.M.
trebuia să mă vezi. Făceam
doar parte din aceeași ge-
nerație, din aceeași rînduri,

Pași pe zăpadă

aveam aceleași idealuri...
Am hotărît să luptăm amin-
doi. Eu fusesem jehdoare
înainte, la o fabrică oare-
care, dar am primit să duc
o muncă de activist, nu
pentru că mi s-a dat o sar-
cină, ci pentru că aveam e-
lan și pasiune, pentru că
vroiam să fac ceva deosebit.
Ti-am vorbit de asta. Ești
un băiat curajos. Cel puțin
pentru mine. Eu nu știu
cum sînt. Tu însă mi-ai
spus același lucru, în a-
ceeași seară. Acum îmi dau
seama că te-ai pripit. Nu
mă iubeai, de fapt.

— Nu judeca astiel, stru-
ga el. Te iubesc mult. Adu-
ți aminte bine. Sînt un om
cînsit. Anii petrecuți lîngă
tine sînt cei mai frumoși
din viața mea. Cit ne-am
zăbut pentru colectivizare,
pentru cămin, pentru cor,
de parcă toate le-am în-
cut pentru noi doi. Și de
fapt așa și este. Aici e sen-
sul vieții noastre. Spune-mi,
nu pleci pustiu? Unde te-
indirîie? Ne-am certat
dintr-un ileac. Cum poti
să-i dai importanță? Ai o-
bosi! Ai muncit prea mult.
Te iubesc.

Cîntecul aspru al vîntului
ii risipea vorbele.
Linia dreaptă a pașilor ei
făcea un ocol, ca o undire
abia zărlită în imensitatea
cîmpiei.
— Nu, n-ai dreptate, spu-
neau urmele pașilor. N-am
obosit. Au fost doi ani mi-
nunaj alături de tine. Satul
ne iubește pe amîndoi, am
făcut altele pentru el. N-
am obosi încă o sută de ani.

Iubesc prea mult munca
asta. Ții minte cum dor-
meam cîteodată în irig, a-
proape lîmîndă, irîntă de
oboseală? Duceam cana cu
lapte la buze și adormeam
cu ea în mîna. Ce ani fru-
moși! Diminețile, cînd por-
neau prin sat, mă gîndeam
la tine. Cîteodată te zăream
prin ferestra în clasă, pre-

dind lecția. Copiii se uitau
la tine ca la un zeu. Așa
priveam și eu. Mi se um-
plea inima de lumină. Se-
ara ne înfîlneau și, mai în
glumă, mai în serios, ne
dădeam raportul. Erau zile
pline. Așa-i?
— Așa-i, murmura el.
Nici n-am simțit cum a tre-
cut vremea.

— Ești un băiat bun, to-
luși, sopleau urmele pașilor.
Nu știu cum o să pot
trăi lîngă tine. Nu
știam spus-o pînă a-
cum, din mîndrie. Ti-
neretea noastră n-are
dreptul să înghinun-
cheze.
— Nici în fata iu-
birii?
— Nici! Iubirea tre-
buie să umble în pi-
cioare alunci cînd e
matură.

Cîmpia nu se mai stîrșea.
Șoseaua rămăsese departe.
El luzea mereu pe urmele
ei, spre gară. Îi era cald.
Șimțea că e pe cale să piar-
dă ceva, imens pentru el.
Ceva ce nu se mai poate
întoarce mai tîrziu decît
azi. Trecea un cîntec aspru
peste imensitate, și lovîndu-
se de el căpăta nuanțe și

— Nu mai privi spre gară
— sau poate ai și ajuns?
Privește înapoi spre mine
și... de ce-ți sîrmele atît
de moi? S-a topit zăpada în
părul lor. Uite țirele de gîm.
Nu mai e mult pînă la pri-
măvară.

Gara se apropia, urmele
pașilor ei erau întortochiate
și nesigure, dar blînde, a-
proape că nu se mai cămă-
șeau. În apropierea gării ză-
pada se topise și se iviseră
cîteva țire de țarbă. Pașii nu
se mai vedeau. Pătrunse
pe peron, încălzit și roșu la
față. Ea stătea pe o bancă,
aștept. Și-l aștepta. Trenul
plecase de mult.

Rusalin Mureșanu

NOTE DE CĂLĂTORIE

Rhodos!
Un colț al raiu-
lui. Fără îndoială,
acest străvechi fel
de a spune poate
să pară banal, de-
pășit, totuși nu cum să
caracterizezi astfel această
bucată de pămînt. Albastrul opa-
lin al unei mări străvezi, ce-
rui de un albastru-argintiu,
vegetația bogată, mediteranea-
nă, liniștea din orașul cu cite-
va mii de locuitori, curățenia
lui, albul orbitor al caselor și
vechii oraș medieval al ca-
valerilor, înmîna imaginii de
vis cu realitate. Poetul fran-
cez Lamartine, trecînd pe a-
colo în călătoria sa prin orient,
în anul 1833, scrisese: „Ți se
pare, că insula este un buchet
țesut din plante vezi, care
răsare din apele mării... N-am
văzut nicăieri pe pămînt un
cer mai minunat și un pămînt
mai fecund...”

Motonava Transilvania an-
corează la citeva sute de me-
tri de mal. Cu o bancă mare
cu motor ne îndreptăm spre
debarcader. O privești sper-
fecică și se desfașoară în fața
ochilor. Treci între două co-
loane zvelte de piatră: pe una
e statuia de bronz a unei că-
prioare, pe cealaltă statuia
unei cerb. Ambele animale
scurtează depărtații gata
să-și reia fuga după un po-
pas de reculegere.

Pe cheuri e liniște. Treci,
din cînd în cînd, cite un au-
tomobil sau o motocicletă,
apoi liniștea tulburată își reia
imobilitatea. Cîțiva trecători
se îndreaptă cu pași domoli
fiec spre locurile de muncă,
fie spre terasele cafenelelor
scaldate în lumina orbitoare a
soarelui.

Te simți parcă în altă lu-
me, pe altă planetă, unde
viața se desfașoară molcom:
fără huruitul motoarelor, fără
pasuni violente, în armonia
umbrelor de palmieri și sub
privirea parfumată a mii de
flori.

Orașul cel nou n-are nimic
deosebit, clădiri moderne fără
un stil precis, case mai vechi
— vile — cu grădini în care
verdele se îmbină cu pete
violente de culori felurite:
roși ca singele proaspăt, gal-
bene ca aurul, albastre ca ce-
rul, albe ca argintul lunii.

Orașul nou e curat, străzile
bine pavate, prăvălii cu
mărfuri aduse din multe țări.
Cînd te apropii însă de
orașul cel vechi, de zidurile
crenelate, de turnurile roase
de vreme, de străzile strîmte,
de pietele împodobite cu sta-
tui de marmoră, te întrebă,
fără să vrei: Unde mă aflu?
În fața unui decoruri per-
fecte ale unui film istoric...
sau în fața unei realități ne-
banuite?

fel de măsură pentru apă-
rea acestor monumente. A-
vem în fața ochilor un oraș-
cetate așa cum a fost zidit.
Și putem spune că vechiul
Rhodos este cea mai auten-
tică măturie, mai perfectă
decît Nürnberg-ul sau orașul
francez Carcassonne, a evului
mediu.

În fondatorul acestui
oraș și are rădăcinile adine-
cîmpie în secolul vîntului.
Intemeietorii — Cavalerii or-
dinului Hospitaliers de St.
Jean — au venit în insula
Cipru bine organizați și bine
înarmați. Ordinul cavalerilor
Sf. Ioan a fost întemeiat în
orașul Ierusalim, în veacul al
XI-lea e.n., de niște ne-
gustori din Amalfi, pentru a
apăra și îngriji pe pelerini
care veneau în Tara sfîntă.
La începutul veacului al XII-
lea s-a prefăcut într-un ordin
militar. Mai tîrziu nobil din
Apus se înrolă în acest
ordin, pentru a lua parte la
lupta dusă împotriva necre-
dincioșilor.

Acest ordin a luat parte în
chip glorios, în Palestina, la
apărarea Sionului latine, dar
după căderea cetății Sion
Jean d'Acre în anul 1291, el
a trebuit să-și caute un refu-
giu, mai întîi în insula Ci-
pru, apoi la Rhodos. În 1312,
după condamnarea ordinului
Templierilor de către papali-
tate, cavalerii Sf. Ioan au
moștenit numeroasele bunuri
ale Templierilor. Și, timp de
două secole, s-au străduit să
le întîrșină cit mai bine și să
organizeze o apărare a lor,
îndestulătoare și adecvată
vremurilor lor.

Întîrșinarea orașului Rhodos
este astăzi, după cum am mai
spus, cam aceeași cu cea de
acum citeva secole: oraș îm-
prejmuit din toate părțile cu
un zid înalt, gros și cu șan-
turi largi și adînci. Ca o cin-
gătoare, străzi și turnuri cre-
nelate. Reședința cavalerilor
alcătuită, în unghiul nordic,
un cartier izolat de un zid
și dominat de palatul mașilor
maestri. Porțile își aveau
turele lor de apărare. Totul
era astfel orînduit încît orașul
Rhodos a fost socotit, vre-
me îndelungată, ca una din
cetățile cele mai puternice și
bine întîrșinate din lume.

Printre primii călători care
au fost prin acele locuri e,
de pildă, Niccolò di Martoni, în
1394. El vorbea de castelul
din lăuntrul zidurilor, adică
de orașul de sus și de țirgul
de jos... Castelul era un oraș
în oraș, despărțit de țirg cu
un zid cu turnuri. În această
parte a orașului, numită Col-
lachium, și-au înălțat cava-
lierii cele mai multe monu-
mente. Acestea timesc astăzi prin
grandoarea și frumusețea lor
pe călătorul străin.

cobora către port strada nu-
mită a Cavalerilor; pe acea-
să strădă se găseau hanurile
„diferențelor gramat”, adică ale
diferențelor gramat, care în-
văzau, german, englez, francez
etc.; strada Cavalerilor și
sîrșea pe o piațuță unde se
afila noul spital.

Palatul marilor magistri era
o construcție masivă, pătrată,
încorpurată de turnuri, de un
aspect general destul de greoi,
dar în detaliu atît de bine
redată încît a rețut să baze
la multe asedii. Palatul ocupa
drept locuința marilor magis-
tri și suitei lor; după cit se
știe, în sala cea mare de co-
loane se înneau ședințele or-
dinului.

Sub curtea pătrată, cu ar-
cade, zăce silozuri circulare
făceaua posibilă stocarea cere-
alelor pentru zilele de asediu.
În curtea cu arcade se gă-
sesc astăzi citeva statui de
marmoră din epoca elenistică
și din cea romană.

Biserica Sf. Ioan nu mai
este; ea a fost distrusă de o
puternică explozie în anul
1856. Ea se găsea alături de
loja și în linie paralelă cu
fațada palatului. Biserica Sf.
Ioan fusese clădită în stilul
simplu al bazilicilor primiti-
ve; grinzile pe care se sprij-
inea acoperișul erau împode-
bite cu stelu de aur pe fond
de azur. În vremea cavaleri-
lor, biserica avea o împode-
bire bogată: statui de argint
aurit și de aur masiv cit și
cincisprezece tablouri cu îm-
podobiri în relief de aur și
argint. Marii magistri erau
înmormîntați sub pietre fune-
rare de marmoră polichromă.

Biserica și clopotnița ei
au fost reconstruite întocmai
— după gravuri vechi — și
se află acum pe cheul
Maudrakl.

Strada Cavalerilor, pavată
cu pietre și cu un dalaj la
mîjloc, coboară în trepte largi
spre Piața Spitalului. Este
strada principală și, în același
timp, cea mai frumoasă, iar
toate clădirile de pe ea au
fost declarate monumente isto-
riche: în primul rînd hanu-
rurile cavalerilor din diferite
țări. În aceste hanuri, după
cite se știe, cavalerii își luau
mesele și își țineau adunările.
Cînd veneau oaspeți de seamă
ei erau găzduiți în ele.

Acum, citeva cuvinte și
despre spitalul, cea mai de
seamnă clădire civilă a cava-
lerilor, care se găsește în par-
tea de jos a străzii. Spitalul
ne amintește rostul acestui
ordin întru începuturile lui.
Această clădire este „noua in-
firmierie” pe care o ceruse
marele magistrul Flavian în
vremea magistrului său; trei
ani după moartea lui, în 1440,
ea a fost începută și în anul
1489 a fost terminată.
Doi călători din veacul al
XV-lea, Jacques le Saige și
G. Lengherand ne-au lăsat

doi descrieri prețioase ale
Spitalului.

Primul: „...pentru că să se
treacă vremea, am mers să
vedeam Spitalul din Rhodos și
am văzut că se clădea înca
bunul vînt și că se clădea înca
de argint și că se clădea înca
de argint... Al doilea:
„...în sala în care
sînt acum bolnavii, se găseau
paturi bogate, împodobite
cu baldachine și în mijlocul
ei este un altar unde se zice,
„Inimă, slujba...” (1489). Tot
ei ne povestește că mai erau
și camere — numite as-
tăzi rezerve — pentru bol-
navi, care dădeau pe galerie
și care sînt acum sală Mu-
zeului. Totul era orînduit
cu multă precizie: vizitea medi-
cilor, regimul alimentelor, spo-
vedania și împărțirea bolna-
vilor, care erau obligați la in-
temperare să-și facă temutul.

Două camere la sud de sala
cea mare, dintre care una
foarte frumoasă, par a fi fost
bucătăria și refectoriul, mai
curînd decît infirmieria și far-
macia, cum au crezut unii.

Țirgul sau orașul de jos
se întindea între zidul care îi
despărțea de castel și îm-
părțirea cea mare de dinafară.
Străzile erau strîmte, în de-
obște de 2-3 metri. În acea-
să parte a Rhodosului se
găseau mai ales bisericile gre-
cești și lăzile (cele mai multe
s-au năruit cu timpul), citeva
monumente civile și frumo-
se case ale bogăților.

În ansamblul lor toate clă-
dirile din Collichium și din
țirgul zis de jos oglîndesc o
armonie perfectă în creația
arhitectonică în ceea ce prive-
ște ornamentația.

Mai toate edificiile vădesc o
influență dominantă occiden-
tală, față de unele elemente
minore în stilul oriental...
*

În muzeul care se află în
clădirea Spitalului găsim citeva
vestigii ale artei, vestite
peste mări și țări, ale Insulei
Rhodos. Putine la număr, dar
atît de frumoase încît cu greu
te poți despărți de ele. Afro-
dita cea castă, sau pudică,
cum este numită, te tulbură
cînd îi privești trupul: o ar-
monie perfectă a liniilor, o
frământare fierbinte a mar-
morei. Adînc rînit de vîntegia
vremurilor, acest trup înacu-
lat de femeie trăiește încă în
toată minunătia lui. O pri-
vești pe această Afrodită —
opera unui sculptor anonim —
și îți se pare, că ea se mișcă
în penumbra sălii de muzeu,
că ea coboară cu sfîciciune
treptele unui templu invizi-
bil, îndreptîndu-se spre apele
limpezi, opaline ale mării...
O altă statuie a Afrodititei,
cunoscută sub numele de
Afrodita din Rhodos, te sub-
jugă și ea prin poezia liniilor
desăvîrșite ale trupului ei. Cu
un genunchi rezezat de pămînt,
cu brațele ridicate și cu
mîinile prinse de părul des-

adîncimi nol. Se lăcea
un cîntec mai plin, o simo-
nio-nie ciudată de înghel și in-
candescentă. Urmele pașilor
ei parcă ascultau cîntecul
acesta. Deveneau mai proas-
pete, mai calde. Într-un loc,
parcă undeva, la mijlocul
cerului zării, s-au oprit
pentru o clipă, să-l asculte
mai bine; se făcuse pe locul
aceia un ochi albastru de
apă în care se ogîndeau ce-
rul.

— Acasă am așternu-
tul, vorbea el. Trebuie să
fie cald acum. Deseară vom
oaspeți, vine mama. Mîine
avem de lucru. Îți place cum
cîntă Marin dintr-a șaplea
la ghitară?
— Parcă tu nu știi, i-au
răspuns pașii.
— A spus că trece pe la
noi.

Pe cîmpia de îlides stră-
lucitor, urmele pașilor ei se
întoarseră pentru o clipă,
apoi își urmară drumul mai
departe, spre gară, sovăiel-
nice, chinute. În cîmpia de
stelu iugeau numai ei și vîntul
și urmele pașilor.

— Poate m-ai întoarce,
spuneau urmele. De fapt a
fost o prostie, un ileac. Cre-
ai în tine. Dar cum să ioc?...
Învăță-mă!

— Nu mai privi spre gară
— sau poate ai și ajuns?
Privește înapoi spre mine
și... de ce-ți sîrmele atît
de moi? S-a topit zăpada în
părul lor. Uite țirele de gîm.
Nu mai e mult pînă la pri-
măvară.

Gara se apropia, urmele
pașilor ei erau întortochiate
și nesigure, dar blînde, a-
proape că nu se mai cămă-
șeau. În apropierea gării ză-
pada se topise și se iviseră
cîteva țire de țarbă. Pașii nu
se mai vedeau. Pătrunse
pe peron, încălzit și roșu la
față. Ea stătea pe o bancă,
aștept. Și-l aștepta. Trenul
plecase de mult.

Rusalin Mureșanu

Poetii comunismului

Konstantin Simonov

CASA PRIETENILOR

E-o casă de prieteni, și peste noapte-oricînd
te-ai patunins în grabă și perna înfățată,
și focul bur în sobă lăuzi înfățată-arsină,
și din beșug, cămara pe masă-i revărsată;
și mîna, cînd ti-ai strins-o, troznește-o bun venit,
și daru-nîns de tine cu mîinile-aminodouă
s-uitat pe-un colț de scaun; și te-ai obisnuit:
cînd n-ai — sînt tot același; cînd este — pe din două!

E-o casă de prieteni, și-aiici nici pret, nici glas
n-ai ranguri, sau succese, sau alinări viclene;
Cî te-ți semeni însuți, și-aceiași ai rămas,
nu s-a clîmb, în casă, nici firul unei gene.
Cînd toci, ei nu te-ntrebă. Dar iudercala lor,
ce-o cer, te fi tăioasă, ca baioneta, dreptă.
Aici, greseli-și află țertarea mai usor,
dar frica și-angimfarea — zădam o oșteaptă.

E-o casă de prieteni, cu grijă ce-apasă greu,
a cunoscut războiul, orfani și văduve,
dar dacă alter usa deschisă li-i mereu,
dicerea lor e-nchisă sub locaș, pe vecie.
De-ăntea ori, prin noapte, cînd la răsuce-ai fost,
cînd inima și viața ti-era în două rîst,
găseai în casa asta și masă, și-adăpost,
ce hrana ce rezervă, pe front, după o luptă.

E-o casă de prieteni — și ce să dai în schimb?
Ce flon de acutare, sau ce cununi de cetini?
Sau — să le fii asemeni, și-n orice loc sau timp,
cămînil tău să fie o casă de prieteni?
Ea redă-ntre-acestea, sîrac și vestit dar,
se-ai să-nchin acelor ce-imi sînt mereu în gînduri.
Dar ea, văzînd, desigur, s-or întîrșina amar,
și, chiar fără-nchinare, — tot vor cli-ntre-nînduri...

1954

FIUL

Prec tînar nu era. Pornit
pe front, în zodia durerii,
el poduri sule-a construit
sub nori de plumbi, cu pionierii.
Lîngă Berlin, pe-un cîmp minat
căzuse, fără să cunoască
ramasul bun, nici n-a alinat
ca ea un iu avea să-i nască.

Soția la Tambov i-era.
Pe front, unde stapin e tuul,
romase-aceea ce-l iubea
din anul negru-41.
Lubindu-l, n-a-ntrabat de loc
ce drum avea să mai străbată,
și, lîngă el, trecînd prin loc
ea n-a gîndit la ea vreodată.

Nu, ea nimic nu i-a cerut
prin nopți și zile singurase.
Dar stînd cu trupul-i lirav scut
de glonț și moarte-l apărase.
Și, îngrijindu-l, nu i-a zis
de ea să-și lege nou-a soartă,
nici testamînt să-i lase, scris,
de prima nici să se despartă.

Frumoasă, ea n-a fost nicînd.
Nimic n-avea să-și lure ochii.
El n-o văzuse nici pîrînd
mărgele sau cercei, nici rochii,
ci doar în cîmpe și-ni mîna,
cu geanta grea de sanitar,
pe căi de front, prin vînt și nea,
sub bolta schielor ce zboară.

Frumoasă — a văz-o, cînd?
Veghînd rînitii? În tranșele
Sau, pînă-n gînduri coborînd
cu simplității de temele?
El îi vorbise de soție...

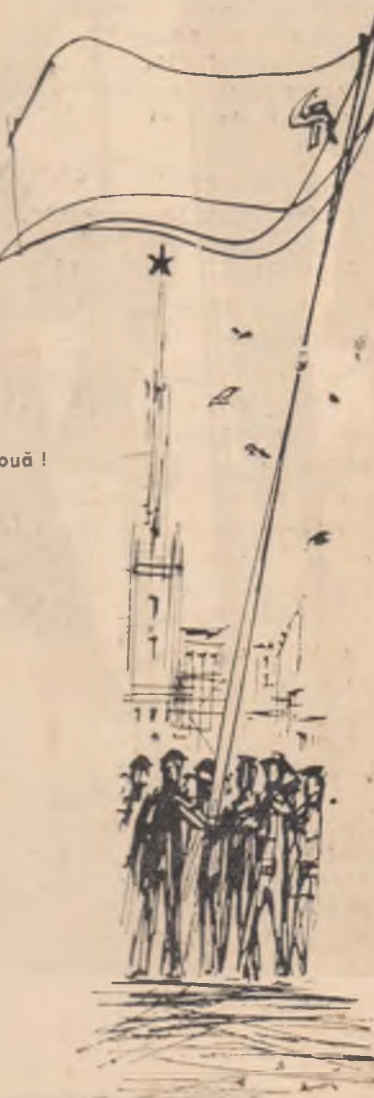
Soției, pensie i-au dat,
și pensia pe drept primită;
baiatu-l mare, e bărbat,
ca mîine-i fata logodită...

Dar, cu tăcutele-i nevoi,
e-o mamă, undeva, uitată.
Doar ei, soției de război,
nimic nu i s-a dat vreodată.

Nici el, nici micutul băiat
mergînd la școală prima oară —
cu grijă și truda îmbrăcat
dîna lecții de la sanitar.

Că tatăl lui a fost erou,
și bun, și drept, — băicuțul știe.
Dar, mîndru, pe caietul nou
au poate numele-i să-l scrie.

De frate, soadă, glie,dar
ar vrea vreo dată să-l asculte?
Le-o cere-ai, aița doar:
pe mîică-să să n-o însule...

Și ea, dacă-a greșit cumva,
cîcînd vreo lege omenască,
ce suflet strîmt, bigot, ar vrea
pe el, pe iu, să-l palmuiescă?

Să-i fie totul cunoscut,
să știe-n orice clipită,
că tatăl e pe front căzut,
iar ea, de două ori rînită!

La pat, o poză veche-a pus.
Pe malul Oderului, iată-l!
Pe front, departe, în opus,
pe drept stă mîică-să cu tatăl!

Nemărităci răminînd,
dar amintea l-e stăpîna.
Dacă-o-nlînești, — înghinunchind
sărută-i, în tăcere, minca...

1954

În romînește de
Mihu Dragomir

Desene de MIHU VULCANESCU

Scarlat Callimachi

GALĂȚII, MINDRIA ÎNTREGII ȚĂRI

Pentru gălățeni, victoria deplină a puterii populare a deschis epoca celor mai înaripate construcții. De aceea ei au și întâmpinat marele eveniment al așezării noului oraș în locul vechii cetăți. În vremea primului război mondial, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii...

Încă din gară, cuprinși de jureșul general, pornim spre Dunăre, la santierul naval. Se zămislea o nouă lebedă uriașă: caroul „Victoria”, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii...

Caroul „Victoria” stă prins cu parame de țărnișă, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii, în vremea cuceririi de către Armata noastră a regiunii...

Poezia lor e unică. De neîntrecut graiul minilor ce le încheagă pregătindu-le de drum. Numai urcând pe bordul lor reușești cu adevărat să le respiri frumusețea. Poezia a învins și în acest domeniu al științelor exacte, unde rontgenografia sudurii își are ultimul cuvânt înainte ca nava să fie lansată. Arhitecții, constructorii carourilor sunt mari vizitatori. O îmbinare exactă de frumusețe și forță, de lirism, con-

fort și simț practic, iată carourile rominești. Trezind prin cala mașinilor — o modernă uzină — și prin cabinele marinariilor, din bucătăria electrică la creierul navei, — puntea de comandă, ne surprind ferurile forme de artă ca și culorile date tuturor obiectelor menite să satisfacă și să ajute munca omului. În socialismul exigent nu numai că nu poate fi desconsiderată ci este o lege a construcției. Și în acest domeniu, de arhitectură navală, cunoștințele temeinice ale constructorilor gălățeni, îmbinate cu poezia avântată a tehnicii comunismului, și-au spus pe deplin cuvântul.

N-au trecut mulți ani de când pe aceste locuri se aflau doar o forje și un atelier de reparatii, proprietate a fostului senator și industrial G. Fernic. Acesta fiind solicitat să repare unele nave străine, își transformă mașinaria într-o „societate anonimă” de exploatare a proletarilor gălățeni. Încearcă să construiască și nave mici. Dar acestea nu reușesc să depășească prea mult primul caic ce-l încheagăeră destoinic meseriași valabili, sub supravegherea primului nostru poet, Enăchita Văcărescu, în urma cu aproape două veacuri.

Astăzi, activitatea santierului socialist se caracterizează prin faptul că a ajuns să faurească în întregime numai vase autopropulsate ce pot înfrunta toate apele lumii, vase dotate cu instalațiile cele mai moderne de navigație și radio. Anii trecuți, o delegație de specialiști dintr-o țară capitalistă, vrind să se convingă de existența unui asemenea santier la Dunăre, a rămas surprinsă, determinând imediat un acord economic cu țara noastră. Procesul de fabricație a vaselor noastre îi depășise.

Din vechea „societate anonimă” n-au mai rămas decât urmele unor ateliere prăpădite. Sunt ca niște melcuroși în fața hălelor moderne, a danelor de acostare și calnelor, a macaralelor ce par niște berze uriașe care poartă în zbor trunchiurile viitorilor somoni de oțel. Departe, în aval, pe Dunăre, interlocurul nostru, un tânăr constructor de nave, ne arată un punct roșu. Acolo se pregătește calea de lansare a viitorului carbot de 1000 tone. Un transatlantic. Zămisirea lui a început.

Intorși de pe santier în oraș, ne oprim câteva clipe lângă bustul de marmoră al marelui nostru poet Mihail Eminescu. El privește la orașul ce-și înalță minunatele monumente.

Esplanada spre Dunăre s-a

Desen de CORNELIU ALMAȘAN

Nichita Stănescu

Sufletul de metal al orașului

Se face seară și orizontul coboară. Orașul își ridică un cartier spre lună. E un sunet de fier, de cabluri întinse. Umbrele oamenilor încep să apună.

Când ridic brațul, umbra lui ascuțită izbește capătul străzii de unde vii, necunoscut, de parcă-ai fi zvrilit la întreceri, o lance pe care o primești nepăsător în scut.

Esti sufletul de metal al orașului. În amurguri apari în pietele ovale: — Cetățeni, s-a făcut seară. Încep serbările! (brațele tale bărbătești par două macarale).

Te-nțîleşc uneori când mă-nțorc de la lucru. Gîndurile izbesc în stele și ele răsună. De-a lungul stîlpilor svelți când mă-nțorc de la lucru un cartier al orașului se ridică spre lună.

Nu te recunosc niciodată de la prima privire:iei mereu un alt chip. Azi mi-apari ca o schelă îndrăgostită de tainicul zenit.

Iosif Naghiu

Oraș în adînc

Deasupra, un cer de pînă. Fără soți plătitori, fără stele. Orașul coboară sub el. Cu abataje, cu schele. Din care minerii, velenii. Noul oraș îl împing. Mai în larg. Și mai jos.

Încă un orizont în adînc!... Minerul-constructor îl ține. Împotriva pietrii se frîng. Se-ncovoaie. Și subteranul oraș. E gata, cu case de sticlă. Cu negrul cărbunului peș. Ieșit pe aie.

În orașul lui de cărbuni. El ține geamuri spre soare. Și sîdește popl și aluni. Și din cînd în cînd cite-o floare.

Romulus Zaharia

Giuleștenii au învățat să aplaude

După ce străbătuseră spirala de serpentine a Gutinului, urmăriți tot timpul de o soare primăvărată care alegea beat parca printre virturile lașilor, iată-ne din nou prin pitorești stete maramureșene. Intr-unul din aceste stete urma să aibă loc una din sezătoarele noastre. Clipa înălțării cu lăranii maramureșeni o așteptam cu bucurie dar și cu o umbră de neliniște. Știam dintr-o experiență, așa putea spune considerabilă, că în fiecare colț al țării ciitorii reacționează dileții la poezie. Ne reverențiam în gînd cu acest prilej sezătoarele din Dăbuleni-Olenite, de la Pecineaga din Dobrogea, de la Calafindesții Sucevei ori de la Ighiu, din regiunea Hunedoara...

Dar această trecere în revistă a multelor sale în care poposim în ultimii trei ani am întrerupt-o repede, căci masina se și oprise pe neașteptate în iala școlii din comuna Giulești, comună așezată pe lîrul șoselei ce

duce de la Baia Mare la Sighet. De îndată grupurile de oameni care așteptau în preajmă ne-au înconjurat, urîndu-ne bun venit. N-am apucat bine să strîngem mîna tuturor celor de față, că de undeva, din susul șoselei, se auzi o larmă veselă, o muzică vie și acel specific maramureșean „hai turai, turai”. Văzică ne era dat să vedem și o nuntă maramureșană!

Intr-adevăr, de după o cotitură a drumului apărură obisnuitul alai al nuntășilor, în cea mai mare parte flăcăi, doar câteva grupuri de fele, mergînd cu toții într-un pas foarte lent. Ceterile, dobele și celelalte surate ale lor îl ziceau de zor, sîcilele cu rașchie le acompaniau cu gîl-gîlul lor, feciorii strigau de-a valma; și peste toate acestea juca mărgele steașcul, care un vultur cu penaj multicolor.

— Ne ducem să furăm mireasa, — ne explică unul dintre nuntășii, văzînd că sîntem străini, și ne lîmbie totodată cu sticla de rachie.

Omul ce ținea în mîinile lui spre volanul Skodei de 60 de locuri mi-a vorbit pe neașteptate. Bătrînesc. Ca dintr-o cronică scrisă pentru a rămîne peste vreme. Pentru că o dată cu drumurile noi s-au născut și drumurile noi. Călătorii care văd, simt și participă la festul pinzei fericii. Cum lingă hogașul de munte se înalță cetăți ale lumii. Cum soseaua stîngeră, arsă de soare sau bătută de viscole, a fost martora zidirii unui lăcaș al chimiei moderne. Cum geografia, alchimia științelor exacte, se schimbă de la o zi la alta prin truda eliberată a unui întreg popor.

Nu l-am cunoscut cu multă vreme înainte. Doar câteva zile ne-au fost de ajuns pentru a ne spune multe.

O bună bucată de vreme, hotul de mops al Skodei, cu farurile ce aruncau sulfe în ceața zorilor, și motorul ce dușia din toate modularele, stăpînînd orice gînd. Cum însă eram silit de gerul dimineții, îmi strînsi haina imblăntită, potrivită pentru această anotimp. Și nu vedeam decât ceața și o mică porțiune de drum înainte. Undeva, în dreapta noastră, se conturau, întunecoși, munții Neamțului.

Am trecut pe lingă bătrîna casă a lui Hogaș. Sta așa, în inima drumului, de cînd mă știu. E la doi pași de autobază. Cînd am răgaz îmi face treabă prin odaia călătorului-scriitor. Mîngîi cu privirile manta-largă și pălăria de drumet și horurile mari. Și mi-încăpui așa, călător cu „Pistea” lui, bătînd drumurile Neamțului. Din Skoda noastră n-ai putut vedea bine casa. Am trecut pe lingă ea cu 40 de kilometri pe oră. N-a fost decît o zăreală... Dar vezi, zărea asta te face să gîndești. Că așa sîntem noi, oamenii de la volan. Conducem mașina, sîntem atenți la toate semnele și semnalele, dar gîndurile, vezi dumnea, gîndurile umbliă sloboade, alegă de pe un drum pe altul, așază locurile vizitate, oamenii, obiceiurile, în așa fel încît cîntînd bine la ele îți dai seama cum și cînd s-au schimbat...

Mă privi îngîndurat pe sub geamul rare, cu ochii săi limpezi, inteligenti. — Să nu-mi spui că orice călătorie, afară de cea pedestră, e o călătorie pe picioare străine. Poți să ai și cauciucuri grozave, și motor de 80 de cai, și să vezi. Chicotii ușurat la gîndul că Skoda noastră de 60 de locuri, la care radiatoarele funcționau din plin, va urea ușor pînă sus la Chei, va cobori înapoi la Piatra, luncind măi departe pe șosea spre Săvinești și Roznov, bătînd drumurile Dochiciei, Bălăteștilor sau Păstrăvenilor. Sigur, imposibilă la sfîșitul gerului de afară, așa să manînce kilometri cu repeziciune.

Parcă răspunzînd gîndurilor mele, continuă: — Nu-ți trebuie bastonul sănătos de drumet și nici opinci de piele roșie legate cu sfori negre din lînă de capră. Îți trebuie inimă. O inimă cuprînzătoare ca, văzînd, să aduni în ea strădaniile oamenilor, bucuria lor de viață, triumful lor. Se face ziua de-a binelea. Fața omului de la volan se îmbujorează. Părul suriu pe la tim-

ple, fața tăiată în cute adînci, privirea așezată, toate arîd că tot ceea ce spune e gîndit, că aparține unei concepții de viață de acum formate.

— De 33 de ani bat drumurile Neamțului. Le-am văzut în plină zi la lumina orbitoare a soarelui. Farurile le luminau în noaptea adîncă. Am văzut ploaie, ape mari așezîndu-se deasupra lor. Am văzut piatra lor colturoasă, noroiul pînă la auzul roții, pulberea întinsă pe kilometri întregi. Am văzut munții Neamțului prinși în palăiaa asfințitului. Am văzut cum cresc păduri, dar și cum mor. Am văzut oamenii...

Omul de la volan, Iliașia Gavrilă, avea 13 ani cînd, la A. societății șoferilor din Tîrgu-Neamț, a intrat ucenic. Pe atunci mașinile pentru transporturile călătorilor se improvizară. Turismul rablagite, aruncate de pe piața orașelor. Lă se adugau seauze. Se tăia croșeria cam pe jumătate. Ce rămînea se colora strident cu săgeți albastre, galbene sau verzi. Aveau roți să dea o formă aerodinamică răbătoare. Motoarele tuseau, praful îneca vilegiaturistii. Hirtopale îi făceau să sughiță. Cite 8 sau 10 într-o mașină. „Clăie peste grîmadă”, ureau dumnea în Agapia, la Mănăstirea Neamțului. A lucrat la această asociație automobilistă pînă cînd Juster, un mare proprietar din Dumbrava-Rosie — (avea fabrici la Piatra și Găinești, Dumbrava și Buhuş) — l-a angajat pe unul din camioanele lui. Juster era prieten cu Gică Măcărășu, proprietar al fabricii de cherestea din Piatra, și făcea politică tărănoasă. Juster, în numele prieteniei, îl „împrumută” pe Gavrilă lui Măcărășu, Avea asta o soră. Pe duduia Aneta. Plata cei 600 de muncitori de la fabrica de cherestea unde Gavrilă era deseori „împrumutat”, la 3-4 luni o dată. În acea mare zi, duduia Aneta scoala banii din cîrpor, în vîzului oamenilor. Și plătea doar 10-15 din angajajii ei. Restul trebuia să mai aștepte. Pînă cînd? Poate pînă ce duduia și-ar fi umplut din nou cîrporul. Printre cei ce deseori nu-și căpătiau plata era și Gavrilă Iliașia. Că doar era al lui Juster, ce dracu’... La domnul Juster iar nu primea plata, că doar a lucrat la duduia Aneta. Și cînd îi arăta stăpînului tărănoș, omul de afaceri o dădea drept pîldă de virtute și economică. Dar uita să-i plătească. Iar Gavrilă, frîp la 18 ani, rămînea cu buza frîpă. Iar această, în comuna Brusturi, în satul Tirzia, îl aștepta tăică-su cu cei cinci frați ai lui.

Iliașia Gavrilă începu să cunoască oamenii.

A făcut armata pe undeva, prin București. Timp în care a fost „vîrsat” la dispoziția personală a unui general, în calitate de șofer. Generalul era prieten cu un mosier din Fălticeni, Chițescu, senator pînă în ‘35. Generalul l-a „vîrsat” senatorului. Acesta, mașini lui personale. Iar Gavrilă Iliașia slujea țara, moșierul. La care se adugă: cocoașă cea vîrstnică, cocoașă, odraslele, ibovnicile. Slujea fără voia lui. Era vîrsat „cu forme le-gale”.

Și astfel, Iliașia Gavrilă a cunoscut viața claselor stăpînitoare.

S-a întors acasă. La Piatra, tot și din Cășaria, sat netrebnic

prin sărăcia lui, mătura străzile. La duduia Aneta tot la 3-4 luni se făcea plata. Nu mergea încă boșca. Sau dacă ar fi murit, nu ar fi fost o altă duduie care să facă plata cu banii soții de la cîrpor?

N-a angajat la exploatarea autotobazelor C.F.R. și a început să bătătorască drumurile colbitute ale Iașilor urcînd spre mănăstirile nepăsător prin Măcărășu, începînd la Văratec și Secu, întîlnind în drum pe toți părinții Ghermănuță, aruncînd priviri fugare spre Aciniile satelor. Și nu știa că, multă vreme înainte de el, drumetii ca Hogaș au străbătut drumurile astea cu piciorul. Și multă vreme, la fel s-a întîmplat și a fost un om care, ca și dînsul, a văzut în drumul spre mănăstiri... Încercîndu-se moda lumească cu uniformă biserică: rochia cu răsă; comanul cu pălăria; mina goală cu mînăsu; mătîniule cu evantaiul; în sfîrșit, „negrul posomocit” cu toate culorile din lume, gaitanul cu dantelele, smerenia cu îndrîzneala, și în urma tuturor, ipocrizia cu sufletul fără ascunșuri.

Tusea incurabilă a motorului îi lua mult timp. Dar stînd la volan avea ochii să vadă: — O argămie multă, cu piciorul lungi și acurite, îmbrăcată în opinci și în țări de lînă creț, cu pieturi desăcuate, parosie și prile de soare, cu plele lungi și negre — așa cum era dînsul unu cu ulei, afumat de eșapamentul motorului aflat în boala cronică.

Drumetii își întineau peste timpuri gîndurile.

— Dar „ghiorlanii”? — Vezi dumnea, „roata lumii se învîrtește”, și noi cu dîna”. Hai, urea, Leone! Ia spune, că doar ești președinte de colectivă...

— Ce să spun, băta-te norocul, că nu lași oamenii nici măcar să răsule... Rost ar avea să-l las pe Leon Eșanu, președintele G.A.C. „23 August” din Păstrăveni, să țîfăsuiească cu Iliașia Gavrilă, conducătorul Skodei de 60 de locuri. Nu-i dau răgaz însă.

— Spune, tovarășe, ce-i cu ghiorlanii? — Nedumerit, aruncă spre mine căutări aprige. — Ce ghiorlanii? — Îl las pe Iliașia Gavrilă să spună despre ce-i vorba. — Bătă-te să te bătă. De asta-mi ești? Vă pierdeți în discuții, măi fraților. Pentru asta, dumnea ar trebui să vii și să zezi.

Mă am dus și am văzut: Pe colectivisti! Iacob Costache, Tătaru Vasile, Mihai Crumăzeșu, Paru Dumitru, care au dus această, cu prilejul împărțirii veniturilor de sfîrșit de an, nemurătoare căruțe încărcate cu bucate și sume importante de bani. Paru Dumitru, de pîldă: 2880 kilograme griu și porumb, 1464 kilograme cartofi, 132 kilograme zahăr, 49 kilograme fasole, 488 kilograme fin, 380 kilograme legume și, pe deasupra, 4880 lei. „Chiorlanii” lui Hogaș?

Nu, colectivisti! Un număr de 124 dintre ei și-au făcut case noi. Și-au cumpărat 10 garnituri de mobilă, 19 aparate de radio, 48 de biciclete, două motoare, 6 mașini de cusut, 19 copii de colectivisti urmează cursurile la școli medii, iar 4 fac studii superioare. G.A.C. „23 August” din Păstrăveni numără azi 306 familii și se întinde pe suprafața de 1127 de hectare. Are un fond de bază de aproape 1.500.000 lei. Gospodărie milionară! Sectorul zootehnic cuprinde 120 de

vaci, 35 de boi de muncă, 33 de scroafă, 340 de oi. Alte cifre? 900.000 lei venit din cultura șeflei de zahăr, 140.000 lei din floarea soarelui, 100.000 lei din valorificarea seminței de ceapă, 70.000 lei din sămînța de stea, 56.000 lei din contractarea plantelor medicinale, 220.000 din sectorul zootehnic, cca. 100.000 lei din cultura legumelor și zarzavaturilor. Toate, sume încasate în 1960!

De către cine? De strănepoții ghiorlanilor lui Hogaș. Nu, nu-i cunoașteți. Dar vă amintii de judecata lor dreaptă. Pe vremea lor, se spunea că roata lumii nu se învîrtește. Că... împiedicată-o nu știa cine și mergea de-a mîinile; cei de deasupra și cei de dedesubt tot dedeună! Iată-i acum deasupra. Și sî fericiți.

— Vezi, Hogaș, a luat-o prin dreapta, spre Gîrcina. La stînga Gîrcinei sînt Pîngărații lui Lăpușneanu Vodă. Mai sus, pe apa Bistriței, Bistriștii cîrtoșii de Ștefanțiu, iar și mai sus mănăstirea Bistrița, înalțată de Alexandru cel Bun. Noi o știm pe drumul Pîngăraților, pînă la Bicăz. De ce să hătem puștietățile? Să mergem să vedem ce-au făcut oamenii de azi.

Iliașia mi povestește. — Știi dumnea, înainte toată industria din regiunea noastră se marginea doar la câteva fabrici țesle, de cherestea, sonde și mine...

— Înainte — acest cuvînt avea o rezonanță particulară în graiul omului de la volan. — Da, înainte numai 23 la sută din țărani foloseau lampa cu gaz. Restul, opaițe cu grăsimi sau gazornite cu păcură. În 1930 vechiul județ Neamț făcea parte din locurile cele mai bînuite de pelăgră. Nu, n-ai de unde să știi. Pari tînar, iar mie părul mi-î colliu. Aș putea aduga că Moldova avea renumele regiunii cu cei mai mulți anal-fabetii. Peste 80 la sută din populația regiunii noastre era neștiutoare de carte.

Treceam pe lingă un deșeu tînar de brazii creșcuți cîi statură unui om. Prînzîndu-mi gîndurile, le înșiră pe ale lui: — Și uite, pădurea... Hogaș are dreptate. Nu știu cum, dar și eu cred că pădurea au suflet. Și în sufletul lor, dragoste de mamă. Așa-i pădurea. Asta-i puie... Teren replantat. Pe o sută de mii de hectare s-a făcut treaba asta... Dar acolo, în munții Neamțului, pădurea e largă, de necuprîns, Ocupă 44 la sută din suprafața regiunii. A fost distrusă o mare parte din ea în anii regimului trecut. În bazinul Bistriței, în care ne aflăm acum, existau la sfîrșitul războiului 50.000 de hectare despădurite. Sturza, Ghica, Brătianu și familia regală dezgoaleau povînișurile și-și umpleau buzunarele...

Bicazul, așa cum s-a fost făcut de mina oamenilor, se află înaintea noastră. Apele se aruncă de la o sută de metri. Struina să alege pe drumul pe care omul l-a ales, Bistrița trimite Moldovei o uriașă jerbă de lumini. De jur împrejurul hidrocentralei — munții împădurii. Apoi lacul de acumulare, un cei 1200 de milioane de metri cubi. — Ai auzit de Pasca și de Roman de întrecerea lor la săparea tunelului? Cînd cei doi șefi de echipă au străpuns tunelul și s-au întîlnit față în față, și-au strîns mîinile. Eram și eu de față. Bucuria lor a fost și bucuria mea și a tuturor celor ce

aveau gazornice cu păcură, a celor ce în trecut nu au avut parte decît de opaițe. Era bucuria aceluia care nu s-a cunoscut lumina în nici un chip.

„Motoarele Bicazului bat ritmic, trimînd lumina, lumina socialistului. Pe șoseaua asfaltată Skoda noastră de 60 de locuri alegă, înghite hămăștei kilometri după kilometri. La tunelul Bicazului, peste tot în jurul său, în drumurile sale, Iliașia Gavrilă a cunoscut oamenii. Să pînă pe ei, pe șantia lor. Oamenii zîlilor înalțătoare pe care le trăim.

Dacă îl întreb pe Iliașia Gavrilă, conducătorul Skodei de 60 de locuri, cîți kilometri a străbătut cu mașina în viața lui, mi spune că întrebarea nu-i e rusă. Dacă-i întreb cîți a străbătut cu Skoda aceasta o să-i răspundă precis: 311.000 kilometri cu o singură reparatie capitală. E o performanță rară. Pentru asta prietenii cehoslovaci i-au daruit o motocicletă Iava și l-au invitat să-și petreacă concediul în „Praga de aur”. Skoda de 60 de locuri a luat-o în primire în 1951. A străbătut mai întii 100.000 de kilometri fara reparatii. A urcat la 340.000 kilometri. În 1956 l-a făcut o reparatie generală. Acum iată-l la 311.000 de kilometri. Comunistul Iliașia Gavrilă și-a depășit planul valoric cu 750.000 lei. Cu acești bani se pot cumpăra 4 autobuze Skoda sau 15 autocamioane Zis. A calificat la volan 8 conducători auto. De două ori a fost decorat cu „Ordinul Muncii” clasa III-a, în 1953 și 1959, și cu „Medalia Muncii” în 1950. Are doi copii la facultate și un altul la școala medie. E deputat orașenesc și regional. Aceasta e cînteca care i s-a dat drumetului modern pen-

tru faptele sale, pentru drumurile sale.

— Căta, călătorule, să vezi țelul. Nu te sfii. Privește, cugetă. Cum va arăta regiunea miine? Cum pe munții sălbatici ai Neamțului triumfă viața. Că din 1957 și pînă acum s-au construit peste 300 de școli și numeroase săli de clasă la școlile existente. Funcționează astăzi 15 școli medii cu peste 6000 de elevi. Iar la învățămîntul seral urmează cursurile peste 8000 de elevi. Și ține mintă că în 1949 nu erau școli electrice. Iar astăzi școlile foarte multe. Și cîi tot în acei an cîteva sînt 375 de cămine culturale și școli bălăbătești comuniste. Acum există 622 de cămine culturale, 111 biblioteci comunale, peste 500 de biblioteci sătești; 10 case raionale și orașenești de cultură, 8 biblioteci raionale. Ține minte că pînă în 1944 în regiunea Bacău nu exista nici un singur drum modernizat. Ți-o spune un șofer care a bătut drumurile. În anii noștri s-au modernizat 333 de kilometri de drumuri naționale. Ține minte toată suma lucrurilor bune care s-au făcut. Că ele s-au ridicat peste întinerul trecutului, și asta țî-o spune un conducător auto care a văzut multe. Un om care în 30 de ani de viață a bătut multe drumuri. La noi, la Piatra, se spune că numai cel care are în inimă, în suflet, virul muntelui, numai acela poate ajunge pe virful lui.

Nu avem muntele în suflet, în inimă. Cunoaștem drumul, știm unde mergem. Asta am vrut să-ți spun, drumetule.

— Drum bun, călătorule!

Mi-a vorbit deputatul Iliașia Gavrilă, un drumet pe drumurile Neamțului.

Oamenii muncii sînt chemați să lucreze cu pricepere și inițiativă, încît în domeniul îmbunătățirii calității producției să obținem în cel mai scurt timp, în toate ramurile economiei naționale, succese similare cu cele pe care le-am dobîndit pe tărîmul economiilor materiale și bănești.

(Din Directivele Comitetului Central al P.M.R. către toate organele și organizațiile de partid, sindicale, ale U.T.M. cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste în cinstea aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului Comunist din România).

ORGOLIUL DE A NU FI UNIC

Nu era prima oară cînd o vedeam lucrînd. O mai văzusem și în alte rînduri. Am acceptat totuși, dornic să mă umplu iar (nu exagerez!) de uimirea acestui spectacol.

Un suț de piele caieții s-a întins în fața mea ca un geam opac. Părea o groenlandă ciudată, cu golfuri multiple, desenate moale în aer. Maria Ciocla scotea din ea figuri originale de geometrie. În câteva minute, din geamul opac a mai rămas o ramă sinuoasă și fină, ca o plasă de vitraliu. Apoi figurile geometrice s-au așternut unele peste altele ca filele unei cărți. Le-am văzut mai tîrziu transformate în panotii. Cea care le dăduse linia și croiul era ea, tînăra femeie cu obraz delicat și mîini ușoare, care parcă nici nu atingeau obiectul... Și asta doar în cîteva minute!

În câteva minute, ochii Mariei au călîit suprafața; a rezolvat-o într-un calcul mintal, a tăiat. A lucrat cu siguranța pictorului maestrului căruia suprafața plînzei — toată — trebuie să-l plînză ceva, să-l răpundă unui rost, unui ce estetic. Nu există într-un tablou decît spații aparent neutre. Frumosul rezultă din tot. Măsurătorii acestor spații delicate nu lăsa nici o fișie de piele neolosită.

Mi s-a părut, urmîrind-o, că Maria Ciocla lucrează într-adevăr după legea frumosului, acea lege pe care a dedus-o și formulat-o Marx.

Plîna aici, însă, Maria Ciocla rămîne un meșter. Altfel, un meșter strălucit, e drept, deținînd, la vîrstă de numai douăzeci și ceva de ani, titlul de „cel mai bun croitor de piele” în întrecerea pe profesii a fabricii „Kirov” (unde sînt sute de croitori de piele bătîrni, adevărați maeștri ai meșteșugului), dar numai altfel. Un breslaș bun, unul dintre aceia care au împromovat ordinul obiectului făcînd personalitatea lor. Dintr-o țesătură, chiar dacă munca le fuge în aninomat, te silesc să stai în fața frumuseții mîinilor, ca în fața frumuseții.

Dar Maria Ciocla n-a rămas un meșter obișnuit.

În lupta cu secunde, ea nu s-a mulțumit să fie singura și s-a întrecut în arta ei de a lucra materia timp la coală și cu cele mai bune etecle de calitate — orgoliul unicității, orgoliul care face din peceata vechiului meșter faur un blazon nobil, s-a înconjurat de băieți și fete, proaspăt absolvenți ai școlii profesionale a fabricii.

Nu pot să tai ca dumnea-ta! a replica țu început ci-neva. Nu izbutesc! N-am talent.

Tînăra profesară a suris: — Uitate la mine! Degetele și-au început iarăși dansul savant. Să tai e simplu. Să găsești e mai complicat. Dar și să gîndești e simplu, de vreme ce avem cap...

Și băiețarii și fetele au în-vățat să croiască. Mai rămî-nează să învețe să bată secun-da, adică să umple timpul la maximum cu forme de o geometrie perfectă.

De o geometrie perfectă! A subliniat profesoara. Într-un fel, lupta pentru trînciția și eleganța pantofilor începe de-acum, de la noi; noi dăm pan-tofilor croiala și linia. Să înceapă tot de-acum și întrecerea pentru produse de maximă ca-litate! Va fi onoarea noastră, a fabricii.

Ajunși aici, Maria Ciocla s-a întrerupt; s-a întrecut a secundă și a potrivit cravata u-nia dintre elevei.

La haina dumitale — i-a spus ea — să fi preferat o cravată gris perle.

Și către o fată din grup: — Când ai fost ultima oară la teatru? — Și către toți: — Ascultați!

La megalonul din secție se transmiteau primele măsuri ale „Sonatei Kreutzer”.

În ziua aceea, lecțiile de artă

În secția de mecanică-grea a uzinelor „Wilhelm Pieck” — Brăila.

croiului s-au prelungit cu douăzeci de minute de muzică. În vederile Mariei, lucrul acesta era un adaos important, neapărat necesar în calificarea ucenicilor ei. Educația luptei pentru calitatea produselor, a-cestă „onoare a noastră, a fie-căruia”, trebuie să înceapă cu educația bunului gust, a dra-gostei pentru frumos în toate manifestările lui.

A reușit.

Maria Ciocla a încetat ast-zei să mai fie un simplu croi-tor de piele. Comunistă Maria Ciocla este astăzi un meșter de oamnei.

Ca un scriitor preocupat de dilema personajelor sale, Ma-ria își disocă părintește „eroi-ri”, le prinde cursurile, le îndreapă și li conduce ferm spre o soluție. O luminează o perspectivă. Acolo trebuie să-i ducă pe toți. Să-i facă meste-rii pasionați, să le descopere ta-lentul, să li facă să guste bucu-ria de a produce mult, după legea frumosului. Și pentru asta — în primul rînd, — să le deslepte răspunderea, amuția nobilă, sentimentul că opera mîinilor lor este destinată lor înșile, lor și milioaneilor de prieten din orașe și satele țării.

Tinerii școlarițiți astfel au și început să dea produse de calitate înaltă, rivalizînd cu ve-chii frunțași ai secției.

„Care și el, la rîndu-le, s-au pornit să califice, sacrificînd a-decîta din timpul lor de odihnă, alți și alți tineri, ridicîndu-i pe toți la exigențele marii produc-ții socialiste.

Maria Ciocla s-a bucurat. Ea nu cunoaște beția originalității. Orgoliul ei e să nu fie un-ică. Maria Ciocla e comunistă. Iar ideea este de fapt a lui Lenin.

Întîmplările de mai sus — care pot oferi, ele singure,

destule date interesante pentru portretul Mariei — nu s-au pe-trecut pe distanță de ani, ceea ce distanță ideală pentru desășu-urarea unui destin literar. Nu le-au cuprins nici măcar ro-tirea citorva anotimpuri. Sînt în-tîmplările acestei primăveri; și s-au petrecut în numai cîte-va zile, mai precis: în primele zile de la apariția Directivei Comitetului Central cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste în cinstea aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului.

„Orgoliul de a nu fi unic!” Calitatea produselor fabricii, onoarea fabricii dintre noi! „Cazul” Mariei Ciocla și al elevilor ei s-a pierdut printre altele zeci și sute la fel, con-to-pîndu-se cu ele, în febra gene-rală a acestor zile. În febra gene-rală, unică, a întrecerii so-cialiste închinată Partidului.

„Orgoliul de a nu fi unic!” Calitatea produselor fabricii, onoarea fabricii dintre noi! „Cazul” Mariei Ciocla și al elevilor ei s-a pierdut printre altele zeci și sute la fel, con-to-pîndu-se cu ele, în febra gene-rală, unică, a întrecerii so-cialiste închinată Partidului.

Ca pretutindeni în țară, și aici, la fabrica de încălțămînte „Kirov”, în întrecerea ce se duce pe decimetri și centimetri de piele (și, uneori, pe spa-ții de-a dreptul întîntezimale), victoriile muncii au în aceste zile rezonanță faptelor de bravură ale unei mari bătălii. Iată câteva dintre ele:

— Vom da 200 de modele noi, cu nimic mai prejos decît cele mai lăudate pe piața lu-mii! au vestit muncitorii secției de „Creație”, secția de la care pornesc ideile ce se în-cheagă în linii și forme. (De la începutul anului, fabrica a și dat 103 de modele noi de pantofii. Multe din ele au stră-lucit la țîrgurile de la Leipzig și Frankfurt, întorcîndu-se în-cărcate cu lauri; altele vor pleca nu peste mult la Lyon și Casablanca).

— Vom introduce noul mo-del de încălțămînte extra-flexibilă! Calitatea sportivă, pro-ductivitatea a muncii de trei ori mai mare!

— Dintr-o suță de perechi de pantofi, 92 să poarte ștam-pila de „calitatea I” a cerut, în chemarea sa la întrecere, muncitorul trunțaș Vasile On-ceru.

— Cel puțin 921 l-au dat replica Gheorghe Șoimu, Gheor-ghe Crețu, Teodor Melnic, Vasile Păcălici, Alexandru Mi-hăilă, Cristea Moraru și nenu-mărați alți frunțași.

— Să extindem întrecerea pe profesii și în sectorul nostru! au declamă cel de la „Încăl-țămînte manuală”.

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

— Și la noi, la „Ialpa arti-ficială”!

rim cu 10 procente calitatea pielilor de boza de categoria I! — Noi, staționarilor, vom da cu minimum 2 la sută calitate mai bună!

— Și noi, tăbăcarii de la „vegetală”!

— Și noi, croitorii de piele!

— Și noi, tălpătorii!

— Și noi!...

Dar nu pot fi cuprinse toate datele, toate faptele care dau pe spațiul cîtorva centime-tri de piele, în răstimpul a numai cîteva zile — dimen-siunea acestei mari bătălii!

O bălăie a intensității.

Un răstimp, măsurat cu mă-suri obișnuite, scurt, dar pe care li umple o înfîntă ener-gie, o întrecere ciocotitoare a inventivității și a creației. A inventivității, creației, luptei pentru împlinirea cu cinste a zilei Partidului.

Ilie Purcaru

Uzinele „Mao Tze-Dun”. Se vedează o coloană pentru noua rafinărie de la Onești.

PENTRU MARCA FABRICII

Iată, îmi zic, ce în-seamnă cu repor-terul să fie noro-și. Să ajungă la fața locului chiar în momentul cînd se dezbate o problemă de ca-litate. Și unde? Tocmai în sectorul care-a chemat toate colectivele de muncă ale uzinei la întrecerea socialistă în cinstea aniversării a 40 de ani de la crearea Partidului.

Șeful secției de mecanică grea a uzinei „Mao Tze-Dun”, inginerul Gheorghiu Gheorghie-nare decemdată nici un mo-ment de răgaz. Secretarul de partid al secției, asijderă. Sînt acolo, printre lăcătuiți de la montaj. Stau cu toții ciucure în jurul bancului de lucru. De-sigur, nu-i cazul să-i asalteze cu întrebări. Se vorbește puțin, aproape monosilabic. Se în-țeleg din gesturi și priviri. Frun-țile sînt încrețite și atenția așa de încordată încît pot să nu

măr țigările care se sting pe rînd, uitate în colțul gurii.

În timpul nodului unei unități de pompă s-au ivit niște fenomene termiene necorespun-zătoare. Problema care se cere rezolvată este să se caute mo-dificarea unor cîmpuri de tole-ranță între bușe și bolți pen-tru a se da posibilitatea men-ținerii unei pelicule de ulei care să asigure ungerea per-fectă a lagărului; în așa fel încît în stare de funcționare să nu intervină nici un fel de de-pășire de temperatură.

Oricum se trage cu urechea și oricît m-aș schimba de pe un picior pe altul, rămîn să aștept în afara problemei ca-re-i frîmțită pe cei de la montaj. Așadar, iată-mă în stare s-o pornesc singur în lungul halei care să tot aibă vreo sută metri plat, încercînd să mă folosesc cît pot de proaspe-tele mele performanțe tehnice în materie de utilizaj petrolier. Hala e spațioasă, aerată.

Strungurile noi cînd, nu uruse, iar șpanul albastru se răsucesce cu nesfîrșite seme-ne de întrebare pentru reportul stinger care caută din te mîri ce semnifică de vorbă. Dar n-ai cu cine! Aici totul e mare, înalt, și masiv, și piesele, și produsele. Oamenii se ascund undeva, îndărătul lor, și mișcă-rile degetelor lor sînt tainice și ciudate. Și tu poți pricepe deelt atîta, că ele au intruchi-pat acești coloi de fier, gata să prînda viața la o simplă sare mai complicată comandă.

„Iată, în sfîrșit, un tip de strung pe care-l cunosc și eu, Un Corusul.”

Podul rîului lunea încet deasupra lui și cu o mișcare ușoară cloșul macaralei se a-plieacă și o piesă uriașă, ro-tundă (cîte tone o vi arînd?) este depusă ca un fulg, exact în mîna unde trebuie. Cuiva mai departe zăresc cîteva ase-menea piese finisate. Par niște sori de argint... Ce-or fi? Un

băietăndu cu un zbenghi de funingine pe nas trece, călcînd grîuliu. Pe palme duce ca pe niște odoare de preț un fel de bucăți lungi de tablă.

— Ascultă... Ce-s acestea?

— Unitatea noastră de pom-paj, zice el, și se uită mîndru la ceea ce poartă așa de grî-luț pe palme...

— Nu. Roțile alea!

— Alea nu sînt roți! și după ce mă cercetează mormăie de zamăgi: Is funduri de morți de ciment.

Se duce, călcînd ca pe ouă, pe semne ca să nu-și cîm-tească „unitatea de pom-paj”... Il surprind cum întoarce capul cu un suris pe buze... Dar ce suris!

Just! cuget. Una e o roată și alta-i un fund de moar-ă de ciment. Mai iau după dînsul. Acuma vreau să știu ce e aceea o unitate de pom-paj.

Știu și eu, fără îndoaială, cîte-aste chestiuni despre profilul secției de mecanică grea a uzinei: aici se produc în majori-tate lucrări de prelucrări și montaj la o serie de piese grele sau agregate complexe de utilizaj petrolier... Asta teoretic, dar vreau să aflu și cum devine...

Așa l-am cunoscut undeva, aproape pe elevul din anul II al școlii metalurgice de pe linia uzină Budăscă Marin. Are pe nas un zbenghi de ulei, dar asta nu-i un motiv să-l întrerup din lucru. Confruntat pînea cu proiectul. În jurul proiectului, colegii lui: Gas-ler Nicolae, Pătrășcu Mircea și Telegescu Tiberiu (despre care aflu că se cam lasă pe tînjială la îndăvîntură). Între ei, un tî-năr care poartă pe cap un fel de pălărie cu cozoroc, „care-i da un aer măstrugic, sugubă-l”. E secretarul U.T.M., lăcătușul Drăgan Constantin. Se vede cît de colo că nu-i zgrîncit cu sfat-ur ori cu ajutorul, mai ales că maestrul Dobrescu trebuie să vină și să controleze lucrul bă-ietilor. Mă uit pe proiectul pe care degetul lui Marin Bu-dăscă se plîmbă cu siguranță...

— Ca să înțelegem mai bine ce-i aceea o unitate de pom-paj, îmi spune el grav, uti-litativ acolo...

Mă uit. Emoție: Made in Rumania.

— O executăm întocmai!

Budăscă Marin se întoarce la macheta lui, măsoară cu su-bletului și trece pe lîngă mine în fugă.

— Gata, tovarășe maistru!

Maistrul Dobrescu vine, a-prinzîndu-și din mers țigara stînsă în colțul gurii, la și el subterul, măsoară, controlează și se supără puțin: „balanso-rul” trebuie făcut dintr-o sîngură bucată. Cine-a mai văzut balansor cîrpit, ai? Just!

Piesa executată de Marin Budăscă e bună. Îl întreb da-că primul în clasă și cu o modestie cuceritoare mă în-științează:

— Sînduleasa a fost primul anul trecut. Eu am fost al do-ileu.

★

Văd eu că maistrul Dobrescu e cam înmouat. Stă ca pe ghimpii în birou, e zgîrcit la vorbă. Îmi dă oarecum a bu-țelege că întrecerea socialistă pornită în toate sectoarele de muncă ale uzinei este o ele-nație care te țere în orice alină acolo, la locul de muncă, lîngă mașină și om. Punctul esen-țial este stabilirea cu claritate a sarcinilor care revin fiecărui colectiv de muncă. Fiecare in-ger, maistru, muncitor, teh-nician trebuie să cunoască pre-cis ce are de făcut. Și pe re-plica asta se ridică și pleacă.

Inginerul șef Gheorghiu Gheorghie primește mai bine-voitor carnetul meu de na-știe. Subliniază faptul că maist-ru Dobrescu nu este numai un tehnician bun, dar își dă sufletul și inima pentru îndru-marea tinerilor din echipa lui. Îi este un ajutor neostenit în conducerea secției și, într-un cuvînt, un tovarăș de muncă excelent.

Ușa se deschide și maistrul Dobrescu intră, mărșăluț și vi-gilios, cu un deget ridicat în sus. Degetul e plin de alet.

— Span! zice și se întoarce degetul uns spre fereastră.

Inginerul șef se ridică, cer-tează dintr-o ochire pasta

uleioasă. Și dă o dispoziție. E vorba de aceeași problemă. O încălire anormală a lagărului în funcțiune și de pe bușe se desprinde span sub formă de pulbere. Defecțiunea poate să provină de la o structură ne-corespunzătoare a metalului. Sărja neferoasă a fost elabo-rată neingrijit. Neplăceri ase-mănătoare se mai levesc și la roțile dințate care vin de la turnătorii de oțel. Cei mai gra-vi e că defecțiunile apar după ce roata s-a uzinat complet (inclusiv și danturarea). Așa se pierd ore, mașini prețioase, și efortul întregului colectiv de la turnătorie se îndreaptă spre o supraveghere mai atentă a turnării și uscării mizerurilor.

Maistrul Dobrescu intră din nou, îl cheamă pe inginerul șef să asculte pe „162”. Parg mai înșugănt...

— Mai aveți fol în carnet? (cînd ride îți vine să-l sorbi într-un pahar cu apă rece!).

„162” se află chiar la intrare în hală. E o pompă de noroi în rodaj. Pe o tablă sînt înscrise cu cretă observările constatate de la ora pornirii. Se ascultă cum sună „162”. Pă-rele par împărțite. Controlo-rul de calitate dă din mînd. Pun și eu urechea. Măcar așa, ca să-l mai fac odată pe maist-ru Dobrescu să zîdă.

— Ei, ce se-aude? mă în-trebă.

— Pompașii? și adaug plîm-b de compentă: A ajuns la punga de noroi! Dăm de rî-țel!

Inginerul șef fixează diag-nosticul:

— Monoblocul sălbăt...

În stînga noastră, macaralea poartă o cutie mare de lemn.

— Ce-i înăuntru?

— Măde în Rumania... Mar-ca fabricii peste hotare.

În glăsu inginerului șef des-lușe și-o undă de firească mîndrie.

În secția de mecanică grea, cele opt brigăzi de calitate trecut la acțiune. Se urmă-rește cu perseverență autocon-trolul.

De specializarea muncitoro-lor de la horucerkuri pe atun-te reperi, pentru creșterea profesională și calitatea pro-ducției, se ocupă tehnicianul Fic Rusulin. Strungarul Pie-troviu Nicolae are „poanson” de control. Piesele lui nu mai tre-ce prin controlul intern. Nu nu-mai experiența lui de atîția ani de meserie îl face campion al calității, ci și dragostea cu care muncește... Pe același strung lucrează un alt strungar, Per-ga Nicolae, care se află în mo-mentul de față „în rodaj”, după expresia tovarășului in-ger șef Gheorghiu.

Colectivul a avut mult de furcă cu dînsul. Deși strungar de mare elită, a cășunat mare neplăceri tovarășilor săi de muncă. Cînd era mai mare ne-voie de îndrumarea și price-pera lui, ia-te de unde nu-i. Tay îi mai trăsese un chef. „Am chef, mine batrăm și munco-haram!” Rîmele îi aparțin ex-clusiv maestrului Dobrescu, care are înăuntru oarecîte în-crederea că strungarul Perga Nicolae n-o să mai aibă „de-fecțiunile de rodaj”. Lucrează iar ca-n timpurile lui cele bune. Și asta e o realizare care ține de marca fabricii!

La plecare, inginerul șef mi-a spus:

— Aș putea spune că noi ne-am pus mereu problema ca-lității, dar Directivele C.C. al P.M.R. cu privire la criteriile întrecerii socialiste în cinstea aniversării a 40 de ani de la înființarea partidului ne-au dat nu numai noi aripi, ci și alți ochi. E vorba că acum lupta pentru calitate deschide un mînatruat câmp de a că-păcîții noastre creație, a tu-torilor. Și nu ne gîndim numai ca renumele bun dobîndit de calitatea agregatelor noastre petroliere, vindute peste hota-re, să fie menținut și întărit, ci cămbătădirea calității produ-cției să ne aducă succese ase-mănătoare cu cele pe care le-am dobîndit pe tărîmul economiilor materiale și bă-nești.

MAISTRUL MARIN ZAMFIR

Uzina cu veche tra-dicie comunistă, „Wilhelm Pieck” reprezintă în pla-nul economiei no-astre o puternică și bogată activitate de confere-nță. Tovarășul Marin Zamfir a-șezat din cel mai cunoscut oam-ni din regiunea Galați. E so-cializat să lîna conferințe în oraș și regiune, invitat și vizit-ur cu prilejul a nenumărate schimburi de experiență, cu-noscute la comitetul orășnesc; la comitetul regional, în toate uzinele importante din oraș și din întreaga regiune. Notorie-tatea maistrului Zamfir e le-gată de punerea în aplicare a celor mai importante dintre inițiativele sale, aceea care a adus cel mai mare folos eco-nomic noastei naționale. „Nu-l cunoașteți pe maistrul Marin Zamfir?” — spun oamenii pe la Brăila. E cel care a în-trodus pentru prima oară hoz-rasciutul pe ateliere!

Maistrul Zamfir a introdus gospodărirea chibzuită pe ate-lier pentru prima dată în ate-lierul său, la strunguri mari și Carusel, în 1959. De atunci, inițiativa sa a trecut de mult granițele secției uzinei și cele ale uzinelor „Wilhelm Pieck”, fiind extinsă în întreaga țegine. Se vorbește despre ea și în broșurile propagandistice editate de comitetul regional de partid, și tot în legătură cu inițiativa maistrului Zamfir, cu gena și ea, cu desfășurarea epi-că a punerii ei în aplicare, circula prin uzină fel de fel de versiuni populare, în stil profan. În aceste versiuni popu-lare care circula, opinia pu-

blică din uzină își arată admi-rația față de figura maistrului Zamfir și de ingeniozitate a faptelor într-un stil de vor-bire și exagerată simplitate. Cum a procedat maistrul Marin Zam-fir? — povestește cite un muncitor. — Întîi de toate — ar fi spus maistrul — să știm ce avem de făcut. Asta-i prima mîscare. Pe urmă, vedem noi mai departe!...

— A ajuns pînă acolo încît să realizeze lunar numai la scule o economie între trei și patru mii, plus o economie a combustibil și energie, plus fo-losirea minutului, plus folosi-rea rațională a mașinilor. Tot-a-lui, scoate de la 8 pînă la 10.000 economie lunară. Planul se depășește, nu mai există re-buțuri, cei rămași în urmă au ajuns la nivelul celor mai buni, „uzinajul” ține astăzi pa-sul cu „montajul”!

La conferințele sale, tovarășul Marin Zamfir expune situa-ția de la care a pornit înfiin-țării, situația care exista atun-ci în atelierul său și în alte sec-ții din uzină, cu un fel de mi-rare în glas, ca și cum ar fi el singur surprins cum de fu-se posibilă o asemenea situa-ție și cum de izbutise el personal, maistrul Zamfir, om sever, să suporte ca „uzinajul” să nu poată (înne pasul cu „montajul”, ca a asigurarea lo-cului de muncă cu scule „să lase de dorit”, ca mașinile „să nu fi fost ingrijite cum tre-buie. Din felul în care spune astăzi, nu fără oarecare supă-rare retrospectivă, „cutare lasă de dorit” sau „cutare mai lasă încă mult de dorit”, se poate presupune cît de mare trebuie să fi fost supărarea sa de atunci, cînd toate aceste lip-suri azi dispărute mai existau încă în realitate.

O imagine de asemenea în-vechită a maistrului sever și pedant presupune că pe un lucru de la sine înțeles că de vreme ce acesta e sever, tre-buie să fie număidecît și încă-pătînat și neîncrezător, refrac-tar la ideile dinafară și anchilo-zat pe propriile sale poziții. Tipul acesta de maistru, în marea sa severitate, vede toate în negru și nu are nici o nă-dejde în îndreptarea lucrurilor.

Un triumf al vieții noastre noi. În societatea socialistă, este că ea desminte în fiecare zi vechile idei, foarte sigure, pe care și le-au făcut oamenii, le face să apară tot mai stupi-de. Maistrul Zamfir e într-ade-văr un om sever, foarte sever față de orice comportare în-compatibilă cu un muncitor al zilelor noastre, dar nu e nici încăpătînat, nici anchilo-zat în propriile sale poziții, nici ne-încrezător. Farmecul personali-tății sale stă tocmai în felul în care îmbină severitatea în-chisă și necruțătoare cu o mare mobilitate a spiritului, cu o

mare receptivitate față de nou, o neînclătă căutare de inițiative, metode, soluții, în favoarea cărora e orișînd gata să renunțe la cele vechi, chiar dacă ele reprezentau pînă atunci propriul său punct de vedere. În felul în care maist-ru Zamfir își prezintă de obi-cuit lucrurile, se pot distinge două laturi: o latură grea, în-trecută și o latură luminată. În partea de început, maistrul se întrece pe sine în asprime, îi prezintă lucrurile în cuvinte severe, încît s-ar părea că e greu să se mai poată face ceva. Înainte de a-și pune în practică inițiativa cu introducerea hoz-rasciutului în atelier, maist-ru Marin Zamfir prezentase situația în fața conducerii uzinei ca un stilul acesta, exa-gerînd cît se putea laturile ne-gative: „ce să mai zic eu, to-varășii?” — acesta era tonul maistrului Zamfir — mai înfi-și înfi, înainte de a ne apuca de lucru ar trebui să știm ce avem de făcut! Cînd și ce fel ajunge planul la noi, în atelie-re, o stîm cu toții, lasă mult de dorit! Asigurarea locului de muncă cu semibabricate lasă de dorit, ingrijirea mașinilor mai lasă încă foarte mult de dorit, în privința disciplinei la locul de muncă ar mai fi încă foarte multe de făcut! Într-un cuvînt, lucrăm cum se nimer-este și consumăm cît putem!

După o asemenea descriere a situației — care, firește, era departe de a fi chiar atît de sumbră cum o prezenta maistrul Zamfir — s-ar fi părut că nu mai era altceva de făcut decît să-i răspunzi: bine, tovarășe Zamfir, îți mulțumim foarte mult pentru analiză. La reve-deră, bună ziua, bună ziua.

Nu mai că maistrul Zamfir are, pentru orice analiză de-zastroasă, și o soluție lumi-noasă.

— Vin, tovarășii, cu o pro-punere clară — a adăugat el imediat. Planul să fie de-falcat și repartizat pe ateliere cu cinci zile înainte de începerea lunii. Voi avea dinaintea fondul de salarii, voi cunoaște planu-rite de producție și cheltuielile la creșterile de producție. Atunci ai, cu mîinurile, voi fi obligat să mă gospodăresc, atît trebuie să cheltuiască de la 1-10, atît de la 10-20, atît de la 20 pînă la finele lunii. Personal, mă angajez, în aceste condiții, să depășesc planul cu 2%, să obțin o creștere a pro-ductivității muncii, să econo-misesc, etc. etc.

Maistrul Zamfir umbia înco-lu și începea prin uzină, cu pași mari dar un grabit și cu capul întredașna putînd aplicat în-tro-o parte, ca și cînd ar fi ob-servat chiar în clipa aceea un-deva, într-un colț al atelierului, o problemă nouă, ce se cere rezolvată, și într-adevăr pro-blemele noi care trebuie re-zolvate se ivesc tot timpul în

calea sa, ca și cînd ar fi aliat că maistrul Zamfir le caută și au venit atunci mai repede, i-au ieșit ele însele în împlin-țarea După cum activitatea în-tregii uzine se desfășoară în „Wilhelm Pieck” în jurul unor întrebări mari, ridicate de o anumită perioadă, așa și activi-tatea lui Marin Zamfir se desfășoară sub forma unui sir de observații ale maistrului și a soluțiilor găsite de el pentru fiecare situație în parte. Nu e și așa aproape în care maistrul să nu înțelegă în drumurile sale prin uzină cîte o aseme-nă nouă problemă. Ce am ob-servat noi, tovarășii? Observăm nu de puține ori că timpii sta-biliții pentru executarea unor piese — să zicem — sînt ori prea mari, ori prea mici. Ce urmează luăm atunci? Și urmează expunerea măsurilor luate. Ce am mai observat noi? Că tovarășii de la forjă ne trimit piese cu adausuri mari de pre-lucrare. Ce propun eu? Să stăm de vorbă cu ei, să le fa-cem scrisori deschise. Ce am mai observat, într-o vreme? Că unii tovarășii lipseau de la lucru, avînd pe lîngă profesia de strungar și ocupatii secundare, ca de exemplu tovarăș-ul Ululuaș, pe care „balta” Dunării îl sustrăgea de la uzină cît puțin cîteva zile pe lună. Ce măsură am luat atunci? Am adresat cite o scrisoare fami-liilor celor care lipseau de la lucru.

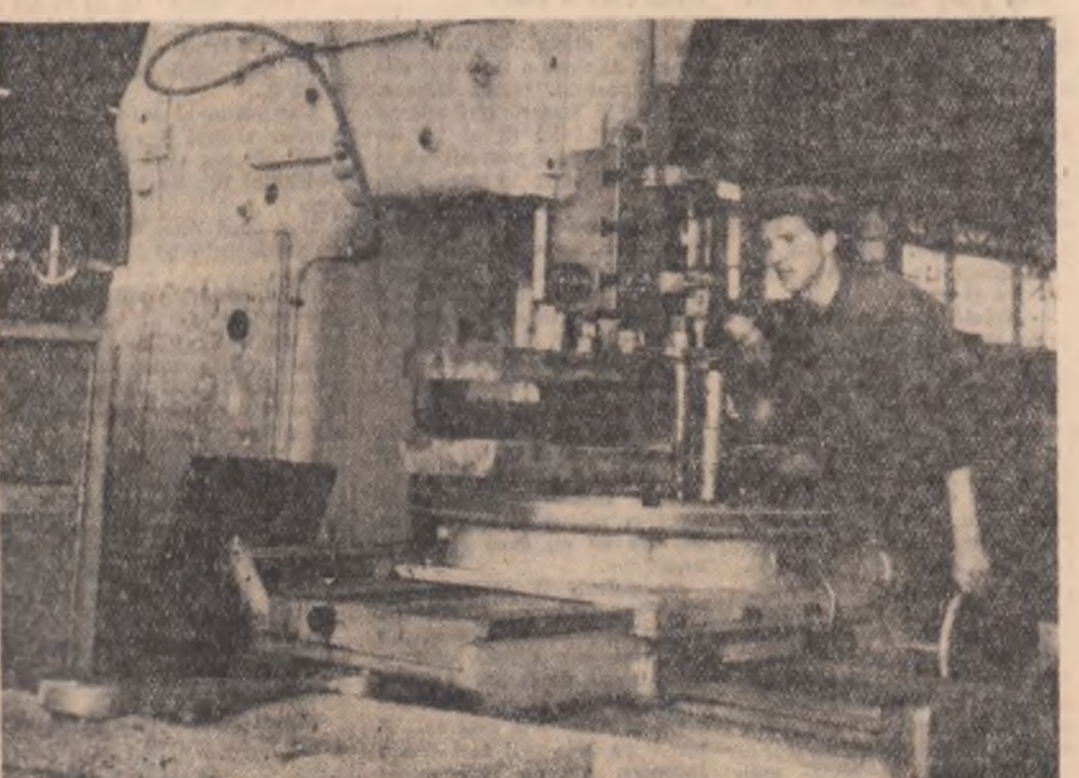
Am cerut să văd textul unei asemenea scrisori. Tovarășul Marin Zamfir e necruțător atunci cînd sînt în joc proble-me de producție, procedează cu cruzime și fără multe menajamente față de soțiile chiu-derilor. „Știmată tovarășă” — scrie maistrul — sotiul dumitale este chibluangiu, dezorganizator al producției în ceea ce privește interesul său propriu, în trei zile, cît a lipsit, ar fi putut cîștiga 150 de lei, cu care 150 de lei și-ar fi putut cumpăra o pereche de pantofi”!

Maistrul Zamfir folosește cu-vîntele „dezorganizator al pro-ducției” și „chibluangiu” așa cum folosește și schimbarea tehnologiilor în atelier atunci cînd e nevoie, cum ține cursuri de mîm tehnic și face econo-mie la semifabricate, cu con-ținut meditația pe care o stî-nștină ca toate la un loc ajută la îndeplinirea planului și în general la bunul mers al uzinei.

Frumusețea morală a unui astfel de om nu are în ea ni-mic abstract sau nebuloz, ea crește din datele cele mai exacte ale realității socialiste; cunoștința unui astfel de om se deosește rodnică, îndeosebi prin meditația pe care o stî-nștină în noi, în legătură cu umitoare înnoiri tipologice determinate de epoca noastră socialistă.

Sonia Larian

Gica Luteș

Se vede cât de colo!

Adrian Păunescu

STEAUA
CĂRĂ
NUME

TINEREȚE

Cu pași siguri și văsuțioși
Ne îndreptăm spre viitor, statornic,
De frumuseți, de linii, de culori
Ni-i sufletu-nsetat și gîndul dormic.

Și atunci cînd noi va ridicăm senetii
Steb vîscului continut al luminii
Mărea spre comuniste frumuseți
Și spre doritele culori și linii,

Coloane sune fiecare vis
Al tineretii noastre luminate
Din aliajul său de romantism,
De bărbăție și de gravitate.

OȚELARUL

În singele lui doarme minereul
Ca-n mînză
Care cu sînt spre nori —
Și peste frumuseți-ersă,
Curcubeu!

Oțelul — opune — merge-n țara toată
Și ce într-o fantastică pădure,
Cuvintele găsesc ecou
Indată,
Se sprijină pe grinză de flăcări-pure
Și din văzduh
Infirzie să cadă.

VITEZA

În drumul spre Comună,
Vom trece prin Cosmos.

Văzduhul săgetat de respirații
S-a prăbușit pe pămînt.
Văzduhul n-are putere să plece
Văzduhul nu va pleca nicidecum de aici.

Arborii — rachete vegetale —
Au pornit spre înalt dar în pămînt
Și nu au putere să plece.

Nu mai noi. Numai noi vom pleca,
Numai noi ne vom despărți pentru o vreme
De natura acestei planete
Și o vom revedea uneori
La televiziunea memoriei.

Pentru că numai noi ne putem desprinde de pămînt,
Noi, cetățenii secolului XX,
Încăstrezi de timpul nostru
Cu un sentiment
Nou, miraculos și măret:
Viteza.

VIBRAȚIE

Din aer berzele lovesc ușor
În clopotele versi ale privirii
Și trupul beat de sunete vibrează.

În orice mugur e ceva de miel.
Din orice gînd pornește un compas
Pe-tînderi de oțel, de cer, de piatră
Căci fiecare gînd e inginer
În marea proiect al primăverii.

...și berzele trecînd lovesc ușor
În clopotele versi ale privirii.

PREAJBA

Peste oraș, din stela, cade somnul
Și turlele culcate-n Jiu adorm.
La combinat bustenii bat continuu
În clopotul pămîntului enorm.

Se risipește, se risipește în aer
Miresme galbene de jag cioplit
Și de țaria lor lungă foreastră
Un bec dansează-n noapte amețită.

În cleștii podului rulant, un tînar
Poartă bustenii în mișcări firești,
Iar către dimineață el ridică
Din răsărit și soarele în cleștii.

MICROCENTRALA DE PE SOHODOL

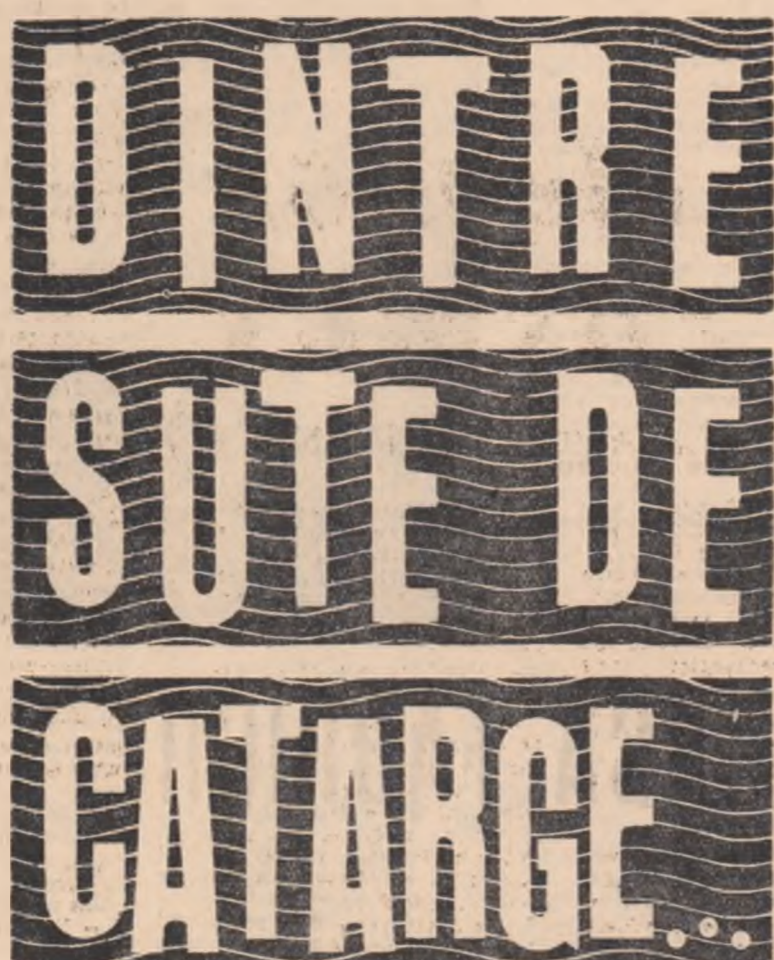
Deasupra văilor prive-nă din
Pădure, clătînd abastare sulții.
Se aprindea luminile în Rușe,
În casele de piatră și pe uliți.

Din muntele Vilcan, de undeva,
Părea că albi hîmbi și-aruncă stolu
Cînd printre stînci de calcar aterza
Cu valuri zgometoase, Sohოდolul.

În vale Sohოდolul stăvilii
Se leneze în ultima esca
Din drumul lui oprindu-se trudit
Pentru o clipă la microcentrală.

Se conturau pe urmă stilpii-suri,
Salcîmii, încăperile și solul,
Că după drumul liber prin păduri
Se prefăcea-n lumină Sohოდolul.

CORNELIU BUZINȘCHI — Dacă
Să începem prin ceea ce ne-a
plăcut: schița Pătra de hotar. Na-
talia, personajul principal al schiței,
este sclipită încă de ideea proprie-
tății de individualism. Ea îngropă
niște pietre, pentru secer, într-o țară
pe care treburile s-o dea colectivile,
în schimbul unui teren care nu că-
dea în patrimoniul pămînturilor gos-
podăriei. Speră astfel că pămîntul
care l-a aparținut „îl va avea ea o-
dată înapoi”. Dar pămîntul colectiv
va fi arat cu tractorul, în adim-
cime, și pietrele se vor descompri.
Natalia pleacă într-o noapte să se
degrape. Schița concisă (calitate
remarcabilă), bine scrisă, nu moti-
vează suficient de ea nu întră Na-
talia în colectivă jîmie nu justifică
oprirea ei față de gospodărie. „De
colectiv a arizat mai fizică. Dar nu
se va trece, Sita”. De ce? Ar tre-
buia mai bine explicate, motivate
fidelitate, gesturile ei. Sîntem siguri
că veți reuși să faceți. Aveți îndre-
mînată la scris, această se simte din
foarte multe pasaje.

Matul ar fi vrut să fie un mo-
ment. Nu e, regretăm.

Așteptăm să ne mai trimiteți pro-
ză scurtă, pe teme de actualitate.

NICOLAE MAITEI — Galati.
Apreciez la dv. orientarea către
o tematică majoră, plină de sens:
lupta Partidului Comunist din România
în condițiile crizei optimizării burzue-
zo-mosierești, pentru formarea con-
cienței țărănilor, pentru călătoria lor.
Povestirea Lupii are meritul de a e-
gîndi în bună măsură adevărul vechii
creștin țărănesc, prințese, întru
afectele lucrării număr 4. Povestirea
comunistului Toader Cucu (cel mai
bine conturat), al ciobanului Onofrei,
și moralizării Negre sau portretul
țărănilor Sîrdreștii. Plotonierul de
landarmă Tîșpoi e contitional cam
după tipare știute, cunoscut în litera-
tură (toți landarmii înjura de
„vascîn și anolator”, de plină) și
creionarea lui ține mai mult de ca-
racteristică.

Apreciez capacitatea dv. de a
crea o atmosferă veridică, de a gra-
dă tensiunea dramatică a momentelor
povestirii. Neapăra de la țară
noaptea pe care comunistul Toader
Cucu o petrece în plină țară, pe țara
la țintă, plină de țară, nu știu
descriși remarcabil. O mai atenă
revizuire a citorva amănunte ar pu-
tea face din pasajul amănunțit un
unul de sine stătător, emoționant și
dramatic. Demna de evidențiat este
și povestirea dv. de a înțelega un
hoț, precum și stăpînirea corectă a
limbajului moldovenesc (pe care însă
nu-l nevoște să-l transcrie) alt de
actual, devenind obștor la un mo-
ment dat, dacă nu selectați din el
doar elementele esențiale, care să
de-a culoare. Ceea ce este încă de-
ficient în povestirea dv.: finalul,
toată acțiunea care duce la acest fi-
nal. Să explicăm: ciobanii îl sal-
vează pe Toader Cucu de la pietre
sigur în noaptea aceea de țară.
Apoi îl ascund la el, îl feresc
de ochii landarmilor, sînt chemați
la post pentru a fi cercetați în țe-
gătură cu Toader Cucu, deci există
oarecare risc (demonstrat) în acțiunea
pe care le întreprind. Dar nu există

IONEL POPESCU — Drăgăneș-
lasi.
Din păcate, cuvîntul nostru s-a lă-
șat așteptat cam mult. El sosește
totuși și este, la început, bun.
Iar în fine este mai mult un portre-
t decît o schiță, cum spuneți dv.
Badea Iaric nu vrea să intre în co-
lectiv, să se înscrie, să se înscrie
și toate acestea pentru că: „Să nu-l

pernă, după bilețul cu adresa.
Era împăturit. Opreți după colț,
la debit, își luă țigări și ie-
șind deslăcuț foaia. Se oprîi în
mijlocul trotuarului. Aruncă
chibritul neaprinș și duse-mina
la fum. Uși încetod și în-
pînse în lătruri. Se trase pe
bordură și mai ciți încetodată
adresa: Mihai Șerbu, Satusu-
lui 102, ora 11, țin Grivița.
Tot aia e! Pe hirtie nu s-a
schimbat nimic și de văzut,
vede destul de bine. Doar că
ploua și foaia se umezea. O
aruncă. Se răzgîndi, o luă de
jos și o mai ciți o dată. O
aruncă din nou și-o strîvi cu
pieiorul. Se urcă la volan.

„Nu!” nu se prinde! Aștia își
bat joc de el. Trebuie să fie
un bun al lui nea Edăric!...
Dar de unde să știe nea Fă-
nică de toată țărănesia?
„Se uită la ceas și unsprezece
fără douăzeci. Porni motorul
să se întorcă. Trebuie să-i
ceară socoteală. Om bătrîn, se
ține de prostii! Hoo! Și stai așa.
Nelule! Dar dacă te duci, faci
scandal și nici urmă de banc,
nu te faci de ris? Scăpă o in-
jurătură.

„Cum dracu’ și de unde vine
toată nimerela asta?”
În debit e telefon. Să dea un
telefon la stație: e banc sau
nu? Și dacă nu, să trîmîță a-
colo altă masină! Cum o să se
ducă el acolo? Dar de unde
altă masină, pe ploaia asta?
— Coborî, intră în debit și făcu
numărul. De dincolo, răspunde
vocea lui nea Fănică:
— Da! Stația Getax. Cine
întreabă?
— Eu, Nelu, cu 12.458.
Vocea lui Fănică răsuna a-
larmată.
— Ai făcut accident?!?
— Nu! Stai, nea Fănică, a-
dresa aia, care mi-ai dat-o-
— Dacă ai pierdut-o, te o-
mor! Ne facem de ris!

lăvele (el n-ai cum să înțelegă pînă
mîntul. Știe și singur, și producție
mai mare nu-i trebuie). Cum își
dăpărea noastră! Iul și alunge
cit scotea, să înțeleasă numai.
Nu se arde, de ce, la urma urzii,
mai bine-l cum a apucat ficare.
În sfîrșit, cînd vrea să gale, res-
pectiv colectivității, îl lasă în pace,
nu se mai întorcînd, și mai
cheamă, se mulțumește și se cerea
de intrare în colectiv. Faptul de viață
este bine tratat în povestirea lui
Iaric. Motocicla stău în sfîrșit și
în cele mai multe cazuri cu exacer-
tație. Dar lucrurile nu sînt
într-o poziție deosebită. Iaric
nu este încă suficient adică
și îndolența tuturor colectivităților
pe nevădită, contrar realității.
Încercă, în sfîrșit, lucruri: ga-
cară aplegăm să ni le trimitem, și
într-o poziție deosebită. Proble-
ma pe care v-o propunem spre
drătare.

IANCU BARBULESCU — Arad.
Înteresez cu care v-ați apropiat de
cazuri endorului Mircea Crisan este
real și din această cauză și urmări
scrita cu multă atenție. Simpatia
bună. Conflictul lui cu șantierul
ne-am în așteptat să fie mai bine
prezentat. În fine, elementul său al
deconstructiv, este deosebit de interesant.
mai un moment decisiv este expediat
repede, fără relief.

Mal trimiteți, în orice caz încercă
mai scurte.

MIHUT BRINDUȘ — Iocoi.
Că Ionică vi-l drag, vă înțelegem.
E un băiat isteț, muncitor, merita
schița „O mîna de bărbat”.
Și care facem cunoștință cu Ionică
este însă mult lungă și prin înțod-
carea jocurilor copililor din partea
schiței, parte care nu face corp comu-
în mod organic cu restul schiței. De
asemenea, Ionică atunci cînd își po-
vestește viața folosindu-se un vocabu-
lar nepotrivit cu vîrsta sa, prețen-
țios pe alocuri. Cîntăți să găsiți to-
nă în povestire, în fine, mai puțin
personajului. Credem că veți reuși.
Mal trimiteți.

GEORGEAȘ TORENT — Constanța.
Ne-ați trimis două povestiri: „Agi
din plătă seacă”, „Zăporul”. Pri-
ma are și un „ante-scriptum”, auto-
critic intrinsec, de care însă nu
era nevoie. Tema povestirii „Agi
din plătă seacă” este interesantă,
aceluși dar credem că merită o
scuțită bună. „Plătă seacă”, nu
preocupă să-i explice izvoarele dra-
matiche și s-a oprit, ca să ne expri-
măm în mod adecvat, în momentul
în care a dat de pieptul din stîncă.
Nu se conturează nici un caracter
și sînt multe pasaje discursive în
lucrare.

Cea de-a doua povestire — „Ză-
porul” — de mai mare înălțare, a-
testa mai mult decît prima posibi-
litatea autorului de a scrie. Oamenii
sînt mai veridici (interesant Parizianul — desti incom-
plet, dar interesant, mai puțin
partială devine la soldatul Ion Pal-
mas), urmărirea relațiilor care se
crează între ei, mai atenă, nu
fidelitate bună nu este însă de-
se la capăt, bucată fiind încă de-
clarată.

Mal trimiteți, deosebită literatura
facepe abia în momentul în care
personajele trăiesc, gîndesc, iar ac-
țiunile lor sînt rezultate logice în
funcție a caracterelor. O sugestie:
reventii la numele dv., este mult
mai frumos și serios decît pseudo-
umil și greoi și căutat pe care vi țării
ales.

IORDACHE V. HARBON (Vădeș,
reg. Argeș). — Adresați-vă cu manu-
scrisul dv. unei edituri.

REGINA MARIN (Craiova). — Nu
vele dv. „A venit zebră de țară”
deși este cam număr de pagini spa-
țios și interesant, mai puțin
vizita noastră preferă. Adresați-vă
unei edituri.

EISABETA GIȘE (Alba). — Am
păsit plasa dv. („Un vis împălat”).
Vă sfătuim să o trimiteți Casei Cen-
trale de creație sau Casei Centrale
a creației populare din București care
au mult mai multe posibilități de a
o valorifica, dacă vă îl țară.

VIVAGO NIZIJI (Nu știu dacă o
să vă reconașteți pe acest nume:
vă rugăm să trimiteți plasa la Casa
Centrală a creației populare, la orice
caz, călătoriați-vă mai corect” nu
mai și dintr-o adresă, va să nu
păreți în înțelegerea și în tovarășii
de acolo.

OPREA CONSTANTIN, „Alinașul
de sus, reg. Argeș; GREMENE VIA-
DIMIR, Babadag, reg. Dobrogea;
DAN CHEȚA, Iocoi, C. LUPEANU,
Iocoi; IOAN ODOBESCU, Kalyvis 18,
Satu Mare; DAMIAN NICOLAE;
STEFAN POP TARNIȚA, Satu Mare;
ION GEORGEȘCIU-DEVALE, Brașov;
MARIUS SINTENAU, București;
EMIL CIOBANU, București.”
Mal trimiteți.

ANGHEL ROMAN + GH. PATRAR +
IASI; Prof. MIHAI APOSTOL, Ploiești;
SOFEI CONSTANTIN — Tîceni, reg.
Oltenia; CRISTEL DUMITRESCU,
Ploiești; MOCANU GEORGE —
Iocoi.
Deoarece, nu.

Vasăzică, nu e banc.
— Nuu! O am, nea Fănică...
dar nu pot să mă duc...
— Ce ai, mă? Ce-i cu tine?
Unde ești? De ce nu poți? Ești
în pană?
— Ce putea să-i spună? În
pană nu e.
Vocea de dincolo îi țipă în
ureche:
— Vorbește, omule, o dată!
— Nea Fănică, n-ai pe altul
în stajă?
— Bă! Știe. Spune unde ești! Ce
s-a întâmplat? N-am pe ni-
meniu...
— Să-i spună toată povestea,
rîde I.T.B.ul de el o lună de
zile...
— Nimic, nea Fănică. Mi-am
adus aminte... că vreau... să
mă învolesc. Aveam treabă
azi.
— Tu ești nebun, cel puțin
nebun!! Du-te unde te-am frim-
s și lasă-mă-n pace!
— Auzi telefonul trîntit. Agăță
și el receptorul încet, de parcă
și fu frică să nu-l spargă. Se
duse la masină, porni și ieși în
bulevard.
Se chinuia să afle adevărul.
Ghîmă nu era, asta e sigur.
Nu o lungea seful atît. Nici nu
l-ar fi lăsat să plece cu ma-
șina. În fine, o masină pe drum
în joacă? Nu-i nea Fănică ăla.
Dar dacă Mihai a dat tele-
fonul inadins și l-o fi cerut pe
el? I-ar fi spus la stație...
Dar Mihai nici nu știe că lu-
crează aici. Și chiar dacă știe,
e putea să meargă din cursă
în cursă și să nu vină la stație.
Atunci de unde îi mai lua?
Nu știe ce să facă! Ii ve-
nea să-njure, să dea cu pum-
nii, și pînă la urmă să ridă,
Ce frumuseți! A dracului fru-
museți! După ce-i suflete
fata, se mai duce, adică să-i
mai ducă o masină pe drum.
Poate să le ia și florii... să le
trîmîță și felițări... Trase o

injurătură și frînă brusc. Era
cît pe aci să intre pe șosea la
Lemnea. Mișcîntul clătînd din
cap.
De se tot gîndeste atît? Mai
face și vreo prostie cu masina.
De dus, trebuie să se ducă
asta-i meseria. O să facă pe
indiferentul și gata. Nici n-o
să întorcă capul să-și vadă. Un
sofer ca toți soferii din A
Getax...
— Nu s-a mai întîlnit, după
aia, de două ori cu Mihai?
— L-a văzut de departe și a tre-
cut pe trotuarul celălalt. Asta
era acum șase luni. Acum o
luna, cînd l-a văzut, s-a fă-
cut că intră la frizer.
— Nu știe de unde e? Și în-
tră pe Filantropia, Pe Grivița
nu merge, sînt construcții...
— Vasăzică, s-au luat! L-a-s-a-
și lavi cu palma elacsoanel,
care răspunde scurt și stri-
dent...
— Apoi zîmbi: „tofuși... dră-
guță fată!”... Era colegă cu
sora-sa, Mia. A cunoscut-o la
bal, la ele, la cooperativă. Era
și Mihai acolo, venise cu el.
Cine dracu l-a pus să-l adu-
că? I-a și spus:
— Nelule, dacă nu veneai tu
cu ea, mi-ar fi plăcut mie...
— Și-a văzut băiatul de treabă,
atunci. Da’ pin la urmă, de ce
s-a băgat pe fir? Și ei, ce-i
trebuia? Ce, dacă a lipsit de
o întînire? Că de la a
doua, n-a lipsit. A întîrziat.
Intîrziase el, trebuia să-l as-
tepte, sau să plece singura.
Ce-a căutat să plece cu Mi-
hai? Dar Mihai ce căuta acolo,
la Basarab? Și de ce a invi-
tat-o? Nu știe că-i fata lui?
— Opi în stăția de tramvai la
„Depozitul Sanitar”. Ce dracu’
face „treburii” asta, de n-o mai
la în drăpăta? Se uită la ceas:
vraia el? De ce n-a vrut ea...
— Și fată! Să l-a luat tare:
— Fugi, mă, că ești neserios.
Tu ești de vînz și tu tot faci
pe nebunu! Prieten de 20 de
ani, îl întoreci spatele! Dacă
nu ți-a plăcut fata, ce-ai cu
ea, sau cu el, dacă se întîl-
nesc?
De plăcut, îi plăcuse, dar
voise s-o facă pe... smecherul.
Prima oară nu s-a dus, că nu
l-a lăsat s-o sărute, cînd a
dus-o acasă de la bal. Abia se
cunoscu... El și? Dacă așa
vraia el? De ce n-a vrut ea...
— L-a plăcut pe Mihai mai
mult... Ce are Mihai mai mult

la prima vedere pare un
modest, retras, fără
prea mari pretenții, cu
gesturi calme și table-
rii nevinovate.
Dimineața intră pe
poarta instituției călînd agale
sub brațul stîng, salutînd în
dreapta sau în stînga, după
cum este cazul: „Sal! tare
Costică!” „Bună ziua, nea
Vasile!” „Să trăii, tovarășe
director”. Duce neglijent două
degete la palaria cafenie, o
scotea nepăsător sau se încli-
nă cu mult respect. La 7.25 ie-
șăsele condica de prezență,
apoi își face apariția în birou,
opriindu-i pe cei prezenți cu
un „Salve!” grav și sonor. De
obicei la ora asta în birou
sînt numai două persoane:
Costineanu de la „Aprovizo-
nare” care-l privește prin o-
chi și se pare că sînt groza-
vii. La seara de sîmbătă răz-
pînzîndu-i morocînos „m’nea-
ta!” și Popeasca de la „expe-
diție” care-i aruncă veselă
un „Servus, Pușor!”
Fix la 7.30 își întoarce per-
na de pe scaun, citește ser-
tarele și scoate câteva dosare
voluminoase, aranjîndu-le pe
crystalul de pe birou. Și trage
minecuțele luistruie, își pune
tichia de lină pe cap și în-
cepe meticuloasă și delicată
operațiune care-l răpește zil-
nic zece minute de ascuțitul
creionelor. Este un fel de
preludiu respectat cu sfînție
în fiecare dimineață. E re-
cunoscut ca specialist în ascu-
țitul creionelor!
Ehe! Dacă ar fi director,
inspector sau cel puțin șef de
serviciu, s-ar schimba situa-
ția. Ar striga plictisit de la
înălțimea biroului:
— Costineanu, ascute-mi și
mie creioanele astea!
— L-ar vedea atunci pe Cos-
tineanu repetîndu-se furios,
dar oprindu-și avîntul la doi
pași de birou într-o poziție
respectuoasă.
Ehe! Nicolae N. Nicu are
ambiiții mari! Visul lui de
totdeauna a fost să ajungă
„șef”. În acest scop și-a ela-
borat o tactică întregă. Unul
din principii sună: încet, încet,
departe ajungi! De aceea,
la fiecare seară, neapărat se
inscrie la cuvînt, în așa fel
încît să fie citit mai des poe-
mii în procesul verbal.
Se ridică grăb, își aranjează
cu mîna stîngă batista roz
din buzunarul de sus al hainei,
și îi trece două mișii
drepte pe sub bărbia dublă
întodeuna proaspăt rasă. Și
deschide haina ca să se ve-
adă mai bine cravata lilia-
chie și își drege galoa. Apoi
propoște mîna dreaptă în bu-
zunarul vestei pipăindu-și în-
ceputul de burță, iar cu stînga
se joacă neglijent cu lan-
țul — agățat la buzunarul
cealaltul — de care spînzură
cheile biroului.
— Eui, tovarășii, am numai
cîteva cuvînte de spus. Să
muncim, tovarășii! Să arătăm
deschis lipsurile noastre, to-
varășii... Să ne gîndim, tovară-
și, că tovarășii director are
atîtea pe cap... Eu personal
îmi iau angajamentul...
Nu pricepe de ce este tras
de mînea de cei din jur și de
ce colegii lui din prezidiu îi
amintesc mereu:
— Mai scurt, mai scurt.
Treci-lă fapte!

de ori: s-o lase să-l aștepte.
S-o facă să sufere!
— Mă! Că prost a fost. Uite
că s-a dus după Mihai. Și ce
mai sufere ea acum!?!?
— Hai, Nelule, e-ai greșit-o. Nu
că ești sofer, nu te-a plăcut,
mă! Nu te plăcut, te-ai fost
asa cum ai fost!...
— Eui? Nu... nimic, a bol-
borosit Nicu!
Din roșu cum era pînă a-
tunci, chipul îi devenise gal-
ben.
A doua zi l-am oprit în
drum pe Nicu și l-am întreb-
at curios:
— Ei, cum e cu șeful conta-
bil?
— Mi-a aruncat cu un fel de
minie:
— Cine? Pirvan? E un car-
rierist! Se vede cît de colo!

tate să afle cine va fi noul
șef superior. La despărțire,
mi-a spus:
— O să-l fac o primire să se
ducă pînă la Flori pe masă!
O să-mi iau și cîteva angaja-
mente. Trebuie să fiu atent de
la început. Acum ori nicioda-
tă. Să-i prind toate slăbiciu-
nile. O să-i povestesc eu mai
tîrziu. Acum mă duc.
A doua zi, Nicu își așezase
pe birou mai multe dosare de-
cît în oricare altă zi. De di-
mineață, sosise spre mirarea
tuturor la orele 7, adică cu
25 de minute mai înainte. Așa
ceva se mai întîmplase doar
unul trecut, în ajunul Anului
Nou, cînd o condusese pe Se-
vastia la gară, la personalul
de 6. A călăut pe urdeav,
prin celelalte birouri, o văză
de flori, și după ce a șters-o
cu multă atenție, a umplut-o
cu apă, a aranjat în ea buch-
etul mare de crini pe care-l
dusese de dimineață, înfășu-
rat cu grîi în pergament. S-a
dat cu un pas înapoi ca să-și
admire opera:
— Super! A exclamat, ridi-
cînd ambele brațe și făcînd
cu ochiul lui Costineanu.

A șters cu batista niște fire
imaginare de praf de pe bi-
roul șefului contabil, a mai
examinat o dată cu ochii critici
întregă încăpere și numai
după aceea s-a așezat satisfac-
tă la birou.
În tot timpul casei, Pirvan
de la „financiar”, care intrase
întîmplător în birou, se uita la
Nicu, zîmbind.
— Gata, Nicule? I-a între-
bat el, serios.
— Aaa! Ai apărut și tu?
Te plîmbi fără rost prin bi-
roui?
— Am venit să-ți admir o-
pera!

— Ce ții tu? Azi e zi mare
pentru mine! Dar... lasă-mă.
Sînt ocupat acum. Nu vezi cît
am de lucru?
— Dar bine, frate, abia ieri
am încheiat bilanțul. Azi cred
că n-ai prea mult de lucru.
Sau vrei să demonstrezi nou-
lui șef contabil cîți ești de
harnic.
— Nu, dar... oricum... știi
mata!

Discuția a fost întreruptă
de intrarea directorului, Nicu
s-a repezit în calea lui:
— Să trăii, tovarășe direc-
tor!

— L-a oferit imediat cel mai
bun scaun din birou.
— Mulțumesc, tovarășe. Nu
stau. Am venit să-ți vi-l prezint
pe noul șef contabil. De azi
înainte, în acest post va func-
ționa tovarășul Pirvan!

S-a auzit deodată un zgomot
sec, de spîrtură. Au in-
tors cu toții ochii într-acolo.
Nicu umbra deja pe sub bi-
rou, ca să strîngă cioburile
călămării pe care de emoție o
răsturnase de pe masă. Cînd
s-a ridicat de sub birou, obrazul
lui s-a grăbit era acoperit
de-o roșeață, care în nici un
cas nu se datora estofării.

Cîntă serios, nu încercase
să-și vadă mîna înțînă și
scuzele obștoare ca se lînce-
au în îndărăntarea de geamul
stîl.

După ce ușa s-a închis în
urma directorului, Pirvan a
întors capul spre Nicu:
— Vroia să spui ceva, tovară-
șe Nicolae?

— Eui? Nu... nimic, a bol-
borosit Nicu!
Din roșu cum era pînă a-
tunci, chipul îi devenise gal-
ben.
A doua zi l-am oprit în
drum pe Nicu și l-am întreb-
at curios:
— Ei, cum e cu șeful conta-
bil?
— Mi-a aruncat cu un fel de
minie:
— Cine? Pirvan? E un car-
rierist! Se vede cît de colo!

— Ce s-a întîmplat?
— Păi nu vezi? În foto-
grafia asta de trei zile pe
panou, răspunde el bătînd fu-
rios cu degetul în geamul
care acoperea fotografia lui
Pirvan, șeful de secție de la
„financiar”. Spune și tu, re-
păți, asta-i dreptate? Ce? Ați
frunțai nu mai avem în in-
stituția noastră?
— Avem cum nu avem.
am replicat eu liniștit. Vezi
doar că mai sînt și alți evi-
dențiați pe panou!
De fapt, sîntem co-lîm în
pe Nicu. Cu cîteva săptămîni
înainte, Pirvan îl criticase,
declinînd în plină seară că
„prea se bagă în sufletul su-
periorilor” și că „nu folosește
din plin cele opt ore de mun-
ca, dovadă fiind lucrurile
neexecutate la timp”.

Mal repezi cîteva comen-
tari la adresa lui Pirvan și
părea că se pregătise să ple-
ce. Deodată s-a întors sora
mine și mi-a spus, misterios:
— Te pomenești e-ai auzit
și în vестea cea mare?
— Ce veste?
— M-a luat de braț cu un gest
familiar și degețat — gest pe
care-l hărăzese numai acelu-
ru pe care îl placea în catego-
ria „egali” — și trîngîndu-
mi într-un colț ferit, mi-a
sopțit răș și grav, după ce mai
întîi s-a uitat cu atenție în
jur:
— Îți spun, dar să nu suflă
la nimeni! E secret! Mine
ne sosește un nou șef conta-
bil...
— Uș șterf de ceas a vorbit
numai despre acest lucru. Ii
vedeam că fierbe de curiozi-

— Ce s-a întîmplat?
— Păi nu vezi? În foto-
grafia asta de trei zile pe
panou, răspunde el bătînd fu-
rios cu degetul în geamul
care acoperea fotografia lui
Pirvan, șeful de secție de la
„financiar”. Spune și tu, re-
păți, asta-i dreptate? Ce? Ați
frunțai nu mai avem în in-
stituția noastră?
— Avem cum nu avem.
am replicat eu liniștit. Vezi
doar că mai sînt și alți evi-
dențiați pe panou!
De fapt, sîntem co-lîm în
pe Nicu. Cu cîteva săptămîni
înainte, Pirvan îl criticase,
declinînd în plină seară că
„prea se bagă în sufletul su-
periorilor” și că „nu folosește
din plin cele opt ore de mun-
ca, dovadă fiind lucrurile
neexecutate la timp”.

Mal repezi cîteva comen-
tari la adresa lui Pirvan și
părea că se pregătise să ple-
ce. Deodată s-a întors sora
mine și mi-a spus, misterios:
— Te pomenești e-ai auzit
și în vестea cea mare?
— Ce veste?
— M-a luat de braț cu un gest
familiar și degețat — gest pe
care-l hărăzese numai acelu-
ru pe care îl placea în catego-
ria „egali” — și trîngîndu-
mi într-un

BIOBIBLIOGRAFIE

Pavel Dan

A văzut lumina zilei într-o familie de țărani săraci la 21 august 1907, în comuna Tritești...

Își ia apoi examenul de capacitate pentru învățământul secundar, la specialitatea limba română și latină...

Interesul predilect al prozatorului ardelean s-a îndreptat asupra ambianței sătești. Navele de mai largă respirație epice...

Schimbările de căror acțiune se desfășoară în mediul citadin se înscriu pe o orbită autobiografică...

Și la apoi examenul de capacitate pentru învățământul secundar, la specialitatea limba română și latină...

Și la apoi examenul de capacitate pentru învățământul secundar, la specialitatea limba română și latină...

Practica elevilor în cosmos

(Reportaj fantezist din anul 2.300)

Mai multe scrisori de mulțumire primite la redacție, precum și câteva sesizări...

Stop! Așa sint eu, ghinionist. De câte ori traversez Calea Laptelui, imposibil să nu pierd cel puțin o jumătate de zi...

Unor telescoape imense și descopereau noi stele. După ce le descopereau, le lăsașu așa. Este ciudat, lui spuse unul dintre ei...

Un grup de elevi din cercul de geologie s'afășară că vin și luni pregătiseră o surpriză...

ANTOLOGIE LIRICĂ BERTOLT BRECHT

10 februarie 1898 — 14 august 1956

Despre Bertolt Brecht, marele său prieten Lion Feuchtwanger spunea: „Întocmai ca Shakespeare și Molière, Brecht a fost făcut pentru teatru...”

Inscripția de neînvinș

În timpul războiului mondial, într-o celulă a temniței italiene San Carlo, lăsașă de soldați, de belgi și de francezi...

ȘTIATI... CARE AU FOST CONDIȚIILE DE VIAȚĂ ALE SCRITORILOR NOȘTRI ÎN TRECUT?

— În primăvara anului 1871, ca urmare a unei vieți de zbucium și de lipsuri, Dimitrie Bolintineanu s-a îmbolnăvit grav și a fost internat la sanatoriul „Pantellimon”...

— La 15 noiembrie 1902, după doi ani de amară studenție, în care a căutat zadarnic să intre copiat în Arhivele Statului și să predea lecții particulare...

— Spre sfârșitul anului 1893, constrâns de greutăți materiale, I. L. Caragiale a fost nevoit să deschidă o berărie...

— Într-un interviu luat lui Liviu Rebreanu, publicat în revista Vremea din 8 noiembrie 1931, Alexandru Sahia aduce în discuție și problema condițiilor vieții materiale...

Introducere în documentare

Documentarea din țara noastră — domeniu în care s-a realizat atât de mult în ultimii ani...

O carte necesară în biblioteca elevului

lor științific. Examinând, într-adevăr, bibliografia de specialitate, constatăm că introducerea în documentare științifică...

Autoportret (1858)

UMBLĂ-N NOAPTE UN CAZAC

Colo-n cîmpul sărac
Un mormînt e, departe —
Și, din el, un cazac
Se înalță din moarte.
Gîndul lui e cuprîns
De o jale adîncă.
Un cazac, cu păr nîns,
Umblă-n noapte și cîntă :
— Mult pămînt au carat,
Mult pămînt au mai pus
Și apoi ne-au uitat
Și acasă s-au dus.
Și pe toți ne-or uita...
Și trei sute voinici
Îngropați sînt aici
Dar pămîntul nu-i vrea.
Că poruncă ne-ai dat,
Atamane cumpiite,
Către jug blestemat
Să-i minăm ca pe vite.
Și pe cîmpul străbun
Junghîindu-i din spate,
Am băut singe bun
Și fierbinte, de frate.
Și aici am căzut
S-adormim pentru veci...
S-a-ntristat. A tăcut.
Cu priirile reci
Dește Nipru privea
Pe naltul gorgan.
Spumega și plîngea
Nipru-n valuri, avan.
Iar cînd zorii-nspre sa'
Se-nroșiră ca macul
La al treilea cîntat,
A pierit și cazacul.
A pierit nevăzut
Și pămîntu-a gemut

În cazemata
1847

CASA CATERINEI

Lingă pod e casa
Caterinei. Iată
De la Zaporoje
Oaspeți i se-arată :
Semeon Desculțul,
Cu Ivan Golanul
Și cu Iarocenco
Vania, zis orfanul.
— Nici în stepa noastră
Nici în cîmpuri strine,
Fată mai frumoasă

T. G. Șevcenko : „Bordeiul”
(ulei, 1843)

N-am văzut, ca tine.
Unul zice :

— **Dare-aș**
Aurul din lume,
Soț o oră
Să îi fiu anume.
Altul :
— **Eu a lumii**
Toată strălucirea
Pentru-o oră numai,
Să-i cunosc iubirea.
Iar celalt :
— **Pe lume**
Nu-i ce pot eu face,
Caterinei dacă
Pentru-un ceas i-aș place.

Catia se socoate
Și așa grăiește :
Am un singur frate...
Rob se prăpădește.
Cine din Crimeia
Mi-l aduce mie
Celuia, de-a pururi
Ti voi fi soție !
Și cei trei deodată
Căi-și înșeură
Fratele să-l scoată
Din robii, plecară.
Cînd să treacă Niprul
Unul piere-n apă,
La Kozlov al doilea
Este tras în țepă.
Vania Iarocenco
Sparge-n Krim lăcate
Și-l eliberează
Pe-al Caterinei frate.

Către zori se-aude
Zornăit de pinteni :
— Scoală-te, Catrino,
Fratele să-ntîmpini !
Și Catrina sare
Și de bucurie
Plînge :

— **Nu mi-e frate !**

Mi-e iboicnic mie !
— Cum ? Și căpușorul
Caterinei sare
Și de-a rostogolul
Cade la picioare.
— Sa plecăm ! Aicea
E urit pămîntul !
Și-amîndoi plecară
Să ajungă vîntul.
Sprincenatei groapa
I-o acoperiră
Și zaporijenii-n
Stepă se-nfrășiră.

Kos Aral
1848

ȘI ASTĂZI SCRIU...

Cîinele care a învățat să alerge
după car, va alerga și după
sanie.

Și astăzi scriu așa cum simt.
Nu-mi irosec în van hîrtia...
Dar altădată, nu vă mint,
Plîngeam cu toată duioșia
Cînd ticluiam un vers mai bun
Pentru iubita noastră țară,
Și inima-mi ca un lăstun
Zbura sub cer de primăvară.
Și-atîit de bine mă simțeam
De parc-aș fi făcut un bine.
Azi glasul înăspriț îl am
La gîndul bietei Ucraine
Și îi blestem pe împărași
Că sînt mai răi decît e ciurma.
Iertare, fraților, să-mi dați
Așa cum eu vă iert acum.
În mine n-aruncați noroi,
Nu v-am făcut o nedreptate.
Trăit-am, totuși, printre voi,
Și bun, ceva, lăsat-am poate.

Fortăreața Orsk
1847

NU-ȚI LUA FATĂ BOGATĂ

Nu-ți lua bogată fată :
Mult nu te va ține.
Nici cu fata cea săracă
Nu-ți va fi mai bine.
Ci însoară-te cu soarta
Și cazaca jală.
Ia-ți nevastă libertatea
Cum o fi : și goală.
Și o să te lase-n pace
Lumea, frățioare.
Nici măcar n-or să te-ntrebe
Capul de te doare.
Unii spun că-n doi, amarul
Mai ușor îți pare.
Nu te potrivii : plîngi singur.
Nu le da chezare.

4 octombrie 1845
Mirgorod

CINTEC DE LEAGĂN

Ah ! Și nani, prin Ucraina, nani,
Că-n curînd,
Te voi duce, blestemindu-mi anii,
Prunc flămînd !
Nu-ntreba de tatăl tău : de-acuma
Să nu-l chemi !
Numai soarta rea și numai muma
Să-și blestemi !
Și cînd nu voi fi și mă vei pierde
Pentru veci,
Fugi de oameni, du-te-n crîngul verde
Să petreci.
Și te-oprește la calinu-n vale
Înflorit,
Că și eu, demult, cîndva, cu jale
L-am iubit.
Iar vreun sat de fi se-arată-n fața
Nu te-opri,
Și la mume cu copii în brațe
Nu privi !

Kos Aral
1848

T. G. Șevcenko : „La Periaslav”
(acuarelă, 1843-46)

SOARTA

Cîndva, crescurăm împreună
Și ne-am iubit cu voce bună
Iar mamele privind la noi
Ne și vedeau la cununie...
Dar n-au ghicit. Sub mușuroi
De mult li-i somnul pe vecie
Iar noi ne-am despărțit de mici
Nu ne-nțînirăm niciodată
De-atunci și soarta-mi blestemat
Mă mină colo și aici
Mi-i dat la bătrînețe iară
Să mă-ntorc în sat acasă
Că-n vremile de-odinioară
Privirea-l caută duioasă
Dar satu-acum mi s-a părut
Întunecat, bătrîn și mut
Așa cum sînt acum eu
Și-mi pare numai... Satul meu
La fel e de sărac și mic
Nu s-a schimbat în el nimic
N-a putrezit și n-a crescut
Și-i totul ca la început
La fel sînt ripa și cîmpia
Și cumpăna de la fîntînă
Îngîrbovîlă și-bătrînă :
Amară cum mi-a fost robia.
La fel sînt iazul, stăvîlarul
Și morile de vînt... Stejarul
Ca un cazac ce-n crîngul verde
Plîmbindu-se-n amurg se pierde.
Pe sub livada-ntunecoasă
Cu umbră deasă, răcoroasă,
În care muma și-al meu tată
Dorm sub o cruce aplecată...
În cîndeli nu e undelemn
Cuvîntele s-au șters pe lemn
Ploi multe pe aici căzură
Anii îndeajunși pe aici trecura...
Dar odihnească-se pîrînții
În pacea domnului cu sfinții
Și-ntreb cu jumătate gură
Pe frate-meu : „trăiește oare
Oksanocika aceea...” — „Care ?”
— „Cu păr buclat, aceea mică
Venea la noi cîndva la joacă...”
Și-o lacrimă din ochi îi pică
Și-i fața fratelui posacă :
— „Da, mi-amîntesc : De mult plecat-a
Cu soldășimea, cu armata
După un an s-a-ntors, așa e
Dar fără cozile-i bălaie
Ci tunsă, e-un bastard în mină
Ținea privirea în țărînă
Iar noaptea zgîria ulucii
Țipînd așa cum țipă cucii
Sau cîntec îngina ușor
De leagăn poate sau de dor
Și iar s-a dus și iar s-a dus
Din satu-i urmă i-a apus
S-a prăpădit pe undeva
Ce fată mîndră mai era !
Și nu sărmană... dar noroc
Nu-i dele dumnezeu de loc
Sau poate că noroc i-a dat
Dar cineva i l-a furat”.

Kos Aral, 1849

MAGUL

Magule, cărunț prieten,
Mai vrăjește-mi încă
Eu nu-mi zăvorăsc ca tine
Înima-mi adîncă.
Nici pustiu să-l înlătur

Încă n-am tărie
Ci aștept și-o altă vreme
Ca o apă vie,
Dătătoare de nădejde
Și de sănătate.
Vremea cea, cine știe ?
Poate o să se-arate.
Și-n căsuța pirjolită
Poate o să ierneze
Și măcar pe dinăuntru
O s-o întrezeze.
Și în sobă o s-așeze
Jarul cu surcele,
Ca-din nou să se trezească
Gîndurile mele.
M-oi ruga să se destrame
Piclele tristeții
Și-oi vedea măcar în vise
Soarele dreptății.
Chiar de nu-mi spui adevărul
Frate bun, mă-nvață
Mie ce-mi rămîne oare
Să mai fac în viață ?
Să mă rog la ei fierbinte
Sau pe lingă vatră
Să tînjesc, sau poate capul
Să mi-l sparg de-o piatră !

13 decembrie 1844
S. Petersburg

PE MUMA NU O PĂRASI

(IV)

„Pe muma nu o părăsi !” îi-au spus,
Iar tu ai părăsit-o și te-ai dus.
Și te-a cătat pe drumuri depărtate,
Pe urmă n-a putut să te mai caute.
Și a murit plîngînd. S-a dărîmat
Portița veche. Lumea te-a uitat
Și cîinele plecă să-și aște-o soartă.
La casă a rămas fereastra spartă.
Pasc ziua în livadă mie și miele
Și toată noaptea țipă cuculele
Și bujînițele jac, și ele, iarma.
Cu nu mai pot vecinii să adoarmă
Tot așteptîndu-te și bărbănoacul veru.
Prin bălării înalte-acum se pierde.
Și se usucă iazul cel curat
În care-odinioară te-ai scaldat.
Întunecat e crîngul și întunecat
Nu cîntă pasăre, e-at luat și pînzul
Și cîntecul și te-ai dus cu tine.
Fîntîna-i prăbușită în ruine
Iar salcia e în amurgul vîntului
Carările le-au răpădit scoaja...
Unde te-ai dus ? La cine ai zburat ?
Pe ce meleaguri te-ai instrîinat ?
Pe cine-nveselești acum ? Pe cine
„mbrățișezi în casele straine ?
Iar inima-mi îmi spune că nu-ți pasă,
Că huzurești, de nu te-ntorci acasă.
Ci eu mă rog ca dorul niciodată
Să nu te prindă-n casa cea bogată
Ca să hulești a domnului povață
Și muma s-o blestemi cu fi-a dat viață !

În cazemata
1847

STIHURI GINGAȘE SAU ASPRE...

Stihuri gingașe ori aspre
De le-aștern pe coală
Nu voi lauri pentru ele
Nici să capăt jală
Ci așa-mi trec mai ușoare
Zilele-n robie
Cînd se-nșiruite măruntie
Slove pe hîrtie.
De la Nipru, de departe,
Vin aici la mine,
Pruncii mei, aceste gînduri,
Și mă simt mai bine.
Al meu suflet se alină
De necazuri grele,
Cînd plîngînd îmi pun în stihuri

În romînește de VICTOR TULBURE

T. G. Șevcenko în 1860

Gîndurile mele.
Și mă rog să nu-mi apună
Ele niciodată,
Să nu piară, să n-adoarmă-n
Țara depărtată.
Ci acasă-n zbor să plece
Și să povestească
Greu cil le-a mai fost prin lumea
Asta să trăiască.
Și din cap să deie tata
La oștatu mumei :
„Nu v-ați fi născut mai bine
În villoarea lumii !”
Iară jata sprincenată
Cu coșifa brună
„Ba, mi-s dragi aceste stihuri”
Doar în gînd să spună.

Kos Aral, 1848
S. Petersburg (?) 1858

VISUL

Ea sîcera-n moșia boierescă,
Și ostenită a țesit din lan
Spre snopi s-a dus, dar nu să
se-odihnească
Ci piept să-i deie micului Ivan.
La umbra lui s-a așternut odorul
Și pe lăptosul și pe lemn
Și mîngăindu-l, i-a spus :
„Trădește-te și a adoarni
În somn în răpăznică amuză
O poartă pe țărînă mîntă
Și muma teroasă își aștează
Feciorul ca e mîndru și bogat.
Și nu e rob. Trăiește-n libertate
Ogorul cel-muntește nu-i strein
La prinz copiii îi aduc bucate
Și apă rece-n coșulul plin.
Dar cea teroasă în arșița greoată
Și astă-namă din sece ce-a visat
Și merge să mai țese o cîntă
Valețul cum porunca i-a lăsat

13 iulie 1858
S.-Petersburg

Altă fotografie din același an.

Fiul robului

Eusebiu Camilar

De bună seamă că oamenii cu înaltă și desăvârșită rutină vor tăia și vor croi cu știința lor fișii și drumuri luminoase în noaptea timpului, analizând până la esență opera celui ce a uimit prin har. Noi ne vom mărgini să amintim cititorilor că de multe ori când ni se înobilează mina cerindu-ni-se să scriem despre oamenii mari, nu căutăm elementele trebuitoare atît în cărți cit în amănunte mai simple, cum ar fi legende, și de la ele urcăm către adevărurile stricte. Pe Taras Șevcenko l-am înțeles pînă în adîncul ființei lui, acum cîtiva ani, cînd pasii ne-au dus pe vechi meleaguri ucrainiene. Într-o inserare ne aflam la Caniovo. Și poate din unde Niprul bătrîn, poate din pacea întinderilor sau din solemnitatea amurgului, s-a trezit ca din veac nu știu ce farmec. Ochii noștri și gîndurile noastre alunecau departe, departe, dincolo de zări și timp. De bună seamă că și cititorii noștri au sesizat adese clipele unice ale unei desprinderi totale, ca de vulturi în apa înălțimilor sau de atomi în Haos. Acest sentiment ni-l iscă întinsul apelor, cîmpurile și mai cu seamă asfințiturile. Așa era și la Caniovo atunci: stepele și amurgul se uniseră într-o pace de farmec, străfulgerată cînd și cînd de fișia Niprului. Undeva către Apus, înălțimile arătau ca niște imnuri, ridicate frumuseților naturii și incremenite așa, din veacul veacului către veacul veacului. Totul era atît de frumos și solemn, încît sărmanului suflet omenesc nu-i rămînea decît să cînte și să dea laude. În acele clipe s-a auzit în preajmă o bandură. Poate sunase cîndva, într-un ungher de veac bătrîn, și geamătul îi ajunsese la noi tocmai atunci, spre a întregi frumusețea lumii și farmecul clipei. Drept mărturisesc că primele acorduri erau atît de triste, încît ne-au apucat de inimă ca rememorarea. După ce am deschis ochii, am văzut în preajma noastră un cîntăreț bătrîn. Zăduia strunele cu mina, parcă dojenindu-le pentru tristețea profundă, parcă rugîndu-le să tacă. Dar ceea ce aveau de povestit strunele era mai presus de puterea de oprire. Amintirile năvăleau luncă cînd spre lumina cunoașterii, pe firele coardelor întinse, și așa parcă prindea ființă a ceea ce poetul Taras Șevcenko, din cîntecul popular și din toate elementele din juru-ne. Incremeniseră deplin imnurile înălțimilor, iar Niprul își domolise focul corlorilor. În acele condiții deosebite, ne-a fost hărăzit să cunoaștem un om care a trăit gama tuturor suferințelor, care a recapitulat cu experiența lui drumul istoric omenirii.

De bună seamă că nimeni nu a știut, în ziua de 9 martie 1814, că la izba lui Grigore Șevcenko din satul Kirilovka dăduse primele scîncete spre lumină un copil extraordinar, menit să infrunte cîndva puterea celui mai mare imperiu și pe tarii conducători. Acest fiu al robului Grigore avea să-și audă el însuși lanțurile, de la cei dintîi pași spre lume. Iată-l pe cîmpia satului părintesc, păsînd porcii și gîștele, dar ascultînd cu toată făptura lui un freamăt gîgantic, freamătul firii abia percepute pentru alții, dar coplesindu-l total pe fiul descult al robului. Milioanele de nuanțe ale cerului și lucrurilor pentru fiul robului aveau înțeles și glas tainic și-l potopseau deopotrivă, și încă de mic încerca să le revopestească prin mijlocirea colorilor. Pentru el lumina era o uriașă muzică a tăcerii, după cum glasurile și fosețele firii, în închipuirea copilului excepțional, se transformau în lumină. De

seori ieșea înaintea cîntăreților orbi și-și pleca umărul sub brațul lor, oferindu-se să le fie călăuză, numai să le poată asculta cîntecele care parcă reinviau un timp neînțeles prin marea. Așa evocau cîntăreții orbi vînturile de vitejie cînd se ridicaseră la luptă Zelesneak și Gonta împotriva panilor poloni și boierescului. După ce poetii aceia pribegei se îndepărtau către alte așezări, fiul robului rămînea în fața casei natale și cu mina streșină se uita lung, copleșit de simțămîntul ciudat că sub sumanele orbilor nu se aflau bandure ci păsări măiestre. Descult, cu capul gol, într-o cămasuică ruptă, cu părul mare răvășit de vîntul întinderilor, — iată-l pe Taras Șevcenko în anii de început, alergînd pe cîmp, mereu mai departe și mai departe, să afle odată pentru totdeauna pilonii care susțin văzduhul, să-i pipăie și să-i netezească cu mina lui aspră; iar dacă cumva stîlpii aceia erau translucizi ca sticla sau ca lumina, să-și lipească ochii de ei, să vadă cum arată lucrurile așa... Din toate aceste rătăcirii care-i dădeau aripi spre înalt, se întorcea plin de trudă și se prăbușea ca sub o cușmă de urias sub streșina de paie a bordeiului părintesc. Deseori cînd se uita peste întinsul stepei, zărea suluri de pulbere în văzduh și el știa că se întorc tocmai de la geana mării, din Crimeea, carele ciuraciilor. O rupea la fușă, să le întimpine, să sară în bratele tatălui său, care aducea lucrării ciudate sau poame încă nevăzute prin partea locului. Cîteodată, cînd tatăl pleca spre Crimeea sau tinuturile Donului, copilul Taras se așăta dinapoi carului, lîngă felinar, și călătorea așa o bucată de drum, închipindu-și că cucerește din ce în ce distanța către tărîmurile de legendă descrise în tinquirile orbilor, distanța către lumea de care era atît de însetat, dar care avea să-i oblige foarte repede să-și simtă lanțurile.

II

Primii ani de învățătură la țircovnul din sat n-avea să-i uitate nicînd, căci atunci, odată cu slovele ceaslovului, a gustat primele umiliri și lacrimi. Ca să poată răsplăti țircovnul pentru trudă, Taras Șevcenko cînta la strană, printre alți nenorociți dornici de lumina cunoașterii, iar în fiecare zi de simbătă toți învățăceii erau așezați la pămînt și bătuți pînă la sînge. Cîl timp țircovnul îi croia cu varga ei trebuiau să rotească cu glas tare tatăl nostru, iar cel de slăbea de durere primea tain de verși fîdoiți. Mai la urma urmei, de ce oare era pedepsit atît de des Taras? După cum mușurul tînde spre lumină, neconținut, gata să sparqă bronzul și piatra, tot astfel spiritul acestui copil tîntea mai sus și mai sus, scormonind și cercetînd, spre groaza țircovnului, neobișnuit cu astfel de învățăcei. La orice întrebare privind lucruri și fapte din afara psaltirii, Taras era trîntit la pămînt și bătut cumplit, dar cu cit era repezit înapoi, către groapa ignoranței obștești, el se repezea mai sus, cu forța virfului de stejar care străpunge cerul! Tatăl său murise de curînd, într-o primăvară, pe la întorcerea gîștelor sălbatice, și odată cu stingerea lui se stînseseră și speranțele copilului că i se va aduce din așezările misterioase de departe pasărea măiastră. Pasărea aceea trebuia să-și ocaute sînqur, și-și va arde degetele de cite ori va rîvni spre pana ei, dar nu se va lăsa! Ne aflăm prin 1825, la 13 ani după înfrîngerea lui Napoleon. Iobăgia minca de

vii țărani Rusiei. Cu tot eroismul dovedit de ei în timpul războiului, țării nu schimbaseră nimic spre îmbunătățirea vieții lor. Boierescul căpătase forme diabolice, țărani putea fi vîndut ca vita. Familiile puteau fi despărțite după placul latifundiarului și nu erau rare cazurile cînd conții și baronii schimbau feciorii de prin satele lor, pe cîini de vinătoare sau pe cai. Cu cit Taras Șevcenko creștea și-și punea întrebările firești asupra lumii, cu atît și lumea se încrunta asupra-i. Orice gînd sau întrebare despre schimbarea stărilor erau reprimare crunt. De curînd fusese înăbușită în sînge mișcarea decembristilor, unii sfîrșind în streang, alții în surghiun. Regimentul Cernigovski, care se răsculase, fusese și el înfrînt și se părea că noaptea seculară se lasă din nou peste întinderile Rusiei. Tristețea și deznădejdea apăsătoare urmaseră zvircolirilor spre libertate, dar după cum nimeni și nimic nu poate opri năvala mușurilor primăvara, tot așa nimeni și nimic nu putea opri strigătul și rîvna oamenilor spre lumină. În locul celor căzuți se ridicau mereu alții și alții, cu puterea focului care răsare de unde nu te aștepti într-o cîmpie uscată de arșită. După o vreme de pribegeie prin străini, Taras Șevcenko s-a întors în satul natal, la sărăcia obștească. Cel ce odinioară căutase cheia fermecată, să deschidă zărilor, cel ce auzise cîndva glasurile luminii, acum se maturizase pretimpuriu. Se părea că harul său ar fi fost merseria de rugrav, și iată-l dar, după o vreme de așteptare la poa din sat, tocmai la un meșter zugrav în Hilpovka! Grozavă trebuie să fi fost și această ucenicie, însă el răbda, cu tenacitate de piatră, cum îl învățaseră generațiile. Cu o dragoste vecină cu pietatea da colorilor viață puternică, într-o neliniște amintind marile creații. Deseori se trezea murmurînd versuri. De unde și cum răzbeau aceste frînturi de armonie, pe buzele omenului zugrav? Le ascultase cîndva, sau prindeau formă gîndurile lui despre lume și lucruri?

...pe moarte copilașul,
ochii îi sticlesc
Pe cînd maică-sa lucrează,
greu, la boieresc..."

Undeva în amintirile lui, ca într-un adînc de zare, deslușea convoiul cîntăreților orbi, primii lui meșteri în arta poetică. Dar pe lîngă ei mai erau și alții, de o virtută cu pămîntul și cu lucrurile: vîntul care străbatea stepea în cavalcade, păsările și toate lucrurile care alcătuiesc o armonie tnică... Prima zornăitură puternică a lanțurilor de rob avea să răsune surd și curînd, pe cînd învăța la Hilpovka meșteșugul de zugrav. Văzînd meșterul său că ucenicul are har deosebit, l-a înțrebat mai bine de unde și de al cui este? Să facă bine ucenicul să răspundă la întrebări și dacă răspunsurile vor fi bune, poate că va fi primit să învețe mai departe. Taras Șevcenko și-a pus penelul la o parte și a prins a grăi despre ai săi: cine nu auzise de Grigore, căraușul cel ce ducea griu la Crimeea și la așezările Donului?

— Bine, bine, toate sînt bune, fiul meu! va fi răspuns meșterul, oftînd adînc; dar știi tu oare ce năpăstă ai asupra capului? Știi doar că ești fiul robului Grigore și că n-am voie să te țin la învățătură fără înqăduința stăpînului, domnul colonel Engelhard? Aleargă deci la mărișă sa și roagă-te de el să-ți înqăduie să înveți...

Întîi, auzîndu-l, băiatul a simțit un friq cumplit, învălîndu-l din cap pînă-n picioare. S-a recules repede,

căci s-ar fi putut să nu-l lase la învățătură tocmai un om luminat cum trebuie să fie stăpînul său? Și nici nu și-a mai șters corurile de pe mîini și a pornit tot într-o fușă spre Olșana, unde se afla conacul. Era incredintat că în cel mult un ceas va fi băiatul se oprea des și ridea spre păsările cerului și le înqina, simțind cum cresc aripi și la subțiorile lui. Tăia în fușă cîmpurile de-a dreptul și stîrnea mînjii tineri din herghelii. Cum a ajuns la Olșana, a urcat treptele din fușă. S-a oprit, sub privirea îngrozitor de aspră a domnului Dimitrenko, administratorul.

— Ce vrei? Ce cauți? Cum îndrăznești?

— Înălțimea voastră! a răspuns Taras. Sînt fiul robului Grigore din Kirilovka. Am venit să-l rog pe stăpînul nostru să mă lase să învăț meșteșugul de zugrav. Se poate să-l rog pe înălțimea sa?

Dimitrenko a rămas o clipă pe gînduri. Se uita la fata acelu băiat, deosebită prin semnul unei premature și arzătoare inteligențe. Se uita și la mușchii lui, vibrînd nerăbdători sub pielea de culoarea bronzului. Se uita și la mîinile lui, deosebite de toate mîinile văzute pînă atunci, amintînd mîinile subțiri și luminate ale chipurilor de ne icoane. O clipă și-a dat seama că are în față un copil extraordinar. Cînd a zîmbit cu bună-tate, Taras a răsuflet adînc, adînc, lepădînd de pe umeri un munte format parcă din țărina tuturor generațiilor anterioare! Era gata să se repeadă înapoi, la boierul cel mare, dar Dimitrenko i-a pus mîna în qit. L-a oprit. L-a repezit înapoi:

— În primul rînd, țărane, nu te rezezi! În al doilea rînd, boierul cel mare, înălțimea sa domnului colonel, locuiește la Vilno și nu are! Și chiar dacă ar locui aici, n-ar sta de vorbă și n-ar înqădui niciodată unui rob să învețe... Dar totuși... a sfîrșit Dimitrenko, ca să nu spuie că sînt om rău, iată...

— Îmi înqăduiți să învăț? va întreat Taras.

— Da! Dar vei învăța ce vreau eu! Înainte de asta, treci la grajd, la starostele argaților, și spune-i că i-am poruncit eu să te lege la iele și să-ți traqă 50 de bice...

III

Închipuiescă-și și inimile de piatră deznădejdea tinărului, cînd un oblon îngrozitor de negru i-a fost trîntit înaintea ochilor. Totul se risipise, totul pierise. Cu o boccea în spate, a fost pornit spre Vilno împreună cu alți argați, la domnul Engelhard, unde avea să facă slujbă de servitor. Deseori se trezea cu versuri izvorite ca din senin, sau se pomenea pîndind pe petece de hîrtie. Într-o noapte, a fost prins de către brutalul și întunecosul stăpîn pîndind la para luminărilor și a fost bătut la scară, nu din pricina ca pietă, ci pentru că cheltuia lumina. Astfel de jîgniri și pătîmiri nu se uită nicînd și vor sîngera neconținut în sufletul fiului de rob, creșîndu-i pînă la disperare setea de libertate. Cu cit se maturiza Taras Șevcenko, cuqetul lui se ridica pentru eliberarea milioanei de oameni de pe tot întinsul imperiului și de pe întreg pămîntul. Conștiința rostului său pe lume creștea și tot mai puternic era și accentul de revoltă în izbucnirile poetice. În iarna anilor 1830, pe un vîfor năpraznic, din orașelul Vilno ieșeau convoaie după convoaie. Era în plină răscoală a polonezilor. În fiecare noapte fugeau boierii de prin sate și orașele. Fugea și colonelul Engelhard, din Vilno, tocmai la

Statuia lui Taras Șevcenko din Kiev

Petersburg. În timp ce el călătorea în sanie, înqășurat în sube, în urmă, pe jos, veneau robii și slugile, apelați spre pămînt, tremurînd în qerul iute ca para focului. Printre slugi și robi se afla și Taras Șevcenko. Drumul îngrozitor către Septentrion a fînt zile și nopți, și ei au tot tăiat cu piepturile stîmba albă, pînă s-au auzit într-o dimineață clopotele din Petrograd. Aici Taras Șevcenko avea să cunoască alte și alte laturi ale vieții. Printro întorsătură bizară a minții boierești, i s-a înqăduit să învețe pictura și a fost dat la pictorul Sireeav. Tot mai clocoțitoare izbucneau și versurile. Într-o zi, Taras Șevcenko a făcut cunoștință cu alți ucrainieni și toți au rămas uimiți de vioagea și de talentul lui. A aflat despre dînsul și mare poet Jukovski. S-a cutremurat. A adus la cunoștința pictorului Brüllow că un colonel neam rusificat, pe nume Engelhard, ținea în robie un tînar de excepțional talent de poet și pictor. Cu toate intervențiile, Taras nu putea fi eliberat de cit pe o mare sumă de bani. Astfel, datorită bunăvoinței lui Jukovski și Brüllow, în ziua de 22 aprilie 1838, în schimbul sumei de 2.500 de ruble strîns prin colectă, robul Taras, feciorul lui Grigore Șevcenko din Kirilovka, a fost

eliberat. Crudul și întunecosul stăpîn a luat bani și i-a aruncat cu nepăsare într-un sertar, în timp ce unul din soimii cei mai glorioși ai veacului trecut își arunca lanțul și se avînta spre largul țărîlor. Toți ceilalți robi rămîneau în starea lor, însă Taras Șevcenko nu-și va preocupa nici singele, nici libertatea, pentru mintuirea lor.

Datorită prietenilor, insectatul de cultură a intrat la Academia de arte, iar mai apoi, în primăvara anilor 1840, avea să-i apară Cobzarul, prima lucrare poetică. Într-o prea frumoasă limbă, în imagini învăluitoare, arta noului cîntăreț era un vadit protest. Setea de libertate a milioanei de țărani va fi exprimată cu putere și umiliiți îl vor iubi tot mai mult pe poetul lor, Taras Șevcenko. Talentul care cunoștea gama tuturor suferințelor se afla în drumul spre deplina maturitate. Numele lui era pe toate buzele, mai ales în satele și orașele Ucrainei. Însă revoluționarul nu se putea mulțumi numai cu arma de luptă a poeziei. Iată-l deci în cercul revoluționar al „frăției Chiril și Metodiu...” Programul de luptă al acestei organizații cuprindea și eliberarea țărănilor din umiliriile feudalismului. Taras Șevcenko și-a început activitatea cu toată inima, așa cum știa el să

pornească și să ducă la bun sfîrșit toate lucrurile, însă și riposta stăpînirii avea să fie neîndurătoare! Organizația revoluționară a fost descoperită și Taras Șevcenko osîndit la deportare ca soldat, în departata fortăreață Orenburg, „sub cea mai aspră supraveghiere și fără dreptul de a mai picta și scrie”, după cum sună sentința.

— „Și totuși, n-o să-mi plec capul în fața lor!” a rostit Taras Șevcenko și iată-l în urma unei căruțe care pornea pe calea întunecată a surghiunului! Și, în sfîrșit, după un pohod blestemat, prin stepe chirghiză, iată-l privind un deal fumuriu, înconjurat de temnițe și de căsuțele sărmane ale locuitorilor. Acela era cetatea groazei sau „Orsk-iamam-Kala”, după cum îi spuneau oamenii din partea locului. Însăpăimîntător bătea vîntul și printre ofțările lui se deosebeau doar ritmurile cazmalelor, căci osîndiții zădăreau și sfărmau piatra parcă de la începutul lumii. Taras Șevcenko, înainte de a pătrunde după zidurile fortăreței, se va fi uitat în urmă și va fi recitat versurile: „Pîn' atunci voi semăna Gîndurile mele.

Vîntul îmi va legîna
Cîntecul sub stele...
Și în seri și-n zori de zi
Vîntul cit va bate,
Tu în rouă-mi vei ghid
Lacrima de irate.
Să mă mîngîi, să usuci
Roua din verbine,
Și aminte să-ți aduci,
Frate, și de mine...”

Era parcă cel din urmă salut către prieteni și către pămîntul natal. Adio speranțe ale tinereții! De-acum casa și masa li vor fi fortăreața Novopetrovsk. Vremea trecea îngrozitor de încet și îngrozitor de încet aveau să treacă zece ani. Creasta semeșă a vulturului de odinioară se tot pleca, mai jos și mai jos. Poetul pleșuise, încît arăta nepus de bătrîn la ieșirea din întunecoasa fortăreață. Văzuse bătaia cu vergile, acele blestemate „ulite verzi” cit și cazna la butuci. Avea abia 43 de ani, în ziua de 21 iulie 1857, dar era de mult bătrîn. Totuși nu capitulase în lupta pornită odinioară pentru izbăvirea umiliriilor. Iată un vers din Neolții!

„Doar adevărului în lume
Să vă-nchinați, alt nîmănu-
Popl... țarl... minciună!
Pururi credeți
În ei și în puterea lui!”

„Nu-i costă-n care să nu fie
Părinți ori frați cu ochii
plînsi,
Că-n temniți au de-ai lor în
lanțuri,
De deznădejde toți
cuprinși...”

În ziua de 10 martie 1861 vulturul Ucrainei avea să dea ultimul suspin frumuseților lumii. Se ceruse acasă, să putrezească în glia natală, după ce dăduse tîrcol umitor cerului și pămîntului:

„Dac-oi muri, într-un gorgan
Să mă-nqorapați în taină,
Sub brazdele de bărgan
Din draga mea Ucraină-
Să se deschidă-n depărtări,
Spre Nipru, alba cale,
S-ascult în adîncimi de zări
Cîntările de jale”.

Cînd deschizi cartea vieții lui Taras Șevcenko te întrebă cum a fost cu puțință să încapă atita durere în sărmana pasăre de lut numită inimă. Geniul lui a rodit ca un pom, întinzîndu-și coroana peste timpuri. Sufletul lui s-a răspîndit în iarba stepelor, în flori și-n aerul pur, în riurile și izvoarele pămîntului natal. S-a reintors în elementele dinții, iar trupul lui chinuit doarme în gorgan la Caniovo. A fost adus acolo, în niște împrejurări dramatice, tocmai de la Petrograd, cetatea Septentrionului alb. După cum istorisesc oamenii, cu mulți ani în urmă, cobora din nord un car țărănesc ucrainian. Boulenii despicau negura cu coarnele și troienele cu piepturile, tîind drum pe glob către Niprul bătrîn și către gorganele singurătăților. Tărâni însoțitori tăceau cum se tace la petrecerea morților. Uneori, noaptea, cortegiul पोposea la hanuri și drumetii și cărăușii se uitau la strujenii din car acoperiți cu un suman, însă nici ochii cel mai iscoditori nu bănuiau că sub strujenii aceia era petrecut Taras Șevcenko către Niprul bătrîn. Și astfel, trupul cobzarului a fost îngropat în gorganul de pe Nipru, în preajma altor gorgane, în care dorm de vecei craii Sciției.

Taras Șevcenko și-a împletit fuiorul inimii în pinza timpului fără început și fără sfîrșit. Și l-am pomenit și noi într-o inserare, cînd amurgul porea în undă sufletului cunoașterii a Niebelungilor. Stepele se contopiseră cu văzduhul într-o pace de farmec. Undeva la Apus, înălțimile păreau imnuri ridicate frumuseților lumii și incremenite așa pînă în veacul veacului. În acele clipe de neuitat s-a auzit în preajmă o bandură. Poate sunase într-un ungher de veac bătrîn și oftatul îi ajunsese la noi, tocmai atunci, spre a întregi frumusețea lumii și farmecul clipei.

Februarie, 1961

PATRICE LUMUMBA

Dragoș Vicol

Peleterinaj

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis... Ne duc spre locul acela pădurile și vecele, Fluviul își părăsește vadul și vinturile vin cu el, Tobele nopții bat pretutindeni și acolo, iar stelele clinchetă larg în văzduhul mirosind a explozii...

...Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis...

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați îngropat... Pașii noștri găesc singuri drumul, inimile aduimca: Bratele lui, de-o viață întinse spre noi, iubitoare ne-atrag Ca un magnet uriaș... Patrice, tu ai venit totdeauna Odată cu soarele și cu speranțele noastre în prag... Patrice, te dor rânile!... Singele te doare, Patrice?...

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis Și unde l-ați îngropat...

In locurile acelea ierburile-au crescut inalte ca niște săbii, In locurile acelea cocotierii stau cu frunțile-n vînt, Iar fluviul s-abate cu tot cu furtunii și corăbii: Aici ne cheamă Africa trezită de țipătul tobelor, Aici ne cheamă durerea și ura și lupta, deodată, Să ne plecăm frunțile peste singele lui Lumumba Și să-l ridicăm pe steaguri, tînăr și viu, peste Africa toată! Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis Și unde l-ați îngropat... ..Drumul trece peste voi, răzbuțator, încrîncenat!

UN PROTEST care va da roade

Un tînăr francez, Jean Lemerre, care-și făcea serviciul militar în Algeria, a refuzat la un moment dat să se supună ordinelor comandanților săi. Dîndu-și seama că cele ce se petreceau în jurul său pătau nu numai prestigiul Franței, ci și apărările umanității: că teroarea barbară exercitată savant împotriva patrioților algerieni cere im-perturbabil protest vehement, tînărul ostiaș a refuzat să devină un organ de execuție oarbă. A fost încarcerat și, în așteptarea unei condamnări severe, a cunoscut mai mult de-închisori militare din Algeria, fragmente din scrisorile trimise fratelui său și din jurnalul ținut înainte de arestare au fost publicate în presa italiană și sovietică, de unde le reproducem. Ele vădesech pregănită ca metodele de tortură nazistă n-au dispărut și că, în cei șapte ani de război murdar în Algeria, colonialiștii francezi s-au dovedit urmașii fideli ai barbariei hitleriste.

Tînărul Lemerre subliniază că nu a vrut să facă un act de eroism excepțional și că gestul său e deosebit de izolat. Insa aceasta luare de atitudine e semnificativă. Ea demască o politică care se îndreaptă cu pași repezi spre dictatura

militară și, în același timp, marchează voința fermă a cetățeanului francez de rînd de a se opune terorii și aventurii.

Senșela, 17 septembrie

Filip,

Ieri, la ora 10 seara, am auzit vaiete în baraca vecină. M-am dus acolo. Se lăsa, ceea ce bănușii și tu - un „interrogatoriu”. Disprețecă jandarmi se distrau privind „spectacolul”. Nu știu cum își chinuiau victima, dar bănușii că o făceau cu electricitate. Am rămas acolo numai zece secunde și, plecînd, mi-am exprimat revolta împotriva a ceea ce făceau. Aceasta i-a stîrnit pe jandarmi să facă observații batjocortoase. Iar pe locotenent să amenințe îngrozitor. „Procedura” a durat mai mult de o oră. Și în tot acest timp, eu am știut ce se petrece în baraca vecină. Și acum știu stăpînit de groază și de deznaștere. Mi se reproșează că fac jocul comunistilor!

Casa unde se iau interogatoriile se află la marginea drumului, în fața casei unui musulman. Vaiețele se aud la o distanță de cincizeci de metri. Iar eu, cînd protestez împotriva acestor lucruri, mi se spune că dau apă la moara comunistilor...

...A spune aici că există lucruri care nu trebuie făcute în nici un fel de condiții, este ceva periculos. Chiar și lectura regulamentului militar va fi privită în curînd ca un semn de revoltă. Mă aflu încă sub impresia descoperirii înspăimîntătoare de ieri. Dar aici se întimplă lucruri și mai îngrozitoare. Dacă i-am crede pe ceilalți. Mulți condamnați în șoapă ceea ce se întimplă aici: generalii se vor epuiza complet. Mă sperie, căutîndu-l în șoapă cred că, probabil de ceva timp, voi să facă ceva generalist, voi să de moare.

Senșela, 8 octombrie

Și în prezent, eu și înaintașii mei, deși nu am nicio simpatie pentru comunistii care răbdare obice ai abuzurilor comunistilor, simțim că este în cale de eroism? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Senșela, 8 octombrie

Credeți că Francez se află în prezent într-o situație deosebit de delicată? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Senșela, 8 octombrie

Credeți că Francez se află în prezent într-o situație deosebit de delicată? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Credeți că Francez se află în prezent într-o situație deosebit de delicată? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Taberga, 11 octombrie

Scumpul meu,

Astăzi am băut pînă la fund toată amărăciunea nenorocirii mele. Astăzi dimineață m-am lovit din nou de societatea care e fost cîndva și a mea, în ochii căreia am devenit acum un trădător și un lăș. Dar, de fapt, eu sînt singurul prizonier, nu am aici nici un prieten, am fost pus la dispoziția unor oameni „liberi din punct de vedere juridic”, care au devenit pentru mine, - musafir nepoftit - niște paznici de închisoare (nu vorbesc de sentimentele lor față de mine, ci de realitatea obiectivă). Toate acestea sînt pentru mine, un mic provincial, niște lucruri care mă întristează profund, mă fac să-mi pierd curajul. Pentru a suporta toate acestea, am nevoie de prieteni.

Mă gîndesc atît de mult la situația mea, că a început să

mi se pară că este o stare naturală. Am săvîrșit această faptă, nu dîntur eroism extraordinar, ci pentru că n-am putut să fiu de acord cu ne-dreptatea, ridicată la rangul de sistem. Toți acești oameni, care-i condamnă repede și ușor pe nemții pentru supunerea lor față de nazism, iau o poză de oameni jigniți și plini de minie, cînd cineva, călăuzit de principii precise, nu vrea să se supună cererilor unei politici greșite. E destul să te gîndești puțin și devine limpede că teama nu poate fi o justificare. Toate arată că Franța este deja captivă pentru totalitarism, că ea se înecă de pe acum în el, deși ea nu luptă constanță. La Lyon, locuitorii caselor învecinate cu secția de poliție se plîng că nu pot dormi noaptea! Proții progresiști din Prado sînt învinovați că vorbesc în gura mare despre torturi, cînd polițiștii nu fac altceva decît să supună pe cei interogați „prelucrării respective”.

Mulți din prietenii mei oferă material uman pentru camera de tortură...

Constantine, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Senșela, 1 Iunie

Scumpul meu,

Din oada mea aud seara, tot mai des, țipetele și vaiețele celor care sînt torturați: cazarma musulmană se află aproape de închisoare. De o săptămână intr-o dispoziție continuă. Fiecare zgomot este tuburât liniște, fiecare paset care vine în zbor nu știe de unde, mă scot din minți. Aceste drăcoșenii mă istorosesc de desăvîrșire. Oamenii au decăzut atîta, fac atîtea necazuri, încît mă rog și aștept numai o minune.

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis... Ne duc spre locul acela pădurile și vecele, Fluviul își părăsește vadul și vinturile vin cu el, Tobele nopții bat pretutindeni și acolo, iar stelele clinchetă larg în văzduhul mirosind a explozii...

...Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis...

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați îngropat... Pașii noștri găesc singuri drumul, inimile aduimca: Bratele lui, de-o viață întinse spre noi, iubitoare ne-atrag Ca un magnet uriaș... Patrice, tu ai venit totdeauna Odată cu soarele și cu speranțele noastre în prag... Patrice, te dor rânile!... Singele te doare, Patrice?...

Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis Și unde l-ați îngropat...

In locurile acelea ierburile-au crescut inalte ca niște săbii, In locurile acelea cocotierii stau cu frunțile-n vînt, Iar fluviul s-abate cu tot cu furtunii și corăbii: Aici ne cheamă Africa trezită de țipătul tobelor, Aici ne cheamă durerea și ura și lupta, deodată, Să ne plecăm frunțile peste singele lui Lumumba Și să-l ridicăm pe steaguri, tînăr și viu, peste Africa toată! Nu, nu e nevoie să ne spuneți unde l-ați ucis Și unde l-ați îngropat... ..Drumul trece peste voi, răzbuțator, încrîncenat!

Un tînăr francez, Jean Lemerre, care-și făcea serviciul militar în Algeria, a refuzat la un moment dat să se supună ordinelor comandanților săi. Dîndu-și seama că cele ce se petreceau în jurul său pătau nu numai prestigiul Franței, ci și apărările umanității: că teroarea barbară exercitată savant împotriva patrioților algerieni cere im-perturbabil protest vehement, tînărul ostiaș a refuzat să devină un organ de execuție oarbă. A fost încarcerat și, în așteptarea unei condamnări severe, a cunoscut mai mult de-închisori militare din Algeria, fragmente din scrisorile trimise fratelui său și din jurnalul ținut înainte de arestare au fost publicate în presa italiană și sovietică, de unde le reproducem. Ele vădesech pregănită ca metodele de tortură nazistă n-au dispărut și că, în cei șapte ani de război murdar în Algeria, colonialiștii francezi s-au dovedit urmașii fideli ai barbariei hitleriste.

Tînărul Lemerre subliniază că nu a vrut să facă un act de eroism excepțional și că gestul său e deosebit de izolat. Insa aceasta luare de atitudine e semnificativă. Ea demască o politică care se îndreaptă cu pași repezi spre dictatura

militară și, în același timp, marchează voința fermă a cetățeanului francez de rînd de a se opune terorii și aventurii.

Senșela, 17 septembrie

Filip,

Ieri, la ora 10 seara, am auzit vaiete în baraca vecină. M-am dus acolo. Se lăsa, ceea ce bănușii și tu - un „interrogatoriu”. Disprețecă jandarmi se distrau privind „spectacolul”. Nu știu cum își chinuiau victima, dar bănușii că o făceau cu electricitate. Am rămas acolo numai zece secunde și, plecînd, mi-am exprimat revolta împotriva a ceea ce făceau. Aceasta i-a stîrnit pe jandarmi să facă observații batjocortoase. Iar pe locotenent să amenințe îngrozitor. „Procedura” a durat mai mult de o oră. Și în tot acest timp, eu am știut ce se petrece în baraca vecină. Și acum știu stăpînit de groază și de deznaștere. Mi se reproșează că fac jocul comunistilor!

Casa unde se iau interogatoriile se află la marginea drumului, în fața casei unui musulman. Vaiețele se aud la o distanță de cincizeci de metri. Iar eu, cînd protestez împotriva acestor lucruri, mi se spune că dau apă la moara comunistilor...

...A spune aici că există lucruri care nu trebuie făcute în nici un fel de condiții, este ceva periculos. Chiar și lectura regulamentului militar va fi privită în curînd ca un semn de revoltă. Mă aflu încă sub impresia descoperirii înspăimîntătoare de ieri. Dar aici se întimplă lucruri și mai îngrozitoare. Dacă i-am crede pe ceilalți. Mulți condamnați în șoapă ceea ce se întimplă aici: generalii se vor epuiza complet. Mă sperie, căutîndu-l în șoapă cred că, probabil de ceva timp, voi să facă ceva generalist, voi să de moare.

Senșela, 8 octombrie

Și în prezent, eu și înaintașii mei, deși nu am nicio simpatie pentru comunistii care răbdare obice ai abuzurilor comunistilor, simțim că este în cale de eroism? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Senșela, 8 octombrie

Credeți că Francez se află în prezent într-o situație deosebit de delicată? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Senșela, 8 octombrie

Credeți că Francez se află în prezent într-o situație deosebit de delicată? Dacă se vede pe cel care dăruiește omnia, deodată mă așeză să scriu. Am scris în jur de 100 de pagini. Dar, deocamdată, nu pot să scriu.

Senșela, 8 octombrie

Scumpul meu,

Astăzi am băut pînă la fund toată amărăciunea nenorocirii mele. Astăzi dimineață m-am lovit din nou de societatea care e fost cîndva și a mea, în ochii căreia am devenit acum un trădător și un lăș. Dar, de fapt, eu sînt singurul prizonier, nu am aici nici un prieten, am fost pus la dispoziția unor oameni „liberi din punct de vedere juridic”, care au devenit pentru mine, - musafir nepoftit - niște paznici de închisoare (nu vorbesc de sentimentele lor față de mine, ci de realitatea obiectivă). Toate acestea sînt pentru mine, un mic provincial, niște lucruri care mă întristează profund, mă fac să-mi pierd curajul. Pentru a suporta toate acestea, am nevoie de prieteni.

Mă gîndesc atît de mult la situația mea, că a început să

CAUZELE cancerului

de Prof. univ. dr. Emil C. Crăciun

Director al Institutului de Anatomie Patologică „Victor Babeș”

De al cancerului ar putea fi ajutat și perfecționat prin metode bazate pe cercetările lui Zilber și colaboratorilor săi, desigur că ne-am afla într-o situație incomparabilă bună pentru cazurile de cancer visceral profund decit în condițiile actuale. Din momentul cînd se vor putea aplica curent asemenea determinări și la om, desigur că stîrningă cercetătorilor va găsi noi căi de atac, noi procedee, - poate chiar și noi principii, o nouă concepție, cea mult așteptată.

Nu mai puțin importante sînt fără îndoială și cercetările pe care Acad. A. T. Timofeevski din Kiev, distins cu premiul Stalin, pentru cercetările sale în culturile de țesuturi, le-a comunicat la congresul internațional de cancer din 1958 în colaborarea cu A. L. Zilber și alții. Studiind cancer uman în culturi de țesuturi, Timofeevski a identificat particule care cresc împreună cu celulele canceroase și care par să reprezinte particule de virus. O asemenea constatare ar însemna o pas uriaș în direcția rezolvării problemei. Bineînțeles însă că rigorozitatea unor asemenea interpretări reclamă de cancer. Dezastrul de la Hiroșima subliniază în mod tragic riscul cancerului produs de raze ionizante. Se cunoșteau încă din 1902 victime de acest fel printre primii medici care aplicaseră tratamentul cu raze X. Se cunoștea la fel și cancerul mi-

trite nutritive complexe avînd ca rezultat formarea țesuturilor tumorale. Dincolo de aportul oamenilor de știință, dincolo de valoroasele cercetări și concepții despre boala canceroasă, merita toată atenția noastră unele aspecte cu totul generale. Teoretic rămîne precizat dacă toate aceste modificări de structuri și funcții, inclusiv modificările electronice, reprezintă cauza cancerului, sau reprezintă doar unul din efectele cancerizării. Aceasta ar fi mult mai mult, cu cit observațiile pe scurt amintite mai sus folosesc, ca material de studiu, tumoră însăși sau țesuturile pe cale de transformare tumorală.

În orice caz, factorii de organism intervin în boala canceroasă, slăbind apărarea organismului nostru față de cancer. În acest sens par a vorbi și observații statistice pe surse de mijii de fumători, care în decurs de circa 16 ani au arătat mult mai mult cancer decît nefumătorii. Insa fumătorii dădeau în totul procentaje mai mari (ca letalitate și morbiditate) și pentru toate celelalte boli, în afară de cancer. Cu alte cuvinte tabagismul cronic înseamnă o slăbire generală a rezistenței organismului. Se cunoșc bine asemenea acțiuni toxice și virotice sau microbiene suprapuse. Faptul este cu atît mai important de reținut pentru cancerul bătrînilor, la care boala are o evoluție foarte îndelungată. Aceste cîteva spicuri vor să arate cît de importante și variate sînt cercetările moderne asupra cauzelor cancerului.

U.R.S.S. pe 1961 și în perspectivă sînt cerute oamenilor de știință încă sute de noi antibiotice. Acest vast plan de cercetări științifice și realizări practice înseamnă o viziune largă asupra orientărilor moderne, pe care toți oamenii de știință trebuie să le aibă în deosebită atenție. De altfel se cunosc o serie de antibiotice și mai ales preparate chimice, care dau rezultate apreciabile în unele forme de cancer, pe cită vreme ele nu dau rezultat dorit în alte forme de cancer. Rămîne de văzut dacă rezultatele diferite se datorează deosebirii de organ, de evoluție, de vîrstă și alte condiții care pot interveni diferent într-un caz de altul, - sau dimpotrivă dacă, așa cum afirma Roussy, ar exista forme de cancer cu totul deosebite unele de altele, indiferent de organul a-tins.

Speranța cea mare într-un viitor apropiat este deci în găsirea unui preparat chimic cu acțiune specifică împotriva cancerului. Aceasta se referă nu numai la cancerul chimic, dar și la cancerul de origine virotică.

Mai există însă și alte posibilități de cancer. Dezastrul de la Hiroșima subliniază în mod tragic riscul cancerului produs de raze ionizante. Se cunoșteau încă din 1902 victime de acest fel printre primii medici care aplicaseră tratamentul cu raze X. Se cunoștea la fel și cancerul mi-

trite nutritive complexe avînd ca rezultat formarea țesuturilor tumorale. Dincolo de aportul oamenilor de știință, dincolo de valoroasele cercetări și concepții despre boala canceroasă, merita toată atenția noastră unele aspecte cu totul generale. Teoretic rămîne precizat dacă toate aceste modificări de structuri și funcții, inclusiv modificările electronice, reprezintă cauza cancerului, sau reprezintă doar unul din efectele cancerizării. Aceasta ar fi mult mai mult, cu cit observațiile pe scurt amintite mai sus folosesc, ca material de studiu, tumoră însăși sau țesuturile pe cale de transformare tumorală.

În orice caz, factorii de organism intervin în boala canceroasă, slăbind apărarea organismului nostru față de cancer. În acest sens par a vorbi și observații statistice pe surse de mijii de fumători, care în decurs de circa 16 ani au arătat mult mai mult cancer decît nefumătorii. Insa fumătorii dădeau în totul procentaje mai mari (ca letalitate și morbiditate) și pentru toate celelalte boli, în afară de cancer. Cu alte cuvinte tabagismul cronic înseamnă o slăbire generală a rezistenței organismului. Se cunoșc bine asemenea acțiuni toxice și virotice sau microbiene suprapuse. Faptul este cu atît mai important de reținut pentru cancerul bătrînilor, la care boala are o evoluție foarte îndelungată. Aceste cîteva spicuri vor să arate cît de importante și variate sînt cercetările moderne asupra cauzelor cancerului.

Valerii Brumel a traversat oceanul, pentru a se întîlni cu Thomas. Emoția l-a împiedicat să doarmă, dar nu l-a împiedicat să-învîingă de trei ori pe sportivul american. În ultimul concurs - în sala - Va leri a sărit pe ștacheta ridicată la 222 de centimetri, adică exact atît cît măsură recordul lui Thomas în aer liber... Incepe meciul Tal-Botvinnik Va

reuși Tal să păstreze titlul mondial? Ce surpriza pregătete „bătrînul” Botvinnik? Echipa de fotbal a Bucureștilui s-a întors din lungul turneu întreprins în Brazilia. (Cronicar „Lu-

EXTERN

Un juriu literar parizian, avînd în componența sa pe scriitorii François Mauriac, André Maurois, Georges Sandoz și Jacques Madaule, a acordat „Premiul fraternității” pe 1960 reportajului lui Jules Roy La guerre d'Algerie (Războiul din Algeria).

Lucrarea constituie o demascare a politicii franceze în Algeria și o condamnare a metodelor teroriste utilizate de ofițerii francezi în „războiul murdar”.

La al 14-lea Festival internațional al Filmului, care se va ține la Cannes între 3 și 16 mai, s-au anunțat participarea 20 țări, printre care și R. P. Romînia.

Intr-o declarație făcută presei, Pier Paolo Pasolini, autorul mult discutatului roman Una vita violenta, a mărturisit: „Dacă toți ar gîndi și ar fi gata să acționeze ca mine, atunci Strauss și toți generalii nemții ar medita acum într-un lagăr de concentrare asupra memorandumului lor referitor la înarmarea atomică a Bundeswehrului”.

La conferința anuală a bibliotecarilor englezi de la Scarborough s-a hotărît alocarea unei sume de 100.000 lire sterline traducerii unor cărți și publicații sovietice de știință, pentru a fi puse la dispoziția cercetătorilor britanici.

După Jurnalul „Annel Frank” după Caietele lui D. Rubinstein, care însemnări ale suferințelor unui copil ținutese la stîlpul infamiei barbară nazistă. E vorba de memoriile unei fete, Janina Heszels, care descriu viața în lagărul de la Janow. Apărute la Varșovia, memoriile se intitulează Cu ochii mei ferți de disprețecă anii.

Sub titlul Stalingrad - Zăcă Cronică în Bildern (Stalingrad - O cronică în tablouri), Heinz Bergscheider publică în editura „Nation” din Berlin, o colecție de 236 fotografii (multe din ele inedite pînă acum) asupra evenimentelor care au însemnat cotitura hotărîtoare în cel de al doilea război mondial.

Reanunț solemn al scriitorilor germani la Conferința de la Moscova, organizată de Partidul Comunist din Germania, privind pe calea colectivizării.

Scriitorii Günther Deicke și Uwe Berger, din R.D.G. au alcătuit o vastă antologie a poeziei germane, Deutsches Gedichtbuch, editată de „Aufbau Verlag” din Berlin.

Antologia, care începe cu secvial al 12-lea și merge pînă la actualitatea cea mai imediată, pune cu deosebire accentul pe om și pe existența lui așa cum s-a oglindit în poezia mai puțin cunoscută sau uitată și, pornind de la poezia populară pînă la creațiile realismului socialist, urmărește sistematic linia de revoltă și de luptă care a fost neglijată pînă acum.

Suplimentele literare sînt o veche tradiție a revistelor ruso și sovietice. În 1961, cunoscutul magazin săptămînal Ogoniok va oferi cititorilor săi 14 volume de J. London, 5 volume de Cervantes și 5 volume de V. Versaev.

Celebrele memorii ale lui Giacomo Casanova au fost de fapt opera unui impostor. Asa afirmă cel puțin editura „Brockhaus” din R.F.G. care împreună cu editura pariziană „Plon” au întreprins recent publicarea „adevăratelor” memorii ale celebrului aventurier și libertin.

„Editura de literatură străină” din Moscova va publica în cursul anului 1961 traduceri din 50 limbi.

Printre cîștile politice care vor vedea lumina tiparului se vor număra „Autobiografia” președintelui hungarez Kwame Nkrumah, „Memoriile” președintelui Indiei, Rajendra Prasad, „Războiul partizanilor cubani” de Ernesto Guevara și „Cuvîntările” lui Kemal Atatürk.

„Biblioteca poezilor”, care apare la Varșovia, va publica în curînd cîteva antologii ale poeziei universale. Pe lingă Poe, Verhaeren și Esenin este programat și Eminescu.

Tribunalul din Lyon a condamnat la amendă și daune-interese editura franceză „Vite” pentru publicarea unei traduceri trunchiate și denaturate a cărții scriitorului sovietic A. Kuznetsov: „Legenda continuă”.

Între-advîr, traducerea și motul de prezentare a cărții au convins tribunalul de reaua voință a traducătorului și editorului, care au vrut să facă din cartea lui Kuznetsov un prilej de propagandă anti-sovietică.

Handbalisții au ajuns în finala campionatului mondial pentru echipele de 7 jucători, învingînd clar pe Iuly a sîrit 1,77 la Berlin, devenind și recordman mondial la sărituri în sală.

Handbalisții au ajuns în finala campionatului mondial pentru echipele de 7 jucători, învingînd clar pe Iuly a sîrit 1,77 la Berlin, devenind și recordman mondial la sărituri în sală.

Handbalisții au ajuns în finala campionatului mondial pentru echipele de 7 jucători, învingînd clar pe Iuly a sîrit 1,77 la Berlin, devenind și recordman mondial la sărituri în sală.